

ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในจังหวัดสงขลา
(Problems in Operating Pre-School Children Centers of the Buddhist Temples in Songkhla)

พระครูวิจิตรศีลาจารย์
Phakruwichitsilachan

วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

Master of Education Thesis in Educational Administration

Hatyai University

2551

ชื่อวิทยานิพนธ์ : ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด
ในจังหวัดสงขลา
ชื่อนักศึกษา : พระครูวิจิตรศีลาจาร
รหัสประจำตัวนักศึกษา: 4719050007
สาขาวิชา : การบริหารการศึกษา
คณะกรรมการที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร. วัน เดชพิชัย
ดร.ฉันทัส ทองช่วย
ปีการศึกษา : 2551
คำสำคัญ : ปัญหาการดำเนินงาน, ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา ตามตัวแปรตำแหน่ง และขนาด ศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่กับขนาดของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา และเพื่อศึกษาสาเหตุของปัญหา และข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา

กลุ่มประชากร คือผู้บริหารศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จากทุกศูนย์ฯ ในจังหวัดสงขลา จำนวน 30 คน และครูพี่เลี้ยงจากทุกศูนย์ฯ ในจังหวัดสงขลา จำนวน 98 คน รวมประชากรทั้งหมด 128 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม 3 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist) เกี่ยวกับตำแหน่งและขนาดของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ ในวัดในจังหวัดสงขลา ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาและข้อเสนอแนะการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในจังหวัดสงขลา โดยภาพรวม และรายด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยปัญหาในการดำเนินงานสูงสุด คือ ด้านการประเมินผล ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยปัญหาในการดำเนินงานต่ำสุด คือ ด้านบุคลากร และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีปัญหาน้อย มีอยู่ 2 ข้อ ได้แก่ คณะกรรมการบริหารฯ ผู้บริหารและครูพี่เลี้ยง มีการประชุมเพื่อการปฏิบัติงานประจำเดือนร่วมกัน

และการมีบริการรับส่งนักเรียนที่ปลอดภัย ได้แก่ พนักงานขับรถ ครูผู้ดูแลนักเรียน สภากาชาด ฯลฯ
เหมาะสม

2. ผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด
ในจังหวัดสงขลา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารศูนย์ และครูพี่เลี้ยง จำแนกตามตัวแปรตำแหน่ง
และขนาดศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน

3. ผลการศึกษาปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ระหว่างตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่กับ
ขนาดของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา โดยการพิจารณาค่าเฉลี่ย พบว่า
มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งกับขนาดของศูนย์ แสดงว่า ตำแหน่งกับขนาดของศูนย์อบรมเด็ก
ก่อนเกณฑ์ในวัด ส่งผลต่อปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในจังหวัด
สงขลา โดยในศูนย์ขนาดเล็ก ผู้บริหารศูนย์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานสูงกว่าครู
พี่เลี้ยง ในขณะที่ศูนย์ขนาดกลางและขนาดใหญ่ ครูพี่เลี้ยงกลับมีความเห็นว่า มีปัญหาในการ
ดำเนินงานสูงกว่าผู้บริหารศูนย์ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ผู้บริหารศูนย์ เหมาะสมที่จะเป็นผู้ดำเนินการใน
ศูนย์ขนาดกลางและขนาดใหญ่ ส่วนครูพี่เลี้ยง เหมาะสมที่จะเป็นผู้ดำเนินการในศูนย์ขนาดเล็ก
ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 3 ที่ตั้งไว้

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาสาเหตุของปัญหา และข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา
การดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา พบว่า สาเหตุของปัญหาใน
การดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในจังหวัดสงขลาที่มีการตอบมากที่สุด คือ
ด้านอาคารสถานที่ กล่าวคือสถานที่ตั้ง อาคารและสภาพแวดล้อมไม่เหมาะสม ซึ่งมีความถี่สูงสุด
(f = 47) รองลงมา คือ ห้องเรียน พื้นที่ และมุมประสบการณ์สำหรับจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่เหมาะสม
(f = 42) และสถานที่รับประทานอาหารไม่เหมาะสม ไม่เป็นสัดส่วน (f = 35)

สำหรับข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาที่มีความถี่สูงสุด คือ การจัดสรรงบประมาณ
ให้เพียงพอ (f = 42) รองลงมา คือ ควรมีการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์ให้ทั่วถึง (f =
29) และควรมีการตรวจสอบ ซ่อมแซมอาคารสถานที่ให้ปลอดภัยอยู่เสมอ (f = 27)

Thesis Title : Problems in Operating Pre-School Children Centers in
Buddhist Temples in Songkhla

Student's Name : Phakruwichitsilachan

Student's ID No : 4719050007

Major Field : Educational Administration

Thesis Advisors : Associate professor Dr. Wan Dechpichai
Dr. Chantas Thongchuay

Academic year : 2008

Key Word : Problems in Operating, Pre-School Children Centers in
Buddhist Temples

Abstract

The objectives of this research were 1) to comparatively study the level of the operating problems in Pre-School Children Centers of the Buddhist Temples in Songkhla, in terms of their job description and size of the centers; 2) to study interaction between the job description and the size of; 3) and to study causes of the operating problems and recommendations to solve the operating problems within the Pre-School Children Centers of the Buddhist Temples in Songkhla.

The populations were 128 persons, inclusive of 30 Administrators of Pre-School Children Centers and 98 Children Care-Takers. The research tool was a set of questionnaire divided into 3 Parts dealing with 1) General Information of the population regarding their job description and size of Pre-School Children Centers; 2) Problems in operating the Pre-School Children Centers of the Buddhist Temples in Songkhla; and 3) open-ended questionnaire to probe for problem causes and problem solving suggestions for the pre-school children centers. The statistical methods employed in the data analysis were percentage, mean and standard deviation.

The results of this study were as the followings:

1. The problems in operating the Pre-School Children Centers of the Buddhist Temples in Songkhla in overall was at the moderate level. Regarding the individual aspects, the highest operating problem of the Pre-School Children Centers

was in an Evaluation aspect, while the aspects of monthly meeting and safety school bus service were at the low level and the personnel management is at the lowest level.

2. The comparison result of problems in operating the Pre-School Children Centers as seen by the administrators and the children care-takers, attributable to their job description and size of the centers in overall and individual aspects was significantly different.

3. There was an interaction between the job description and the size of the Pre-School Children Centers. The result revealed that the job description and the size affected the operation problems of the centers. The administrators in the small size centers had a higher mean of operation problems than the children care-takers, while in the centers of medium and large sizes, the children care-takers have a higher mean of operation problems.

4. Regarding the causes of the operating problems, some findings from the data analysis showed that Land and Buildings aspect was specified as a highest cause of the operating problems, due to the unsuitable locations, uncomfortable buildings and environments (f = 47). The second problem cause was unsuitable classroom, surrounding areas and common space learning corner area (f = 42). The third problem cause was unsuitable cafeteria location arrangement (f = 35).

5. Concerning their suggestions to solve the operating problems, the suggestion with highest frequency for solving operation problem was to conduct appropriate budget allocation (f = 42). The second was to conduct more effective publicity of the operation of the centers (f = 29) and the third suggestion was to always provide for good building maintenance (f = 27).

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จเรียบร้อยด้วยดีโดยความกรุณาให้คำปรึกษาแนะนำและตรวจแก้ไขความบกพร่องจาก รองศาสตราจารย์ ดร. วัน เดชพิชัย ดร. ฉันทัส ทองช่วย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิชัย รัตนากีถาวร และ ดร. เพก สิทธิพันธ์ ซึ่งเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ทำให้ผู้วิจัยได้รับแนวทางในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้อย่างกว้างขวางขึ้น จึงขอขอบคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณครอบครัว คุณประเสริฐ คุณสมหมาย กิติโกพะ ผู้สนับสนุนทุนทรัพย์ในการศึกษาจนสำเร็จ ตลอดถึงอาจารย์เดือนเพ็ญ อนันต์พัฒนกุล ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลท่าแพ จังหวัดสตูล ที่ให้ความช่วยเหลือในการแก้ไขคำผิด และข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับงานวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ พระเดชพระคุณพระธรรมกวี เจ้าอาวาสวัดราชาธิวาสวิหาร กรุงเทพมหานคร ผู้เป็นพระกรรมวาจาจารย์ที่ให้การสนับสนุนทุนการศึกษาและพัฒนาความคิดให้ชีวิตพรหมจรรย์ดำรงคงมั่น อยู่ได้จนถึงทุกวันนี้ อนึ่งคุณประโยชน์อันใดที่เกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอโน้มรำลึกนึกถึงคุณของบิดามารดา และอุปัชฌาย์ ที่ได้อบรมสั่งสมมาให้ผู้วิจัยสามารถศึกษาจนได้บรรลุความสำเร็จด้วยดี

พระครูวิจิตรศีลาจาร

30 พฤศจิกายน 2551

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(3)
Abstract	(5)
กิตติกรรมประกาศ	(7)
สารบัญ	(8)
รายการตาราง	(10)
รายการภาพประกอบ	(12)
บทที่	
1 บทนำ	1
ปัญหาและความเป็นมาของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
สมมติฐาน	4
ความสำคัญของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
ความสำคัญของการจัดการศึกษาให้แก่เด็กปฐมวัย	9
แนวคิดในการจัดการศึกษาปฐมวัย	10
ปรัชญา หลักการ จุดมุ่งหมาย การศึกษาปฐมวัย	12
หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (สำหรับเด็ก 3-5 ปี)	17
บทบาทของผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	21
ความเป็นมาของการจัดการศึกษาปฐมวัย	27
ความเป็นมาของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด	30
การบริหารงานศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด	31
การจัดการศึกษาของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด	32
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	41
กรอบแนวคิดการวิจัย	47
3 วิธีการวิจัย	48
ประชากร	48
เครื่องมือในการวิจัย	49

วิธีสร้างเครื่องมือ	49
สารบัญ (ต่อ)	
	หน้า
การเก็บรวบรวมข้อมูล	50
การวิเคราะห์ข้อมูล	50
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	51
4 ผลการวิจัย.....	53
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	53
5 การสรุป การอภิปราย และข้อเสนอแนะ	75
สรุปผลการวิจัย	77
การอภิปรายผลการวิจัย	80
.....	
ข้อเสนอแนะ	85
บรรณานุกรม	88
.....	
ภาคผนวก	92
ก. หนังสือขอความอนุเคราะห์	93
ข. รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย	97
ค. รายชื่อศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา	99
ง. ผลการวิเคราะห์ค่าความตรงเชิงเนื้อหา	101
จ. แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	105
ประวัตินักศึกษา	117

รายการตาราง

ตาราง	หน้า
1 โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546.....	18
2 จำนวนประชากรของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดสงขลา จำแนกตาม ตำแหน่งในการปฏิบัติหน้าที่	48
3 การวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย	51
4 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามตำแหน่ง.....	53
5 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามขนาดของ ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด.....	54
6 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัญหาและระดับปัญหาการดำเนินงาน ของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลาโดยภาพรวม และรายด้าน	54
7 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัญหาและระดับปัญหาการดำเนินงาน ของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา ด้านอาคารสถานที่ เป็นราย ข้อ.....	55
8 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัญหาและระดับปัญหาการดำเนินงาน ของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา ด้านวัสดุอุปกรณ์ เป็นรายข้อ	56
9 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัญหาและระดับปัญหาการดำเนินงาน ของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา ด้านบุคลากร เป็นรายข้อ	57
10 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัญหาและระดับปัญหาการดำเนินงาน ของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา ด้านงบประมาณ เป็นรายข้อ	58
11 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัญหาและระดับปัญหาการดำเนินงาน ของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา ด้านการประเมินผล เป็นราย ข้อ.....	59

12	ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัญหาและระดับปัญหาการดำเนินงาน ของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา ด้านมาตรการป้องกัน ความปลอดภัย เป็นรายข้อ.....	59
13	ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัญหาและระดับปัญหาการดำเนินงาน ของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา ด้านการจัดกิจกรรม ให้บริการแก่เด็ก เป็นรายข้อ.....	60
14	ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัญหาและระดับปัญหาการดำเนินงาน ของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา ด้านความสัมพันธ์ชุมชน และการประชาสัมพันธ์เป็นรายข้อ	61

รายการตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
15 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัญหาและระดับปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา ด้านการจัดทำทะเบียนและการจัดทำข้อมูลเป็นรายข้อ.....	62
16 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัญหาและระดับปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา ด้านการรายงานเกี่ยวกับเด็กและรายงานผลการดำเนินงาน เป็นรายข้อ	63
17 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัญหาและระดับปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา ด้านการจัดบริการเสริมอื่นๆ เป็นรายข้อ.....	63
18 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระหว่างปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด และ ครูพี่เลี้ยงศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด โดยภาพรวมและรายด้าน.....	65
19 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในจังหวัดสงขลา ระหว่างศูนย์ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่.....	66
20 ค่าเฉลี่ย ของปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา ในช่องตารางที่ตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่กับขนาดของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในจังหวัดสงขลาในช่องที่ตัดกัน.....	68
21 สาเหตุของปัญหา และข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา.....	70

รายการภาพประกอบ

ภาพประกอบ		หน้า
1	กรอบแนวคิดการวิจัย.....	47

บทที่ 1

บทนำ

ปัญหาและความเป็นมาของปัญหา

เป็นที่ยอมรับกันว่ากลไกในการพัฒนาคนที่มีประสิทธิภาพสูงสุดคือการศึกษาและการศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและแก้ปัญหาต่างๆ ของสังคม รวมทั้งมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพ กล่าวคือ สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง พัฒนาอาชีพและพัฒนาสังคมได้ ประเทศใดก็ตามที่มีคนมีคุณภาพ ประเทศนั้นย่อมพัฒนาก้าวไกลกว่าประเทศอื่น และสามารถพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนได้

แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) เป็นแผนที่เน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคน ให้เป็นผู้ที่มีความสมบูรณ์ พร้อมทั้ง ทางกาย ศีล จิต ปัญญา และความสามารถในการสร้างสรรค์ สังคมคุณภาพ สังคมแห่งการเรียนรู้ สังคมอันก่อปรด้วยทั้งความสมานฉันท์และความเอื้ออาทรต่อกัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545: 22) ในแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้ ได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ 3 ข้อ และกำหนดแนวนโยบายไว้ 11 ประการ ซึ่งที่เกี่ยวกับการพัฒนาคน อยู่ในวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 แนวนโยบายข้อที่ 1 ในที่นี้ขอกล่าวถึงที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย ดังนี้ วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พัฒนาคอนอย่างรอบด้านและสมดุล เพื่อเป็นฐานหลักของการพัฒนา มีแนวนโยบายข้อที่ 1 เพื่อการดำเนินการว่า การพัฒนาทุกคนตั้งแต่แรกเกิดจนตลอดชีวิตให้มีโอกาสเข้าถึงการเรียนรู้ และมีนโยบายในข้อที่ 1 ว่า เด็กปฐมวัย อายุ 0-5 ปี ทุกคนได้รับการพัฒนาและเตรียมความพร้อมทุกด้านก่อนเข้าสู่ระบบการศึกษา

ประเทศไทยมีการจัดการศึกษาให้เด็กก่อนเข้าเรียนในชั้นประถมศึกษามานานแล้ว โดยเจ้านายเชื้อพระวงศ์เข้าเรียนในโรงเรียนราชกุมารและโรงเรียนราชกุมารี ส่วนชาวบ้านก็นิยมนำลูกไปฝากเรียนไว้ที่วัด ต่อมาเมื่อมีการจัดการศึกษาเป็นระบบ จึงมีชั้นมูลศึกษาหรือโรงเรียนบูรพบทในโรงเรียนประถมศึกษาหรือจัดคู่กับโรงเรียน ก. ข. นโม ตามวัด ตามบ้าน และในระหว่างปี 2466-2470 โรงเรียนราษฎรที่มีชื่อเสียง ได้แก่ โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย โรงเรียนราชินี และโรงเรียนมาแตร์เดอี ได้เริ่มเปิดสอนแผนกอนุบาลขึ้น โดยการนำวิธีการสอนแบบเฟรเดอริค และมอลเตสเซอร์มาเป็นตัวอย่าง ในยุคหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข รัฐบาลสมัยนั้นได้ตั้งโรงเรียนชั้นอนุบาลเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2483 คือ โรงเรียนละอออุทิศ และยังคงดำเนินการสอนมาจนถึงปัจจุบัน

(กระทรวงศึกษาธิการ. 2539: 25) หลังจากนั้นการจัดการศึกษาชั้นอนุบาลก็ได้แพร่กระจายไปยังทุกโรงเรียนทั้งของรัฐบาลและเอกชนที่จัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ส่วนการจัดการศึกษาให้เด็กก่อนวัยเรียนในวัดนั้น ได้ดำเนินงานสอนมาแล้วตั้งแต่ปี พ.ศ. 2516 เดิมใช้ชื่อโรงเรียนว่า “โรงเรียนวัดสอนเด็กก่อนเกณฑ์” และได้เปลี่ยนชื่อเป็น “ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด” ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2531 เป็นต้นมา โดยรับเด็กเล็กทั้งชายและหญิงเข้าศึกษาตั้งแต่อายุ 3 ปี ถึงย่างปีที่ 6 ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด เป็นสถานศึกษาในสังกัดกรมการศาสนา ที่จัดโดยคณะสงฆ์มีเป้าหมาย เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กก่อนเกณฑ์บังคับ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ก่อนเข้าเรียนในโรงเรียนระดับประถมศึกษาตามกฎหมายต่อไป (กมล รอดคล้าย. 2537: 56)

ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดที่กล่าวมานั้น ตั้งกระจายอยู่ทั่วประเทศ บางวัดก็จัดการศึกษาระดับนี้ให้ บางวัดก็ไม่จัด ขึ้นอยู่กับความพร้อมของวัดในด้านต่าง ๆ ดังนั้นการจัดการศึกษาของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดแต่ละอำเภอแต่ละพื้นที่ ย่อมมีความแตกต่างกันในด้านคุณภาพ กล่าวคือ ศูนย์ที่ตั้งอยู่ในเขตชุมชนที่มีสภาพเศรษฐกิจและสังคมดี ย่อมมีความพร้อมในการดำเนินงานมากกว่าศูนย์ที่ตั้งอยู่ในเขตชนบท รุรกันดาร สำหรับจังหวัดสงขลาได้ดำเนินการตามนโยบายของรัฐในการจัดตั้งศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในทุกอำเภอ มาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2536 และดำเนินการจัดตั้งศูนย์ได้จำนวนกว่า 30 ศูนย์ ปัจจุบันบางศูนย์ไม่ได้จัดต่อ เนื่องจากมีปัญหาในการดำเนินงาน ประกอบกับช่วงปี พ.ศ. 2545 มีการถ่ายโอน การจัดการศึกษาส่วนนี้ไปให้กับเทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล แต่อย่างไรก็ดียังมีวัดอยู่อีกส่วนหนึ่ง ซึ่งยังเป็นศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ทั้งนี้เนื่องจากการถ่ายโอนเป็นการถ่ายโอนเฉพาะงบประมาณเท่านั้น การดำเนินการต่าง ๆ ยังเป็นภาระหน้าที่ของวัด ยังใช้สถานที่ของวัด และครูพี่เลี้ยงคนเดิม โดยมีเจ้าอาวาสเป็นผู้บริหารและครูพี่เลี้ยงเป็นผู้ดูแลดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาดังเดิม จากผลการวิจัยของ ศึกษา คชโครต (2538: บทคัดย่อ) ซึ่งศึกษาปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดที่ตั้งอยู่ในหมู่บ้านปกติกับศูนย์ที่ตั้งอยู่ในหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ในจังหวัดยโสธร พบว่า ปัญหาในการดำเนินงานด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ ด้านงบประมาณ ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการจัดกิจกรรมอบรมเลี้ยงดูเด็กของศูนย์ที่ตั้งอยู่ในหมู่บ้านปกติกับศูนย์ที่ตั้งอยู่ในหมู่บ้าน อพป. มีสภาพปัญหาต่างกัน ในขณะเดียวกันศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ซึ่งเปิดดำเนินงานในปี พ.ศ. 2516 มาจนถึงปัจจุบัน เป็นระยะเวลาประมาณกว่า 26 ปี ระยะเวลาดำเนินงานดังกล่าว อาจจัดได้ตามสภาพการส่งเสริมการดำเนินงานของกรมศาสนา กล่าวคือ ในระยะเริ่มแรกจนถึงสิ้นแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 เป็นช่วงที่ทางวัดต้องรับผิดชอบในการดำเนินงานทั้งหมด ช่วงระยะเวลาต่อมาในต้นแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (2535 - 2539) จัดไว้ว่าเป็นระยะที่ได้รับความสนใจในการพัฒนาอย่างจริงจัง มีการจัดสรรงบประมาณเป็นค่าตอบแทนครูพี่เลี้ยง เพื่อสมทบกับทางวัด (กรมวิชาการ. 2538: 5) ภายหลังปี พ.ศ. 2537 จนถึงปัจจุบัน กรมการศาสนาได้มีการเร่งรัดคุณภาพของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดอย่างเป็นรูปแบบที่ชัดเจน ทำให้ศูนย์ต่าง ๆ ประสบปัญหาต่าง ๆ มากขึ้น

จากการรายงานวิจัยของสำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตการศึกษา 12 (2537: 1) พบว่า ผู้บริหารศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด เขตการศึกษา 12 เห็นว่าการจัดการศึกษาของศูนย์ฯ มีปัญหาระดับปานกลางทุกด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ ด้านธุรการ และการเงิน และด้านสัมพันธ์ชุมชน ส่วนครูผู้สอนเห็นว่า มีปัญหาระดับปานกลางด้านธุรการ และการเงิน ส่วนด้านอื่นๆ มีปัญหาน้อย เช่นเดียวกับงานวิจัยของ บุญมาก ช่างโสภา (2536: บทคัดย่อ) พบว่า ปัญหาการบริหารศูนย์พัฒนา เด็กเล็กในทัศนะของคณะกรรมการพัฒนาเด็ก ในจังหวัด ความรับผิดชอบของศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนเขตที่ 6 เกี่ยวกับการจัด กิจกรรมเลี้ยงดูเด็ก การคัดเลือกผู้ดูแลเด็ก การเลือกตั้งคณะกรรมการการพัฒนาเด็ก การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ส่วนการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ และการปรับปรุงบำรุงรักษา การเงิน และงานธุรการ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน มีปัญหา อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กมล รอดคล้าย และคณะ (2539: 91) เกี่ยวกับ ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด พบว่า ในการดำเนินงาน ของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดทั่วประเทศ มีปัญหาสรุปได้ ดังนี้ งบประมาณไม่เพียงพอ ค่าตอบแทนครูพี่เลี้ยงต่ำ ขาดงบประมาณในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร ขาดสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน และเครื่องเล่นสนามสำหรับเด็ก บุคลากร ไม่เพียงพอ การพัฒนาบุคลากรยังมีน้อย อาคารเรียนไม่เป็นสัดส่วน และไม่มีกำหนดแผนงาน ของศูนย์อย่างชัดเจน จะเห็นได้ว่าการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด มีปัญหา เกือบทุกด้าน

ผู้วิจัย ในฐานะเป็นเจ้าของาวาสวัด ซึ่งเกี่ยวข้องกับการบริหารศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ ในวัดห้วยพุด ในจังหวัดสงขลา จึงมีความสนใจศึกษาว่า ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในจังหวัด สงขลา มีปัญหาการดำเนินงานอะไรบ้าง ผู้มีตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่แตกต่างกัน และศูนย์อบรม เด็กก่อนเกณฑ์ในวัดที่มีขนาดแตกต่างกันจะมีปัญหาแตกต่างกันหรือไม่ จะมีปฏิสัมพันธ์ระหว่าง ตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่กับขนาดของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์หรือไม่ และจะมีข้อเสนอแนะ ในการแก้ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์ประการใดบ้าง เพื่อนำผลการศึกษา ค้นคว้าไปใช้เป็นแนวทาง ในการปรับปรุง พัฒนา และส่งเสริมการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในจังหวัด สงขลา และเป็นประโยชน์แก่บุคคล หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในอนาคต ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงาน ของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัด สงขลา

2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา ระหว่างผู้ปฏิบัติหน้าที่ที่มีตำแหน่งต่างกัน และระหว่างศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ ในวัดที่มีขนาดต่างกัน

3. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่กับขนาดของศูนย์อบรม เด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในจังหวัดสงขลา

4. เพื่อศึกษาสาเหตุของปัญหา และข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาการดำเนินงานของ ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา

สมมติฐาน

1. ผู้ปฏิบัติหน้าที่ของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดที่มีตำแหน่งต่างกัน มีปัญหา ในการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดต่างกัน

2. ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดที่มีขนาดต่างกัน มีปัญหาในการดำเนินงานของ ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดต่างกัน

3. มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่กับขนาดของศูนย์อบรมเด็ก ก่อนเกณฑ์

ความสำคัญของการวิจัย

1. ผลของการวิจัยทำให้ทราบปัญหาและระดับปัญหา รวมทั้งสาเหตุของปัญหา การดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา

2. ผลของการวิจัยสามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานให้ผู้บริหาร ครูผู้สอน และผู้เกี่ยวข้อง นำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จากทุกศูนย์ ในจังหวัดสงขลา จำนวน 30 คน และครูพี่เลี้ยงจากทุกศูนย์ ในจังหวัดสงขลา จำนวน 98 คน รวมประชากรทั้งหมด 128 คน เนื่องจากผู้บริหาร และครูพี่เลี้ยง จากทุกศูนย์ มีจำนวนไม่มากนัก ผู้วิจัยจึงใช้ประชากรทั้งหมดในการศึกษาวิจัย

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

2.1 ตัวแปรอิสระ มี 2 ตัวแปร คือ

2.1.1 ตำแหน่งของผู้ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด แบ่งเป็น เป็น 2 ระดับ คือ

2.1.1.1 ผู้บริหาร

2.1.1.2 ครูพี่เลี้ยง

2.1.2 ขนาดของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด มีจำนวน 3 ขนาด คือ

2.1.2.1 ขนาดเล็ก

2.1.2.2 ขนาดปานกลาง

2.1.2.3 ขนาดใหญ่

2.2 ตัวแปรตาม คือ ปัญหาและสาเหตุของปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา 11 ด้าน ได้แก่

2.2.1 ด้านอาคารสถานที่

2.2.2 ด้านวัสดุอุปกรณ์

2.2.3 ด้านบุคลากร

2.2.4 ด้านงบประมาณ

2.2.5 ด้านการประเมินผล

2.2.6 ด้านมาตรการป้องกันความปลอดภัย

2.2.7 ด้านการจัดกิจกรรมให้บริการแก่เด็ก

2.2.8 ด้านความสัมพันธ์ชุมชนและการประชาสัมพันธ์

2.2.9 ด้านการจัดทำทะเบียนและการจัดทำข้อมูล

2.2.10 ด้านการรายงานเกี่ยวกับเด็กและรายงานผลการดำเนินงาน

2.2.11 ด้านการจัดบริการเสริมอื่น ๆ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา หมายถึง สถานที่ซึ่งวัดจัดตั้งขึ้นในวัดหรือธรณีสงฆ์ หรือที่ดินของมูลนิธิทางพระพุทธศาสนา เพื่อให้การอบรมปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กอายุ 3-6 ปี หรือเด็กก่อนเกณฑ์เข้าสู่วัยเรียน ภาคบังคับในระดับประถมศึกษา มีชื่อย่อว่า “ศตว.” อยู่ภายใต้การดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดสงขลา ซึ่งประกอบด้วย 13 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองสงขลา เทพา ระโนด รัตภูมิ ควนเนียง จะนะ นาทวี หาดใหญ่ สะบ้าย้อย สะเดา บางกล่ำ สทิงพระ และสิงหนคร

2. ปัญหาการดำเนินงาน หมายถึง อุปสรรค ข้อขัดข้อง ในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ที่ทำให้การดำเนินงานไม่บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งพิจารณาได้จากผลการตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยเรื่องปัญหาและสาเหตุของปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา ประกอบด้วย

2.1 ด้านอาคารสถานที่ หมายถึง บริเวณที่ทำการเรียนการสอนของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด สถานที่ตั้งอาคารประกอบ ส่วนประกอบของอาคาร อนามัยสิ่งแวดล้อม วัสดุอุปกรณ์ ที่เก็บสิ่งปฏิกูล

2.2 ด้านวัสดุอุปกรณ์ หมายถึง อุปกรณ์การเรียนการสอน เครื่องมือเครื่องใช้ สำหรับศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด อยู่ในสภาพใช้งานได้ มีความสูงเหมาะกับวัยของเด็กมีของเล่นและสื่อพัฒนาเด็กเพียงพอทั้งของเล่นในร่มและกลางแจ้ง ซึ่งอาจดัดแปลงประดิษฐ์ขึ้นจากวัสดุพื้นบ้าน วัสดุธรรมชาติ เศษวัสดุ หรือสิ่งของเหลือที่มีความปลอดภัยเหมาะกับวัยเด็ก

2.3 ด้านบุคลากร หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่ในศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ได้แก่ ผู้บริหาร ครูพี่เลี้ยง คณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ มีหน้าที่ต่างกัน ดังนี้

2.3.1 ผู้บริหาร ผู้บริหารศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ ต้องเป็นเจ้าอาวาสวัด เป็นผู้จัดตั้งและควบคุมดูแล มีคณะกรรมการบริหารศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์เป็นผู้ให้คำปรึกษา แนะนำและควบคุมการดำเนินงานของศูนย์ฯ

2.3.2 คณะกรรมการการบริหารศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ประกอบด้วย เจ้าอาวาส เป็นประธาน เจ้าคณะแขวงหรือเจ้าคณะตำบล ผู้ปกครองเป็นกรรมการที่ปรึกษา ผู้แทนครูพี่เลี้ยง ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนชาวบ้าน และผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นกรรมการหน้าที่ของพระสงฆ์ ที่ได้รับมอบหมายจากเจ้าอาวาส ผู้บริหารศูนย์จะต้องทำหน้าที่อบรมปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ทางศาสนา ประเพณี และวัฒนธรรมไทย ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของสังคมไทย

2.3.3 ครูพี่เลี้ยง ต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปี มีวุฒิการศึกษา หรือจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ขึ้นไป ผ่านการอบรมซึ่งกรมการศาสนาเป็นผู้จัดร่วมกับหน่วยงานอื่น มีสุขภาพแข็งแรง มีจิตใจอ่อนโยน ทำหน้าที่เตรียมความพร้อมในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม และจัดประสบการณ์ให้เกิดการเรียนรู้และสามารถปฏิบัติภารกิจประจำวันได้ โดยใช้หลักสูตรระดับปฐมวัย พ.ศ. 2546 ของกระทรวงศึกษาธิการ

2.4 ด้านงบประมาณ หมายถึง ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดที่เกี่ยวกับการบริหารงบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ การใช้จ่ายงบประมาณ การรายงานผลการใช้งบประมาณ การดำเนินงานเกี่ยวกับการเงิน บัญชี และพัสดุ

2.5 ด้านการประเมินผล หมายถึง การประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ ทั้งการประเมินผลความเจริญเติบโตของเด็กแต่ละคน การดำเนินงานของศูนย์ และการรายงานการเปรียบเทียบผลการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในระหว่างปี

2.6 ด้านมาตรการป้องกันความปลอดภัย หมายถึง การจัดให้มีมาตรฐานต่างๆ เพื่อป้องกันความปลอดภัย และการปฏิบัติในการป้องกันการเกิดอันตรายต่อเด็กในศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ได้แก่ ติดตั้งเครื่องตัดไฟหรือเครื่องดับเพลิงแบบมือถือ อย่างน้อย 1 เครื่อง ในแต่ละชั้นของอาคาร มีการฝึกซ้อม การป้องกัน และแก้ไขภัยพิบัติให้แก่เด็กและบุคลากรไม่น้อยกว่าปีละ 1 ครั้ง หลีกเลี่ยงเครื่องใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เป็นของแตกง่าย แหล้มคม หรือหากเป็นไม้ต้องไม่มีเสี้ยนอันอาจก่อให้เกิดอันตรายแก่เด็กได้ มีติดตั้งปลั๊กไฟให้สูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร ถ้าติดตั้งต่ำกว่าที่กำหนด จะต้องมียูนิทที่ปลอดภัยเพื่อป้องกันไม่ให้เด็กเล่นได้ และควรหลีกเลี่ยงการใช้สายไฟต่อพ่วง เป็นต้น

2.7 ด้านการจัดกิจกรรมให้บริการแก่เด็ก หมายถึง การปฏิบัติของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในการให้ประโยชน์แก่เด็ก ได้แก่ จัดกิจกรรมเพื่อสุขภาพและการเจริญเติบโต มีการชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง และให้ภูมิคุ้มกันโรคที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด และจัดบันทึกรายงานสุขภาพประจำตัวเด็ก เพื่อชี้แจงให้ผู้ปกครองทราบและแสดงความยินยอม การจัดโภชนาการโดยจัดอาหารให้เด็กได้รับประทานในปริมาณที่เพียงพอ และมีคุณภาพถูกหลักโภชนาการ ให้เด็กมีสุขนิสัยที่ดีในการรับประทานอาหาร จัดให้เด็กดื่มนมหรืออาหารเสริม จัดอาหารกลางวันให้เด็กรับประทานทุกคนและทุกวัน จัดอาหารว่างให้รับประทานในตอนบ่าย การจัดกิจกรรมนันทนาการ การเรียนรู้ และการออกกำลังกาย เป็นการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการเด็กทุกด้าน อย่างเหมาะสมกับวัยทั้งกิจกรรมในร่มและกลางแจ้ง จัดให้เด็กได้นอนพักผ่อนด้วยวิธีนอนราบอย่างน้อยวันละ 1-2 ชั่วโมง ระหว่างกลางวัน

2.8 ด้านความสัมพันธ์ชุมชนและการประชาสัมพันธ์ หมายถึง การร่วมดำเนินกิจกรรมระหว่างศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์กับชุมชน มีการประชาสัมพันธ์ ให้ชาวบ้านทราบกิจกรรมของศูนย์ฯ เป็นระยะๆ อันจะทำให้มีความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับชุมชนเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

2.9 ด้านการจัดทำทะเบียนและการจัดทำข้อมูล หมายถึง การแสดงข้อมูลรายละเอียดของเด็กในศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ เช่น บัญชีรายชื่อเด็ก ทะเบียนรับ-จำหน่ายเด็ก สมุดแสดงรายการ และเวลาอาหารประจำวันของเด็ก ตารางกิจกรรมประจำวัน บันทึกประจำวัน ได้แก่ ติดตามการเจริญเติบโต (ชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง) พัฒนาการของเด็ก บริการสุขภาพควรรักษาพยาบาล หรือสถานที่พยาบาลที่จะได้รับการบริการได้อย่างเป็นประจำและต่อเนื่อง

2.10 ด้านการรายงานเกี่ยวกับเด็กและรายงานผลการดำเนินงาน หมายถึง การจัดทำรายงานข้อมูลเกี่ยวกับเด็กให้ผู้ปกครองเด็กและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบทุกระยะ 1 ภาคเรียน ตามแบบฟอร์มที่กำหนด และการแจ้งผลการดำเนินงาน ของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ต่อผู้ปกครองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.11 ด้านการจัดบริการเสริมอื่น ๆ หมายถึง การจัดสวัสดิการด้านอื่นๆ ต่อเด็กในศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ เช่น จัดให้มีบริการรถรับ-ส่งเด็กอย่างปลอดภัยโดยมีผู้ดูแลและนั่ง

ไปกับรถรับ-ส่งด้วยทุกครั้ง มีการจัดตั้งกองทุนสำหรับเด็กยากจน มีบริการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างสถานรับเลี้ยงและพัฒนาเด็กกับครอบครัวและชุมชนเป็นประจำสม่ำเสมอ

3. สาเหตุของปัญหา หมายถึง สาเหตุที่ก่อให้เกิดอุปสรรค ข้อขัดข้อง ในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ที่ทำให้การดำเนินงานไม่บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้

4. ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา หมายถึง ข้อคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่เลี้ยงที่ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา

5. ผู้บริหารศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด หมายถึง เจ้าอาวาสวัด หรือพระภิกษุที่เจ้าอาวาสมอบหมายเป็นลายลักษณ์อักษร ให้ดำเนินงานภายในศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดแทน

6. ครูที่เลี้ยง หมายถึง บุคคลที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์และเป็นผู้ทำหน้าที่สอนหรือดูแลเด็กในศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด

7. ขนาดของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในที่นี้ดูจากจำนวนเด็กก่อนเกณฑ์ที่กำลังศึกษาอยู่ในวัด แบ่งเป็น 3 ขนาด

7.1 ศูนย์ขนาดเล็ก หมายถึง ศูนย์ที่มีจำนวนนักเรียนก่อนเกณฑ์ในวัดจำนวนต่ำกว่า 50 คน

7.2 ศูนย์ขนาดกลาง หมายถึง ศูนย์ที่มีจำนวนนักเรียนก่อนเกณฑ์ในวัดจำนวนตั้งแต่ 51 -75 คน

7.3 ศูนย์ขนาดใหญ่ หมายถึง ศูนย์ที่มีจำนวนนักเรียนก่อนเกณฑ์ในวัดจำนวนมากกว่า 76 คนขึ้นไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในจังหวัดสงขลา ครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาเอกสารเกี่ยวกับ ความสำคัญของการจัดการศึกษาให้แก่เด็กปฐมวัย แนวคิดในการจัดการศึกษาปฐมวัย ปรัชญา หลักการ จุดมุ่งหมาย การศึกษาปฐมวัย หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (สำหรับเด็ก 3-5 ปี) บทบาทของผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ความเป็นมาของการจัดการศึกษาปฐมวัยความเป็นมาของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด การบริหารงานศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด การจัดการศึกษาของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กรอบแนวคิดในการวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ความสำคัญของการจัดการศึกษาให้แก่เด็กปฐมวัย

การจัดการศึกษาให้แก่เด็กปฐมวัย เป็นเรื่องที่นักการศึกษา และนักจิตวิทยาได้ให้ความสนใจศึกษาค้นคว้ามานานแล้ว โดย ฟรอยด์ (จิตนศาสตร์ ชี้นบุญ และคณะ. 2535: 16; อ้างอิงจาก Freud. 1856-1939) นักจิตวิเคราะห์ได้ย้ำให้เห็นว่า วัยเริ่มต้นของชีวิตมนุษย์ คือ ระยะ 5 ปีแรกของเด็ก ประสบการณ์ต่างๆ ที่ได้รับในตอนต้นๆ จะมีอิทธิพลต่อชีวิตตลอดจนถึงวาระสุดท้าย ซึ่งคำกล่าวนี้สอดคล้องกับความคิดของ พลาโต (ซัยยงค์ พรหมวงศ์. 2524: 21; อ้างอิงจาก Plato. 1871) ที่ว่า การเริ่มต้นเป็นจุดสำคัญที่สุดของงานทุกชนิด การเริ่มต้นของชีวิตก็เช่นกัน โดยเฉพาะการเริ่มต้นชีวิตของเด็กเล็กเป็นระยะที่จะเพาะอุปนิสัยของเด็กเอง ซึ่งจำเป็นจะต้องดำเนินชีวิตในอนาคต การปลูกฝังนิสัยที่ดี จึงจำเป็นจะต้องดำเนินการอย่างระมัดระวัง พ่อแม่จำนวนมากยังไม่เข้าใจธรรมชาติของเด็กดีนัก ดังนั้น โรงเรียนจึงเป็นแหล่งปลูกฝังทัศนคติและอุปนิสัยที่พึงปรารถนาให้แก่เด็ก ส่วน ล็อค (จันทรวรรณ เทวรักษ์. 2523: บทนำ; อ้างอิงจาก Lock.. 1876: ไม่ปรากฏเลขหน้า) กล่าวว่า “เด็กเปรียบเสมือนผ้าขาว ถ้าจะแต้มสีอะไรลงไปก็เป็นสีนั้น” นักจิตวิทยา และนักการศึกษาอีกมากมายที่ได้กล่าวถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาแก่เด็กในวัยนี้ ต่อมาในปี ค.ศ. 1964 บลูม (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2538: 1; อ้างอิงจาก Bloom. 1964: ไม่ปรากฏเลขหน้า) ได้รายงานผลการวิจัยของเขาในหนังสือที่ชื่อ “ความมั่นคงและเปลี่ยนแปลงในบุคลิกภาพของมนุษย์” (Stability and Change in Human Characteristics) หนังสือเล่มนี้ได้ทำให้นักศึกษาหลายคนที่มีข้อสงสัยในเรื่องพัฒนาการของเด็กในระยะเริ่มแรก มีความเชื่อมั่นและเข้าใจว่าเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 4 ขวบ จะพัฒนาด้านสติปัญญา ได้ถึงร้อยละ 50 และจาก 4-5 ขวบ

จะพัฒนาเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 30 และที่เหลือ คือ ร้อยละ 20 จะอยู่ในช่วง 8-17 ปี จะเห็นว่าสติปัญญาของมนุษย์มากกว่า 3 ใน 4 จะได้รับการพัฒนาเมื่อเด็กอายุได้ประมาณ 9 ปี ซึ่งสอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการของเด็กในระยะเริ่มแรก กล่าวคือ ตั้งแต่ปฏิสนธิจนถึง 6 ปี ระบบประสาทและสมองเจริญเติบโตในอัตราที่สูงที่สุดและเร็วที่สุด กล่าวคือ ประมาณ 80 ของผู้ใหญ่ปกติ แต่สมองมิได้สมบูรณ์ในการรับรู้และคิดมาพร้อมกับการกำเนิด ต้องอาศัยปัจจัยด้านภาวะแวดล้อมของครอบครัว ประสบการณ์การเรียนรู้ และการกระตุ้นสัมผัสที่ดีเหมาะสมกับช่วงอายุ จึงจะพัฒนาสมองให้เติบโตถึงขีดสุดศักยภาพได้ ซึ่งจะทำให้เรียนรู้ได้ดี โครงสร้างสมองเข้มแข็ง และในทางตรงข้ามปัจจัยเงื่อนไขที่จำกัด และความไม่เหมาะสมกับช่วงอายุ จะบั่นทอนการพัฒนาศักยภาพของสมองทำให้โครงสร้างสมองไม่ดีและเรียนรู้ได้ยาก จะเห็นได้ว่าครอบครัว และกระบวนการเรียนรู้จะส่งผลต่อการพัฒนาสมองซึ่งเป็นการสร้างฐานทางสติปัญญาทั้งระดับบุคคล และระดับประเทศชาติ

สรุปได้ว่า การให้การศึกษาแก่มนุษย์นั้น ช่วงที่จะมีผลต่อชีวิตในทุก ๆ ด้านมากที่สุด คือ การให้การศึกษาในระดับปฐมวัย

แนวคิดในการจัดการศึกษาปฐมวัย

แนวคิดการจัดการศึกษาปฐมวัยนั้น (ศึกษา คชโคตร. 2538: 10; อ้างอิงจาก Decker and Decker. 1992: 7) กล่าวว่า โรงเรียนปฐมวัยเป็นโรงเรียนที่เตรียมเด็กสำหรับสังคมใหม่ตามที่ต้องการ โดยมีจุดประสงค์เพื่อฝึกเด็กในการทำงานและเป็นสถานที่ที่ให้ความสุขแก่เด็ก ซึ่งเด็กจะเรียนรู้ด้วยเหตุผล ไม่ใช่การเรียนรู้จากการบังคับ โรงเรียนปฐมวัยจะต้องกำหนดนิสัยใจคอที่จะต้องปฏิบัติไปสู่นิสัยที่ดีงาม หลักสูตรปฐมวัย สำหรับเด็ก 3-6 ขวบ จะประกอบด้วย การอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ การเรียนรู้ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ การร้องรำทำเพลง และหลักการทางจริยธรรม เด็กจะเรียนรู้จากการปฏิบัติด้วยการเล่นสิ่งของ การท่องเที่ยวไปในทุ่งนาและป่าเขาลำเนาไพรใกล้ ๆ โรงเรียน การเล่นเกมต่าง ๆ การเรียนการสอนจะยึดหลักผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ส่วน ดักเกอร์ (ศึกษา คชโคตร. 2538:10; อ้างอิงจาก Decker and Decker. 1995: 7) กล่าวว่าโรงเรียนปฐมวัยจะมีแนวการจัดการศึกษา คือ ให้เด็กมีอิสระในการเคลื่อนไหว มีการวางแผนกิจกรรมการเล่นจากของเล่น เช่น การสร้างด้วยบล็อกไม้ การพัฒนาความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ การพัฒนาการทางภาษาด้วยการท่องบทกลอน การร้องเพลง การเล่าเรื่อง การอภิปราย การเน้นความสัมพันธ์ และระเบียบความคิด การเรียนรู้จากมารดา จากครู ส่วนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546: 3-5) ได้กำหนดแนวคิดการจัดการศึกษาปฐมวัยไว้ดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก

พัฒนาการของมนุษย์เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวมนุษย์ ตั้งแต่ปฏิสนธิต่อเนื่องไปจนตลอดชีวิต ทั้งพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ซึ่งมีความสัมพันธ์และพัฒนาอย่างต่อเนื่องพร้อมกันทุกด้าน เด็กแต่ละคนเติบโตและมีการพัฒนาการที่แตกต่างกันไปตามวัย เป็นการพัฒนาของเด็กปฐมวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปฏิสนธิจนถึงอายุ 5 ปี การเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็กจะพัฒนาตามอายุ ประสบการณ์ ค่านิยมทางสังคม และสิ่งแวดล้อมเด็ก จะได้รับการตอบสนองในสิ่งที่ตนพอใจ ได้รับความรัก ความอบอุ่นอย่างเพียงพอจากผู้ใกล้ชิด และให้โอกาสเด็กได้ช่วยตนเองได้ทำงานที่เหมาะสมกับวัย และมีอิสระที่จะเรียนรู้ในสิ่งที่ตนอยากรับรู้รอบ ๆ ตัว แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการเด็กจึงเป็นแนวทางให้ครูผู้สอนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้เข้าใจเด็ก สามารถอบรมเลี้ยงดูและจัดประสบการณ์ ที่เหมาะสมกับวัยและความแตกต่างของเด็กแต่ละคนในอันที่จะส่งเสริมให้เด็กพัฒนาจนบรรลุผลตามเป้าหมายที่ต้องการ

แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้

การเรียนรู้ของมนุษย์เรานั้น สืบเนื่องมาจากประสบการณ์ที่ได้รับการเรียนรู้จึงเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเกิดขึ้นจากกระบวนการที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว ดังนั้นการเรียนรู้จะเกิดขึ้นกับผู้เรียน เมื่อผู้เรียนได้เป็นผู้ปฏิบัติจากการเล่น การทำงาน การได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า การได้เคลื่อนไหว การมีโอกาสคิดริเริ่ม ตามความต้องการและความสนใจของตนเอง สภาพแวดล้อมการเรียนรู้จะต้องมีบรรยากาศที่เป็นอิสระ มีความอบอุ่นและปลอดภัย

ดังนั้น การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก เด็กจะเรียนรู้จากธรรมชาติที่อยู่รอบตัว และสภาพแวดล้อมทางบ้านที่เป็นประสบการณ์รอบตัว ดังนั้นการจัดทำหลักสูตรจึงยึดแนวคิด ที่จะให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงด้วยตัวเด็กเองในสภาพแวดล้อมที่เป็นอิสระเอื้อต่อการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับระดับพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละคน

แนวคิดเกี่ยวกับการเล่นของเด็ก

การเล่นถือเป็นกิจกรรมที่สำคัญในชีวิตของเด็ก เด็กทุกคนจะรู้สึกสนุกสนานเพลิดเพลินจากการเล่น ได้สังเกต ได้ทดลอง ได้ทำสิ่งต่าง ๆ ที่สร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหา และค้นพบด้วยตนเอง การเล่นจึงมีอิทธิพลและมีผลดีต่อการเจริญเติบโต ช่วยพัฒนาร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา การเล่นของเด็กทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ด้วยการเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ได้ใช้ประสาทสัมผัสและการรับรู้ ได้เรียนรู้ความรู้สึกของผู้อื่นได้แสดงออกถึงการกระทำของตนเอง การเล่น จึงเป็นทางที่เด็กจะสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ และได้เรียนรู้สิ่งแวดล้อม ได้เรียนรู้จาก

ผู้อื่น ได้สร้างความสัมพันธ์อยู่ร่วมกับผู้อื่น และได้เรียนรู้ธรรมชาติรอบตัว ดังนั้นหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย จึงถือว่า “การเล่น” อย่างมีจุดมุ่งหมายเป็นหัวใจสำคัญของการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก

แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมและสังคม

บริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่แวดล้อมรอบตัวเด็ก ทำให้เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ผู้สอนจำเป็นต้องเข้าใจวัฒนธรรมและสังคมที่แวดล้อมตัวเด็กซึ่งมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ และการพัฒนาศักยภาพของเด็กแต่ละคน ซึ่งครูจะช่วยให้เด็กได้พัฒนาและเกิดการเรียนรู้ ช่วยให้ได้อยู่ร่วมกันกับคนอื่นได้อย่างราบรื่นและมีความสุข ดังนั้น แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมและสังคม จึงเป็นตัวกำหนดหลักสูตรปฐมวัย และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของเด็กก่อนเกณฑ์ โดยครูผู้สอน จะต้องมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งที่จะจัดศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ให้มีประสิทธิภาพ

จากที่กล่าวมาพอจะสรุปได้ว่า แนวทางการจัดการศึกษาให้กับเด็กปฐมวัยหรือเด็กก่อนเกณฑ์ มีแนวคิดจากพัฒนาการของเด็ก การเรียนรู้ การเล่น วัฒนธรรมและสังคม

ปรัชญา หลักการ จุดมุ่งหมาย การศึกษาปฐมวัย

ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย

สืบเนื่องจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ผูกพันกับแนวคิดการจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นตัวกำหนดปรัชญาการศึกษาปฐมวัย ซึ่งสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยจะได้ใช้ปรัชญาการศึกษาปฐมวัยในการได้จัดการเรียนการสอน และดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัยอันจะนำไปสู่การปฏิบัติการจัดการศึกษาให้กับเด็กปฐมวัย คลีก (Click. 2004: 68) กล่าวว่า “ปรัชญาการศึกษาปฐมวัยเป็นความคิด ความเชื่อ และค่านิยมที่องค์การหรือผู้ปฏิบัติงานยึดถือในการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับวิธีการเรียนของเด็ก ค่านิยมที่ผู้วางแผนและผู้ปกครองยึดถือ และความคิดเกี่ยวกับการศึกษาและหน้าที่ของโรงเรียน” โดยมีปรัชญาที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. ปรัชญาเกี่ยวกับวิธีการเรียนรู้ ได้แก่

1.1 การเรียนรู้ที่ดีที่สุด เมื่อผู้เรียนได้รับการกระตุ้นจากภายนอกในรูปของรางวัล อาจเป็นการพูดชมเชย การได้รับดาวทอง เป็นการเรียนรู้จากการเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็ก ผู้ใหญ่จะเป็นผู้ตัดสินใจโดยการสังเกตและการวัดผล

1.2 การเรียนรู้เป็นการกระตุ้นจากภายในด้วยระบบการกระตุ้นทางสติปัญญา เด็กจะต้องมีการเจริญเติบโตและมีวุฒิภาวะ เมื่อเด็กมีพัฒนาการที่พร้อม เด็กจะเลือกกิจกรรมและประสบการณ์ที่จะทำให้เกิดความสำเร็จในการเรียนรู้ ดังนั้น การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้จากการเสริมแรงให้เด็กพึงพอใจที่จะเรียน

1.3 การเรียนรู้เป็นผลจากการที่เด็กได้ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับสิ่งแวดล้อม เด็กจะสร้างความรู้ได้ด้วยตนเองจากการที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลต่าง ๆ และได้เล่นกับสิ่งของต่าง ๆ เด็กจะทดลอง และสรุปเป็นความรู้ใหม่ของตน

1.4 ความรู้ เป็นผลความสามารถทางสติปัญญา ซึ่งมาจากการที่นักเรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับสมาชิกในสังคมที่มีวุฒิภาวะสูงกว่าและอยู่ในท่ามกลางของวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อม ในสังคมจะช่วยให้เด็กมีสติปัญญาสูงขึ้น ผู้ใหญ่จะต้องช่วยจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อช่วยให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติการเรียนรู้เป็นรายคน ผู้ใหญ่จะสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ได้สำเร็จ จะต้องเข้าใจระดับความสามารถของเด็กด้วย

2. ค่านิยมที่จะช่วยในการวางแผนการจัดโปรแกรมการเรียนการสอนปฐมวัยทั้งคณะกรรมการ ผู้บริหาร คณะครู และผู้ปกครองนั้นมีข้อที่ควรพิจารณา คือ

2.1 เด็กจะเรียนรู้อะไรสิ่งนั้นต้องมีความสำคัญต่อเด็กและเด็กพึงพอใจที่จะเรียนรู้

2.2 เด็กจะเรียนรู้อะไรเด็กต้องมีส่วนร่วมอย่างอิสระ หรือควรเชื่อฟังคำสั่งของผู้ใหญ่

2.3 เด็กมีสิทธิที่จะเลือกเรียนด้วยตนเองหรือควรยอมรับการตัดสินใจของผู้ใหญ่

2.4 ครอบครัวควรจะมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม หรือโรงเรียนควรจะเป็นผู้จัดกิจกรรมเพียงลำพัง

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านการศึกษาและหน้าที่ของโรงเรียน นักวางแผนจะต้องพิจารณาในประเด็นเหล่านี้ คือ

3.1 ศูนย์การจัดการศึกษาเด็กก่อนเกณฑ์ ควรจะเตรียมเด็กเข้าสู่โรงเรียนอนุบาล

3.2 โรงเรียนควรจะสอนให้เด็กมีระเบียบวินัย

3.3 สภาพแวดล้อมของโรงเรียนควรจะถูกฟังวินัย แก่เด็กและป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้น

3.4 โรงเรียนควรเตรียมเด็กในการดำเนินชีวิตไม่ใช่แต่เพียงการให้การศึกษาในการเรียนระดับอนุบาลและประถมศึกษาเท่านั้น

3.5 การสอนคุณค่าทางจริยธรรมควรจะเป็นหน้าที่ของผู้ปกครองด้วย

3.6 หลักสูตรของโรงเรียนควรจัดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้พื้นฐานทางวัฒนธรรมด้วยตนเอง

ดังนั้น ปรัชญาการศึกษาปฐมวัยจึงควรคำนึงถึงวิธีการเรียนรู้ของเด็ก ค่านิยมของผู้ปกครอง และความคิดเกี่ยวกับหน้าที่ของโรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546: 5) กล่าวถึง ปรัชญาการศึกษาปฐมวัยไว้ดังนี้

“.....การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาการของเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดู และการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็ก

แต่ละคนตามศักยภาพภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรมที่ได้อาศัยอยู่ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนา ไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม.....”

ดังนั้น ปรัชญาการศึกษาปฐมวัยที่ใช้เป็นแนวทางการจัดการศึกษา ก็คือ การจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนที่มีอายุแรกเกิดถึง 5 ปี จึงเป็นการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ สนองต่อการพัฒนาการของเด็กตามธรรมชาติ ด้วยการให้ความรัก ความเข้าใจเพื่อวางรากฐานคุณภาพชีวิตตั้งแต่วัยปฐมวัยอันจะเป็นรากฐานของชีวิตในวัยสูงขึ้นเพื่อเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ให้เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม

หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย คลินิก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546: 10; อ้างอิงจาก Click. 2004: ไม่ปรากฏเลขหน้า) ได้กล่าวถึงหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย ไว้ดังนี้

1. การนำจุดประสงค์ไปสู่การจัดสภาพแวดล้อม ครูจะต้องจัดสภาพแวดล้อม และจัดโครงสร้างของประสบการณ์การเรียนรู้ตามความต้องการของผู้เรียนที่จะแสดงออกถึงเป้าหมายของการพัฒนาความสามารถที่ต้องการ ซึ่งห้องเรียนจะต้องจัดสภาพแวดล้อมด้วยการจัดกิจกรรม และวัสดุให้หลากหลาย และนักเรียนจะเลือกทำกิจกรรมได้อิสระตามความต้องการ

2. นักเรียนจะมีโอกาสในการฝึกปฏิบัติตามพฤติกรรมที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม จะประสบความสำเร็จได้นั้นจะเปลี่ยนแปลงอย่างช้า ๆ เด็กจะต้องมีประสบการณ์มากตามจุดประสงค์ที่กำหนดและต้องมีการกระทำหรือปฏิบัติซ้ำในกิจกรรมเดียวกัน เด็กจึงจะสร้างพฤติกรรมนั้นได้

3. นักเรียนจะต้องได้รับความพึงพอใจจากการนำพฤติกรรมที่คาดหวังไปสู่ผลของประสบการณ์ ประสบการณ์การเรียนรู้ควรให้เด็กมีความรู้สึกพอใจจากการมีส่วนร่วม ประสบการณ์ที่เด็กไม่พึงพอใจจะเป็นเหตุให้เด็กหลีกเลี่ยงประสบการณ์เดียวกันหรือคล้ายกันในอนาคต

4. นักเรียนจะต้องสามารถทำให้พฤติกรรมประสบผลสำเร็จตามที่คาดหวังอันเป็นผลจากประสบการณ์การเรียนรู้ ครูต้องมีความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของเด็ก ประสบการณ์การเรียนรู้จะถูกกำหนดให้เป็นผลของพฤติกรรมซึ่งจะทำนายผู้เรียนให้ประพฤติปฏิบัติตาม

5. นักเรียนควรจะได้มีโอกาสเลือกประสบการณ์ อันจะเป็นผลจากพฤติกรรมที่พึงปรารถนา นักเรียนควรมีความสนใจและความสามารถที่กว้าง เด็กแต่ละคนจะมีความสนใจและความสามารถไปตามบุคคลอื่นในเวลาใดเวลาหนึ่ง การเลือกวิธีการที่จะทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามจุดประสงค์

6. นักเรียนควรจะสามารถทำกิจกรรมที่คล้ายกันได้ซ้ำกัน เพื่อทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในพฤติกรรมที่พึงปรารถนา กิจกรรมการเรียนรู้แต่ละกิจกรรมจะต้องเป็นผลให้เด็กเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เด็กอายุ 3 ขวบ เด็กจะใช้เดินในการสำรวจวิธีการเปลี่ยนแปลงความรู้สึกใน

สถานการณ์ต่าง ๆ ด้วยการตัด การกลิ้ง การทุบ และการบีบ เด็กอายุ 5 ขวบ เด็กจะใช้ดินในการแสดงออกถึงความคิด และทำให้เกิดรูปร่างต่าง ๆ เช่น จรวด หรือรูปสัตว์ต่าง ๆ เป็นต้น

ส่วนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546: 5-7) กล่าวถึง หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย ดังต่อไปนี้

1. การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม

การพัฒนาหลักสูตรพิจารณาจากวัยและประสบการณ์ของเด็ก โดยเป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการพัฒนาเด็ก ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา บนพื้นฐานของประสบการณ์เดิม และประสบการณ์ใหม่ที่เด็กที่มีความหมายกับตัวเด็ก เป็นหลักสูตรที่ให้โอกาสทั้งเด็กปกติ เด็กด้อยโอกาส และเด็กพิการได้พัฒนา ตามวัฒนธรรมและภาษาของเด็ก โดยพัฒนาเด็กให้รู้สึกเป็นสุขในการเรียนรู้และเป็นการเตรียมเด็กสำหรับชีวิตอนาคตที่จะเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ต่อไป

2. การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก

สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้จะต้องเป็นสภาพแวดล้อมที่สนองความต้องการ ความสนใจของเด็กทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ผู้สอนจะต้องจัดสภาพแวดล้อมให้เกิดการเรียนรู้ด้วยการจัดกิจกรรม ปลอดภัย อากาศสดชื่น ผ่อนคลาย ไม่เครียด มีโอกาสออกกำลังกาย และพักผ่อน มีสื่อ วัสดุอุปกรณ์ มีของเล่นที่หลากหลาย เหมาะสมกับวัยให้เด็กมีโอกาสได้เลือกเล่น เรียนรู้เกี่ยวกับตนเองและโลกที่เด็กอยู่ รวมทั้งพัฒนาการอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคม ดังนั้นสภาพแวดล้อม ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนจึงเป็นเสมือนหนึ่งสังคมที่มีคุณค่าสำหรับเด็ก แต่ละคนที่จะเรียนรู้และสะท้อนให้เห็นว่า บุคคลในสังคมเห็นความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษา กับเด็กปฐมวัย

3. การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

ผู้สอนมีหน้าที่จัดกิจกรรมพัฒนาเด็ก ด้วยการจัดประสบการณ์ และกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ โดยเด็กเป็นผู้ลงมือกระทำและค้นพบความรู้ ความสามารถ ความสนใจด้วยตนเอง ครูผู้สอนจะต้องวางแผนการจัดการกิจกรรมที่จะส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็ก และครูต้องรู้จักและเข้าใจเด็กแต่ละคนเป็นอย่างดีที่จะให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กที่มีความแตกต่างกัน

4. การบูรณาการ

การจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยให้ยึดหลักการบูรณาการ เด็กสามารถเรียนรู้จากกิจกรรมหลายกิจกรรม กิจกรรมแต่ละกิจกรรมจะให้ประสบการณ์หลายประสบการณ์ และฝึกทักษะหลายทักษะ ผู้สอนจะต้องวางแผนการจัดประสบการณ์ในแต่ละวันให้เด็กเรียนรู้ผ่านกิจกรรมเล่นที่หลากหลาย ซึ่งเหมาะกับวัยและการพัฒนาการ ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ให้นักเรียนทำกิจกรรมร่วมกัน เล่นด้วยกัน อภิปรายร่วมกัน แสดงความคิดเห็นร่วมกัน ทำงานด้วยกัน เพื่อให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

5. การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

การประเมินเด็กระดับปฐมวัยส่วนใหญ่จะใช้การสังเกตพฤติกรรมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก และประเมินจากข้อมูลเชิงบรรยาย ผลงานของเด็ก การแสดงออกในสภาพจริง ข้อมูลจากครอบครัว และจากผลการประเมินของเด็กเอง ทำให้ครูผู้สอนทราบผลการเรียนรู้และการพัฒนาการของผู้เรียนตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรซึ่งจะช่วยให้ผู้สอนใช้ในการวางแผนการสอน การจัดกิจกรรม และใช้ในการสื่อสารผลการเรียนรู้กับผู้ปกครอง และยังสามารถนำไปใช้ในการประเมินประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาอบรมเด็กก่อนเกณฑ์

6. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้ปกครองของเด็ก

เด็กแต่ละคนมีพื้นฐานทางครอบครัวที่ต่างกัน เด็กเจริญเติบโตในสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน ครูและผู้ปกครองจะต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อเข้าใจพัฒนาการของเด็ก มีการยอมรับและความร่วมมือในการพัฒนาเด็กให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน ดังนั้น ครูผู้สอนกับผู้ปกครองจะต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กทั้งในการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน การอบรมเลี้ยงดู หลักการจัดการศึกษาปฐมวัยจึงเป็นการยึดหลักการเรียนรู้จากประสบการณ์ให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติจากการทำงาน และการเล่นอย่างอิสระ และการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียน จากแนวคิดและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยที่สำคัญเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กที่มีความสัมพันธ์และพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นขั้นตอนไปพร้อมกันทุกด้าน แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ยึดให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงด้วยตัวเองในสิ่งแวดล้อมที่เป็นอิสระเอื้อต่อการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมบูรณาการให้เหมาะสมกับระดับพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละคน โดยถือหลักว่า การเล่นอย่างมีจุดมุ่งหมายเป็นหัวใจสำคัญของการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก และแนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมและสังคมที่แวดล้อม ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ การพัฒนาศักยภาพและพัฒนาการของเด็กแต่ละคน และจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หมวดต่าง ๆ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 จึงกำหนดสาระสำคัญและโครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยขึ้น

จุดมุ่งหมายการศึกษาปฐมวัย

จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัยได้มีผู้กล่าวจุดมุ่งหมายการจัดการศึกษาปฐมวัยไว้หลายคน ดังนี้

กมล รอดคล้าย (2539: 7) กล่าวว่า การศึกษาระดับปฐมวัยเป็นการศึกษาที่มุ่งเน้นให้เด็กมีพัฒนาความพร้อมทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เพื่อจะได้เข้าศึกษาในระดับสูงขึ้นและพัฒนาเป็นผู้ใหญ่ที่มีความรู้ มีสติปัญญาความสามารถ และมีคุณธรรม จริยธรรมสามารถใช้ชีวิตอยู่อย่างมีความสุขในสังคมได้ต่อไปในอนาคต สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546: 9) ระบุจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัยไว้ในหลักสูตรปฐมวัยว่าเป็นการพัฒนาเด็กให้มีพัฒนาการที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถ และความแตกต่างระหว่างบุคคลทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ดังนี้

1. พัฒนาร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขนิสัยที่ดี
2. พัฒนากล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรงใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน
3. มีสุขภาพจิตที่ดี และมีความสุข
4. มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม
5. ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว และรักการออกกำลังกาย
6. ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย
7. รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย
8. อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบบอบ
ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
9. ใช้ภาษาสื่อสารได้อย่างเหมาะสมกับวัย
10. มีความสามารถในการคิดและแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย
11. มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
12. มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

พอจะสรุปได้ว่า โรงเรียนสำหรับเด็กปฐมวัยควรมีจุดมุ่งหมายสำคัญ เพื่อช่วยให้เด็กพัฒนาทัศนคติและนิสัยด้วยการเล่นและการทำงานร่วมกับผู้อื่นในสิ่งแวดล้อมที่จะเปิดโอกาสให้เด็กมีความเจริญงอกงาม ทางกาย ทางสมอง ทางอารมณ์ และทางสังคมให้รู้จักทำงานร่วมกันและเข้าใจกันได้ดี

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (สำหรับเด็ก 3-5 ปี)

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย มีหลักการในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่เด็กอายุ 3-5 ปี โดยยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูควบคู่กับการให้การศึกษา คำนึงถึงความสนใจ และความต้องการของเด็กทุกคนทั้งเด็กปกติ เด็กที่มีความสามารถพิเศษ และเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เพื่อให้เด็กแต่ละคนได้มีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการสูงสุดตามศักยภาพอย่างมีความสุข เป็นคนดี คนเก่งของสังคม และสอดคล้องกับ ธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อทางศาสนา สภาพเศรษฐกิจ สังคม โดยความร่วมมือของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา-
ขั้นพื้นฐาน. 2546: 10)

หลักการสำคัญของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยได้แก่ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา-
ขั้นพื้นฐาน. 2546: 10)

1. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกประเภท
 2. ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษา ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย
 3. พัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย
 4. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข
 5. ประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาในการพัฒนาเด็ก
- ลักษณะของหลักสูตรปฐมวัยที่สำคัญ มีดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา-
ขั้นพื้นฐาน. 2546: 14 -45)

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ประกอบด้วย

1. โครงสร้างของหลักสูตร

1.1 หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยมีโครงสร้างของหลักสูตร ดังนี้

ตาราง 1 โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

ช่วงอายุ	อายุต่ำกว่า 3 ปี และอายุ 3 – 5 ปี	
	ประสบการณ์ที่สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้
สาระการเรียนรู้	1. ด้านร่างกาย	1.เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก
	2. ด้านอารมณ์และจิตใจ	2. เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสาระการเรียนรู้
	3. ด้านสังคม	3. สถานที่แวดล้อมเด็ก
	4. ด้านสติปัญญา	4. ธรรมชาติรอบตัวสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก
ระยะเวลาเรียน	ขึ้นอยู่กับเด็กที่เริ่มเข้ารับการอบรมเลี้ยงดูและรับการศึกษา	

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546: 14

1.2 การจัดชั้นหรือกลุ่มเด็ก ให้ยึดอายุเป็นหลักและอาจเรียกชื่อแตกต่างกันไปตามหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแล เช่น กลุ่มเด็กที่มีอายุ 3 ปี อาจเรียกชื่อ อนุบาล 1 กลุ่มเด็กที่มีอายุ 4 ปี อาจเรียกชื่อ อนุบาล 2 กลุ่มเด็กที่มีอายุ 5 ปี อาจเรียกชื่อ อนุบาล 3 หรือเด็กเล็ก ฯลฯ

1.3 ระยะเวลาเรียน ใช้เวลาในการจัดประสบการณ์ 1-3 ปี ขึ้นอยู่กับอายุของเด็กที่เริ่มเข้ารับการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษา

1.4 สาระการเรียนรู้ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ประสบการณ์ที่สำคัญ และสาระที่ควรเรียนรู้ การจัดประสบการณ์ ส่งเสริมพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม

และสติปัญญา เพื่อพัฒนาเด็กให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยผู้สอนจัดสาระการเรียนรู้ในรูปแบบ
หน่วยการสอนแบบบูรณาการ เข้ามาจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

2. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย สถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่จัดการศึกษา
ต้องมีหลักสูตรสถานศึกษาที่ครอบคลุมภาระงานการจัดการศึกษาทุกด้าน โดยสถานศึกษาต้อง
นำสภาพต่าง ๆ ที่เป็นปัญหา จุดเด่น เอกลักษณ์ของชุมชน สังคม ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญา
ท้องถิ่น คุณลักษณะที่พึงประสงค์ เพื่อการเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และ
ประเทศชาติมากำหนดเป็นสาระการเรียนรู้ และจัดกระบวนการเรียนรู้โดยนำหลักสูตรแกนกลาง
และเพิ่มเติมสาระมากำหนดพัฒนาหลักสูตร ของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์โดยความร่วมมือของ
บุคลากรในสถานศึกษาและชุมชน ร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย หรือจุดหมาย
และการออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาให้มีคุณภาพเพื่อพัฒนาเด็ก

3. ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา-
ขั้นพื้นฐาน. 2546: 27-43) มีขั้นตอน ดังนี้

3.1 ศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย จากเอกสารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย
พุทธศักราช 2546 และเอกสารหลักสูตรอื่น ๆ รวมทั้งศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กและครอบครัว
สภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น

3.2 ร่วมกันจัดทำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยโดย

3.2.1 กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย หรือจุดหมาย (มาตรฐานคุณลักษณะ
ที่พึงประสงค์)

3.2.2 จัดทำโครงสร้างหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย สาระการเรียนรู้รายปีและ
เวลาเรียน

3.2.3 จัดประสบการณ์และสาระการเรียนรู้

3.2.4 สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมอย่างมีความสุข

3.2.5 จัดสื่อและแหล่งการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้สัมผัสด้วยเพลง มือปฏิบัติหรือ
เล่นร่วมกันทำงานร่วมกัน

3.2.6 มีการประเมินพัฒนาการผู้เรียน

3.2.7 จัดการหลักสูตรด้วยการจัดทำแผนการเรียนรู้จัดหาอุปกรณ์ จัดชั้นเรียน
จัดตารางการเรียน แต่ละวัน

4. ตรวจสอบหลักสูตรของสถานศึกษาปฐมวัยกำหนดให้มีการประเมินก่อนนำหลักสูตร
ไปใช้ ให้ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาปฐมวัย ตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร
องค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตรที่จัดทำ และเมื่อนำหลักสูตรไปใช้แล้วจะต้องประเมินหลักสูตร
ระหว่างดำเนินการใช้หลักสูตรเพื่อตรวจสอบว่านำไปใช้ได้ดีเพียงใด ควรปรับปรุงแก้ไขเรื่องใด

และมีการประเมินหลังการใช้หลักสูตรครบแต่ละช่วงอายุ 3 ขวบ 4 ขวบ 5 ขวบ เพื่อสรุปผลหลักสูตรที่จัดทำและปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้น

นอกจากนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2547: 13) ได้ทำการศึกษาปัญหาและอุปสรรคการพัฒนาเด็กก่อนประถมศึกษา พบว่า ประเทศไทยมีนโยบายและแผนการพัฒนาลูกมาเป็นเวลากว่า 20 ปี แต่การดำเนินงานยังขาดคุณภาพและขาดการบูรณาการที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากไม่มีการกำหนดผู้รับผิดชอบโดยตรงในการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ และไม่มีการติดตามประเมินผลให้มีการดำเนินการให้เป็นตามนโยบายและแผนต่างๆ การจัดบริการสำหรับเด็กก่อนประถมศึกษาต้องคุณภาพทั้งในด้านการบริหารและจัดการไม่มีการกำกับดูแลคุณภาพมาตรฐานอย่างต่อเนื่องและไม่มีการกำหนดมาตรฐานคุณภาพที่เหมาะสม รวมทั้งยังไม่สามารถ จัดบริการได้ครอบคลุมทั่วถึงทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณ ขาดการประสานงาน ไม่มีเอกภาพของนโยบาย นอกจากนี้พ่อแม่ผู้เป็นบุคคลสำคัญในการพัฒนาเด็กยังขาดโอกาสเรียนรู้วิธีการเป็นพ่อแม่ที่ดี และวิธีรักลูกในทางที่ถูกต้อง ยังมีความเข้าใจผิดในเรื่องการเลี้ยงลูก ครอบครัวยุคใหม่ ประชาชนยังมีส่วนร่วมและใส่ใจในการพัฒนาเด็กก่อนประถมศึกษาน้อยมาก รวมทั้งครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็ก เช่น ผู้ดูแลเด็ก ยังขาดความรู้ความเข้าใจโดยเฉพาะด้านจิตวิทยา เด็กเหล่านี้จึงทำให้เด็กก่อนประถมศึกษา 3 - 5 ปี ไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร

กรมศาสนา (ออนไลน์. 2550: 1) ยังได้กล่าวถึงสภาพปัญหาในการบริหารจัดการศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดหลังจากการถ่ายโอนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สรุปได้ดังนี้

1. หลังจากทีกรมการศาสนาถ่ายโอนภารกิจศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดและมัสยิดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบดูแล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมักจะเข้าใจผิดเสมอว่า ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ มันก็คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ของกรมพัฒนาชุมชน (สมัยก่อน) มักจะเอาระเบียบปฏิบัติของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของกรมพัฒนาชุมชน (สมัยก่อน) มาใช้กับศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในปัจจุบันนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหนังสือราชการมาทุกครั้งจะใช้ชื่อศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดว่า "ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก" อยากทราบว่า กรมการศาสนาได้เปลี่ยนชื่อ ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดเป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตั้งแต่เมื่อไหร่ หรือว่ายกเลิกศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดไปแล้ว

2. กฎระเบียบที่ว่าด้วยการบริหารศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ที่ออกโดยกรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม เมื่อเดือนธันวาคม 2546 ซึ่งเป็นคู่มือให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นยกเลิกไปแล้ว หรือว่าอย่างไร

3. กรมการศาสนา ไม่เคยตามไปดู ภารกิจที่ถ่ายโอนเลย ปล่อยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการเพียงฝ่ายเดียว ประดุจว่า "ให้กำเนิดลูกแล้วปล่อยให้ไปอยู่กับพ่อเลี้ยงหรือแม่เลี้ยง"

4. กรรมการศาสนาช่วยตอบที่ว่า ครูพี่เลี้ยงเป็นลูกจ้างขององค์กรใด? เป็นลูกจ้างของกรรมการศาสนา หรือเป็นลูกจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะเหตุว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ครูพี่เลี้ยงทำสัญญาว่าจ้างกับองค์กรฯ

5. ด้านงบประมาณที่กรรมการศาสนา โอนมาให้ันั้นทางศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์มีความเข้าใจว่า "องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ผ่านเงินงบประมาณให้กับศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ใช้ใหม่" โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโอนเข้าบัญชีของศูนย์ฯ อย่างนี้ศูนย์ฯ เข้าใจถูกต้องหรือไม่ แต่ปัจจุบันไม่เป็นเช่นนั้น

6. ด้านการรับครูใหม่ให้ถือปฏิบัติอย่างไร ยึดปฏิบัติตามระเบียบการบริหารศูนย์ฯ ฉบับปี 2546 หรือยึดระเบียบปฏิบัติอย่างไร เพราะอยู่ๆ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอาคำสั่งมาให้ได้รับครูใหม่เพิ่มอีกหนึ่งตำแหน่ง โดยอ้างว่าเป็นคำสั่งจากกรรมการปกครองฯ บอกว่าเขาบรรจุให้ทั่วประเทศ

7. ยอยากให้กรรมการศาสนาแจ้งข่าวคราวความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการบริหารศูนย์-อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดให้ทราบบ้าง ปัจจุบันเป็นเหมือนคนตาบอด

บทบาทของผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

การนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหลักสูตรในระบบสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้สอน คณะกรรมการ พ่อแม่หรือผู้ปกครอง และชุมชน มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพของเด็กดังนี้

บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัย

บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัย เฮียร์รอน และฮิลเดเบรนต์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546: บทนำ; อ้างอิงจาก Hearron and Hildebrand. 1997: ไม่ปรากฏเลขหน้า) ได้กล่าวไว้ว่า ข้อเสนอแนะภารกิจของสมาคมคณะกรรมการการศึกษาของรัฐแห่งชาติได้ให้ข้อเสนอแนะการจัดการศึกษาปฐมวัยมีแนวทาง ดังนี้

1. ส่งเสริมโรงเรียนปฐมวัย

- 1.1 เป็นผู้สนับสนุนการทดลองเพื่อทดลองรูปแบบที่แตกต่างกันของโรงเรียนปฐมวัย
- 1.2 มีการทบทวนและปรับปรุงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรและการสอนในต้นปีการศึกษา
- 1.3 ทบทวน ปรับปรุงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลและการสอนสำหรับเด็กปฐมวัย

1.4 ทบทวน ปรับปรุงนโยบายในการฝึกอบรมและการให้ประกาศนียบัตรของ คณะครูในโครงการครูเด็กปฐมวัย

1.5 สนับสนุนในการให้ข้อมูลและการศึกษาแก่ผู้ปกครองและประชาชนเกี่ยวกับ ลักษณะและประโยชน์ของคุณภาพสูงในการจัดการศึกษาปฐมวัย

1.6 จัดหาทรัพยากรเพิ่มเติม ในการจัดโรงเรียนศึกษาปฐมวัย

2. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดบริการการศึกษาปฐมวัย

2.1 สร้างระบบการมีส่วนร่วมขององค์กรของรัฐในการวางแผน การกำหนด มาตรฐาน และการพัฒนาโครงการศึกษาปฐมวัย

2.2 สร้างระบบการสนับสนุนโครงการศึกษาปฐมวัยและวิชาชีพ

2.3 จัดหาเงินทุน และการให้กำลังใจ สนับสนุนการมีส่วนร่วม ในการจัดบริการ การศึกษาปฐมวัย

2.4 สนับสนุนความพยายามในการเพิ่มวัสดุอุปกรณ์และความมั่นคงในการทำงาน ของการศึกษาปฐมวัย

3. การจัดงบประมาณสนับสนุนการศึกษาปฐมวัย

3.1 ส่งเสริมเงินงบประมาณการลงทุนจัดการศึกษาปฐมวัย

3.2 สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของคุณภาพ การพัฒนาโครงการศึกษา ปฐมวัย

3.3 ส่งเสริมคุณภาพและการประกันคุณภาพของการจัดบริการการศึกษาปฐมวัย

3.4 การใช้การสนับสนุนของรัฐ ท้องถิ่น และผู้ปกครองให้เป็นประโยชน์ต่อการจัด การศึกษาปฐมวัย

การจัดการศึกษาแก่เด็กปฐมวัยในระบบสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดของ ผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546: 100-104) ได้ระบุ บทบาทไว้ดังนี้

1. ศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และกำหนดวิสัยทัศน์ด้านการจัด การศึกษาปฐมวัย

2. คัดเลือกบุคลากรที่ทำงานกับเด็ก เช่น ผู้สอน พี่เลี้ยง ให้เหมาะสมโดยคำนึงถึง คุณสมบัติของบุคลากร ดังนี้

2.1 มีวุฒิทางการศึกษาด้านการอนุบาลศึกษา การศึกษาปฐมวัย หรือผ่านการอบรม เกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย

2.2 มีความรักเด็ก มีจิตใจดี มีอารมณ์ขันใจเย็น มีความเป็นกันเองกับเด็ก

2.3 มีบุคลิกของความเป็นครู มีความเข้าใจธรรมชาติของเด็ก

2.4 พุดจาสุภาพเรียบร้อยเป็นแบบอย่างได้

2.5 มีความเป็นระเบียบ สะอาด และรู้จักประหยัด

2.6 มีความอดทน ขยัน ซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงานตามหน้าที่และการปฏิบัติต่อ
 เด็กผู้จ้กรับฟังความเห็นของเด็ก พิจารณาเรื่องราวปัญหาต่างๆ ของเด็ก และตัดสินปัญหาต่างๆ
 อย่างมีเหตุผล

2.7 มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตสมบูรณ์

3. ส่งเสริมการจัดบริการทางการศึกษาให้เด็กได้เข้าเรียนอย่างทั่วถึงและมีความเสมอ-
 ภาค ตามเกณฑ์ที่กำหนด

4. ส่งเสริมให้ผู้สอนและผู้ปฏิบัติงานกับเด็กได้พัฒนาตนเองให้มีความรู้ความก้าวหน้า

5. เป็นผู้นำในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา กำหนดวิสัยทัศน์ และคุณลักษณะที่
 พึงประสงค์ของเด็กทุกช่วงอายุ

6. สร้างความร่วมมือและประสานงานกับบุคลากรทุกฝ่ายในการจัดหาพัฒนาหลักสูตร
 สถานศึกษา

7. จัดข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับตัวเด็ก งานวิชาการ หลักสูตร อย่างเป็นระบบและ
 ประชาสัมพันธ์หลักสูตรสถานศึกษาให้ผู้ปกครองและชุมชนทราบ

8. จัดสภาพแวดล้อมตลอดจน สื่อ วัสดุอุปกรณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนรู้

9. นิเทศ กำกับ ติดตาม การใช้หลักสูตรและการสอนโดยจัดให้มีการนิเทศภายใน
 อย่างเป็นระบบ

10. กำกับ ติดตาม ให้มีการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา และนำผลจากการ
 ประเมินไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพเด็ก

11. กำกับ ติดตาม ให้มีการประเมินการนำหลักสูตรไปใช้ เพื่อนำผลจากการประเมิน
 มาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับความต้องการของเด็ก บริบท
 ทางสังคม และให้มีความทันสมัย

บทบาทผู้สอนปฐมวัย

การพัฒนาคุณภาพเด็ก โดยถือว่าเด็กมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษา
 ต้องส่งเสริมให้เด็กพัฒนาตนเองตามธรรมชาติ สอดคล้องกับพัฒนาการและเต็มตามศักยภาพ ดังนั้น
 ผู้สอนจึงมีบทบาทสำคัญที่จะทำให้กระบวนการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ โดยครู-
 ปฐมวัยมีบทบาทและหน้าที่ที่สำคัญดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546:
 101-102)

1. บทบาทในฐานะผู้เสริมสร้างการเรียนรู้

1.1 จัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กที่เด็กกำหนดขึ้น

1.2 ส่งเสริมให้เด็กใช้ข้อมูลแวดล้อมและศักยภาพของตัวเด็ก หาคำตอบในสิ่งที่
 เด็กเรียนรู้ได้อย่างมีเหตุผล

1.3 กระตุ้นให้เด็กร่วมคิดร่วมแก้ปัญหา และค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเอง

- 1.4 จัดสภาพแวดล้อมและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่สร้างเสริมให้เด็กได้ทำกิจกรรม
เต็มศักยภาพตามความแตกต่างของเด็กแต่ละบุคคล
 - 1.5 สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ในการจัดกิจกรรม
 - 1.6 จัดกิจกรรมการเล่นเป็นสื่อการเรียนรู้ของเด็กให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
 - 1.7 สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้สอนและเด็ก ในการดำเนินกิจกรรมการเรียน
การสอน
 - 1.8 จัดการประเมินการเรียนรู้ตามกับสภาพจริงและนำผลการประเมินมาปรับปรุง
พัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของเด็ก
2. บทบาทในฐานะผู้ดูแลเด็ก
 - 2.1 สังเกตและส่งเสริมพัฒนาการเด็กทุกด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ
สังคม และสติปัญญา
 - 2.2 ฝึกให้เด็กช่วยเหลือตนเองในการดำเนินชีวิตประจำวัน
 - 2.3 ฝึกให้เด็กมีความเชื่อมั่น มีความภูมิใจในตนเอง และกล้าแสดงออก
 - 2.4 ฝึกให้เด็กการเรียนรู้หน้าที่ ระเบียบมีวินัย และสร้างวินัยที่ดี
 - 2.5 สร้างเสริมลักษณะนิสัยที่ดีงาม
 - 2.6 ประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา บ้าน และชุมชน ในการพัฒนา
เด็กให้เต็มตามศักยภาพและมีมาตรฐานตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์
3. บทบาทในฐานะนักพัฒนาเทคโนโลยีทางการสอน
 - 3.1 นำนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการสอนมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพ
การเรียนการสอนและสภาพของสังคม ชุมชน และท้องถิ่น
 - 3.2 ใช้เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ในชุมชนในการเสริมสร้างการเรียนรู้ให้แก่เด็ก
 - 3.3 จัดทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้
และพัฒนาสื่อการเรียนรู้
 - 3.4 พัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน และมีวิสัยทัศน์ทันสมัยทันเหตุการณ์
ในยุคของข้อมูลข่าวสาร
4. บทบาทในฐานะผู้บริหารหลักสูตร
 - 4.1 ทำหน้าที่วางแผนกำหนดการพัฒนาหลักสูตร หน่วยการเรียนรู้ การจัดกิจกรรม
การเรียนรู้การประเมินผลการเรียนรู้
 - 4.2 จัดทำแผนการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ ให้เด็กมีอิสระในการเรียนรู้
เปิดโอกาสให้เด็กเล่น ทำงาน และเรียนรู้เป็นรายคนและเป็นกลุ่ม
 - 4.3 ประเมินผลการใช้หลักสูตร เพื่อนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร
ให้ทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น

บทบาทคณะกรรมการบริหารศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์

ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ มีคณะกรรมการการบริหารศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ประกอบด้วยเจ้าคณะแขวงหรือเจ้าคณะตำบล เจ้าสังักัดเป็นกรรมการที่ปรึกษา เจ้าอาวาสเป็น ประธานกรรมการศูนย์เด็กก่อนเกณฑ์ในวัด มีผู้แทนครูผู้สอน ผู้แทนครูพี่เลี้ยง ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนสถานศึกษาใกล้เคียง และผู้ทรงคุณวุฒิไม่เกิน 5 คน เป็นกรรมการ แต่งตั้งและถอดถอนกรรมการศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด และให้เจ้าอาวาสเป็นผู้เสนอรายชื่อคณะกรรมการต่อเจ้าคณะเขตหรือเจ้าคณะอำเภอเจ้าสังักัด เพื่อมีคำสั่งแต่งตั้งหรือถอดถอนคณะกรรมการบริหารศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. ทำหน้าที่กำกับ ดูแล ส่งเสริมสนับสนุนกิจการของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด
2. เสนอแนะการบริหารงานของผู้บริหารศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในด้านบุคลากร งบประมาณ วิชาการ กิจการ อาคารสถานที่ ให้เป็นไปตามนโยบายของทางราชการ
3. ดูแลการจัดการศึกษาอบรมให้แก่เด็กปฐมวัย ตามแนวทางการจัดการศึกษาการ จัดประสบการณ์ และกิจกรรมการนิเทศและการประเมินผล
4. ควบคุมการเงินและงบประมาณของศูนย์

บทบาทของพ่อแม่หรือผู้ปกครองเด็กปฐมวัย

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเป็นการศึกษาที่จัดให้แก่เด็กที่ครู พ่อแม่ หรือผู้ปกครอง ต้องสื่อสารกันตลอดเวลา และพร้อมที่จะร่วมมือกันในการจัดการศึกษาให้กับเด็ก บทบาทของ พ่อแม่ หรือผู้ปกครอง มีดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546: 103)

1. มีส่วนร่วมในการกำหนดแผนพัฒนาสถานศึกษา และมีส่วนร่วมพิจารณาแผน การเรียนรู้ของเด็กร่วมกับครูและเด็ก
 2. ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษาและกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็ก ตามศักยภาพ
 3. เป็นเครือข่ายการเรียนรู้ด้วยการจัดบรรยากาศภายในบ้านให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก
 4. สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษาตามความเหมาะสมและจำเป็น
 5. อบรมเลี้ยงดูเอาใจใส่ให้ความรัก ความอบอุ่น ส่งเสริมการเรียนรู้ และพัฒนาการ ของเด็ก
 6. ป้องกันและแก้ไขปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ตลอดจนส่งเสริมคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ โดยประสานความร่วมมือกับครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้อง
 7. เป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งในด้านการปฏิบัติตนให้เป็นบุคคลที่ใฝ่รู้ใฝ่เรียนและมีคุณธรรม
 8. มีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ของเด็กโดยรวมมือกับสถานศึกษา
- คลิก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546: 100; อ้างอิงจาก Click. 2004: ไม่ปรากฏเลขหน้า) กล่าวว่า ผู้ปกครองมีส่วนร่วมกับโรงเรียนได้หลายทาง เป็นต้นว่า ร่วมกับชุมชน

และโรงเรียนกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัย มีบทบาทสนับสนุนโรงเรียนปฐมวัย ช่วยเหลือชั้นเรียนในการดูแลนักเรียน หรือช่วยฝึกฝนนักเรียนที่บ้านในฐานะครู บทบาทการกำหนดนโยบายผู้ปกครองอาจให้คำแนะนำแก่คณะกรรมการบริหารศูนย์เด็กก่อนเกณฑ์ เป็นตัวแทนในคณะกรรมการบริหาร ช่วยกำหนดนโยบายที่เกี่ยวกับงบประมาณและบุคลากร มีบทบาทในการสนับสนุนผู้ปกครองอาจสนับสนุนการซ่อมแซมอุปกรณ์ต่าง ๆ วางแผนการจัดซื้ออุปกรณ์ รับผิดชอบต่อการจัดกิจกรรมทางสังคม จัดบริการเกี่ยวกับการบริการรับส่งนักเรียน จัดหาที่ส่งให้แก่เด็กในโรงเรียน บทบาทการช่วยเหลือครูในห้องเรียน ผู้ปกครองควรเรียนรู้หน้าที่และทักษะการเป็นครู ด้วยการช่วยเหลือครูในชั้นเรียน ด้วยการดูแลการทำกิจกรรมในชั้นเรียนทั้งเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคล การเตรียมสื่อการเรียน การจัดชั้นเรียน การเก็บรักษาข้อมูลการบันทึกความก้าวหน้าของนักเรียน การดูแลให้คำแนะนำแก่เด็กในการเรียน และบทบาทการดูแลนักเรียนที่บ้าน ผู้ปกครองจะเตรียมความพร้อมการเรียนของนักเรียน การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย อันมีคุณค่าต่อการพัฒนาเด็ก การจัดสื่อการเรียนที่บ้านเพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ที่บ้านอย่างมีคุณค่า

บทบาทของชุมชน

การปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดให้ชุมชนมีบทบาทในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยมีการประสานความร่วมมือเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ ชุมชนจึงมีบทบาทในการจัดการศึกษาปฐมวัย ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546: 103)

1. มีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ในบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษา สมาคม หรือชมรมผู้ปกครอง
2. มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการจัดการศึกษาปฐมวัย
3. เป็นศูนย์การเรียนรู้ หรือเครือข่ายการเรียนรู้ ให้เด็กได้เรียนรู้และมีประสบการณ์จากสถานการณ์จริง
4. สนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของสถานศึกษาและร่วมมือกับสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
5. ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ตลอดจนการเป็นวิทยากร และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของเด็ก รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ
6. ประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น
7. มีส่วนร่วมในการตรวจสอบประเมินผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และทำหน้าที่เสนอแนะในการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

ชุมชนมีบทบาทในการร่วมมือภายในชุมชนเพื่อพัฒนาโรงเรียนปฐมวัยได้ในการสนับสนุนครอบครัวและโปรแกรมการศึกษาของโรงเรียนปฐมวัย ชุมชนอาจจัดให้มีการประชุม ผู้ปกครองเกี่ยวกับการช่วยเหลือโรงเรียน การจัดให้มีการดูแลสุขภาพของนักเรียน การป้องกันผู้ปกครองในการทำร้ายร่างกาย จิตใจของเด็ก การจัดบริการแก่เด็กที่ขาดที่พึ่งพาทางครอบครัว โรงเรียนปฐมวัยต้องการความช่วยเหลือจากชุมชนด้วย (ศึกษา คชโคตร. 2538: 31; อ้างอิงจาก Decker and Decker. 1995: 58)

ความเป็นมาของการจัดการศึกษาปฐมวัย

การจัดการศึกษาปฐมวัยในประเทศไทย รัฐไม่ได้กำหนดให้เป็นการศึกษาภาคบังคับ ด้วยเหตุนี้ รัฐจึงไม่ได้เข้ามาดำเนินการทั้งหมด รัฐจะจัดไว้เป็นตัวอย่างเพียงบางส่วนเท่านั้น แต่รัฐได้ส่งเสริมให้หน่วยงานต่างๆ และเอกชนแบ่งเบาภาระในการจัดการศึกษาในระดับนี้ ได้จัดการหลายรูปแบบ ได้แก่ สถานบริบาล สถานเลี้ยงเด็ก ศูนย์เด็ก โรงเรียน ชั้นอนุบาล ชั้นเด็กเล็ก เป็นต้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ของหน่วยงานที่จัด ซึ่งในเรื่องนี้ บุญชู สายสนั่น (2528: 15-16) ได้รวบรวมสถานที่ให้การศึกษาแก่เด็กระดับก่อนวัยเรียนไว้ 2 ประเภท คือ ศูนย์เด็กปฐมวัย และโรงเรียนอนุบาล ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ศูนย์เด็กปฐมวัย หมายถึง สถานที่รับรองอบรมเลี้ยงดูเด็กอายุ ระหว่าง 3 ถึง 6 ขวบ เป็นส่วนใหญ่ อาจมีบางแห่งรับเด็กอายุต่ำกว่า 3 ขวบ ศูนย์เด็กเหล่านี้มีอยู่ทั่วไป ทั้งในเมือง อำเภอ และตำบล อยู่ในความรับผิดชอบของรัฐบาล องค์กรการและเอกชน จุดประสงค์ของการตั้งศูนย์เพื่ออบรมเลี้ยงดูเด็กให้เจริญเติบโตเด็ก แต่เนื่องจากผู้รับผิดชอบนั้นมีหน่วยงานต่างๆ ที่ได้จัดตั้งและรวบรวมได้ดังนี้

1. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในความรับผิดชอบของกรมพัฒนาชุมชน จัดขึ้นทั่วไปในจังหวัดต่างๆ ทุกภาคของประเทศไทย รับเด็กหญิงชาย อายุ 3-6 ขวบ เพื่ออบรมเลี้ยงดูให้เด็กพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา และช่วยพ่อแม่ที่ออกไปทำงานนอกบ้าน ศูนย์เหล่านี้จัดทำขึ้นโดยชุมชนในท้องถิ่น มีคณะกรรมการเป็นผู้บริหาร ผู้ดูแลเป็นผู้ปฏิบัติงาน
2. ศูนย์โภชนาการในความรับผิดชอบของกรมอนามัย รับเด็กหญิงชาย อายุ 2-6 ขวบ เพื่ออบรมเลี้ยงดูเด็กให้เจริญเติบโตตามหลักโภชนาการ เจ้าหน้าที่หน่วยงานของกรมอนามัยเป็นผู้ดำเนินงาน มีพี่เลี้ยงเป็นผู้ปฏิบัติ
3. ศูนย์เด็กในความรับผิดชอบของกรมประชาสงเคราะห์ จัดตั้งกันมากในเมืองหลวงและจังหวัดที่มีโรงงานอุตสาหกรรม ศูนย์เหล่านี้เอกชนเป็นผู้ดำเนินงานรับเด็กชายหญิงที่มีอายุ 2-6 ขวบ เพื่ออบรมเลี้ยงดูแทนบิดาที่ออกไปทำงานนอกบ้าน มีพี่เลี้ยงเป็นผู้ปฏิบัติงาน

4. ศูนย์เด็กของเทศบาล รับเด็กหญิงชาย อายุ 3-6 ขวบ เพื่ออบรมเลี้ยงดูให้พัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา อยู่ในความรับผิดชอบของเทศบาล มีพี่เลี้ยงเป็นผู้ปฏิบัติงาน

5. ศูนย์เด็กของศูนย์สาธารณสุข อยู่ในความดูแลรับผิดชอบของกรุงเทพมหานคร รับเด็กชายหญิงอายุ 2-6 ขวบ เพื่ออบรมเลี้ยงดูให้ถูกหลักอนามัย และช่วยเหลือแม่ที่ออกไปประกอบอาชีพ จัดขึ้นเฉพาะบางท้องที่ มีพี่เลี้ยงเป็นผู้ปฏิบัติงาน

6. ศูนย์เด็กขององค์กรการ หมายถึง ศูนย์ของมูลนิธิ สมาคม และบริษัท อยู่ในความรับผิดชอบ ขององค์กรนั้น ๆ เพื่อเผยแพร่ผลงานขององค์กรและสงเคราะห์เด็กของสมาชิกในองค์กรนั้น รับเด็กหญิงชาย อายุระหว่าง 3-6 ขวบ ดำเนินการโดยคณะกรรมการขององค์กร มีพี่เลี้ยงเป็นผู้ปฏิบัติงาน

7. ศูนย์เด็กในความรับผิดชอบต่อกรมศาสนา ศูนย์เด็กเหล่านี้วัดจะเป็นผู้จัดตั้งและรับเด็กหญิงชาย อายุ 3-6 ขวบ เพื่ออบรมเลี้ยงดู และกล่อมเกลานิธิย ทั้งช่วยเหลือบิดา มารดา ที่ทำงานนอกบ้าน ผู้ดำเนินงาน คือ เจ้าอาวาส มีพี่เลี้ยงเป็นผู้ปฏิบัติงานกรมศาสนาช่วยเหลือสนับสนุนงบประมาณ

โรงเรียนอนุบาล คือ สถานอบรมเลี้ยงดูเด็กชายหญิง อายุ 4-6 ขวบ มีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาเด็กทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ทั้งเตรียมเด็กให้พร้อมที่จะศึกษาในชั้นต่อไป โรงเรียนอนุบาลเป็นสถานที่ซึ่งทำหน้าที่อบรมเลี้ยงดูเด็กแทนพ่อแม่ในเวลากลางวันช่วยเหลือแม่ที่มีบุตรต้องดูแลหลายคนหรือที่ออกไปทำงานนอกบ้าน ปัจจุบันนี้โรงเรียนอนุบาลมีความจำเป็นอย่างยิ่งในสังคม เนื่องด้วยเศรษฐกิจของครอบครัว สมัยก่อนพ่อเป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัว แม่อยู่กับบ้านทำหน้าที่ดูแลบ้าน และลูกทุกคนในบ้าน เมื่อแม่จำเป็นทำงานนอกบ้านหน้าที่อบรมเลี้ยงดูลูกจึงมอบให้โรงเรียนอนุบาล เด็กที่อยู่ในโรงเรียนอนุบาลซึ่งเป็นเด็กเล็กยังไม่ต้องการจากบ้าน ด้วยเหตุนี้เองโรงเรียนอนุบาลจึงควรจัดให้มีสภาพประหนึ่งบ้าน และโรงเรียนรวมกัน เป็นสถานที่ที่เด็กหลายคนอยู่รวมกันอย่างมีความสุขสบายแบบบ้าน และเป็นที่ยอมรับที่มาจากครอบครัวต่างๆ ให้อยู่กันอย่างเป็นระบบ ทำงานและเล่นกันอย่างสนุกสนานโรงเรียนอนุบาลของรัฐในประเทศไทย จัดตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2483 ระยะแรกได้จัดตั้งขึ้นที่กรุงเทพมหานครเป็นแห่งแรก คือ โรงเรียนอนุบาลลอออุทิศ ในปีต่อมาได้ขยายไปตามจังหวัดต่างๆ ปรากฏว่าประชาชนสนใจส่งบุตรหลานอายุ 3-6 ขวบ เข้ามารับการอบรมเลี้ยงดู รัฐบาลไม่มีงบประมาณพอที่จะจัดตั้งโรงเรียนอนุบาลให้เพียงพอกับจำนวนเด็กที่ต้องการเข้ารับการอบรมเลี้ยงดูได้ จึงสนับสนุนให้เอกชนจัดตั้งขึ้นหลายแห่ง ทั้งในกรุงเทพมหานคร และจังหวัดใหญ่ ๆ โรงเรียนอนุบาลของรัฐบาลทุกแห่งจึงจัดเพื่อเป็นตัวอย่างของการศึกษาระดับอนุบาล และเป็นพี่เลี้ยงด้านวิชาการให้แก่สถานศึกษาระดับนี้ ที่ต้องการความช่วยเหลือ

ในปัจจุบันโรงเรียนอนุบาลมักจัดตั้งในชุมชนที่มีประชาชนหนาแน่น สถานที่ที่จัดตั้งโรงเรียนอนุบาลมีมากที่กรุงเทพมหานคร จังหวัดที่มีอิทธิพลมาก และอำเภอใหญ่ๆ บางอำเภอ

ส่วนในหมู่บ้าน และตามตำบลมักไม่ค่อยมีการจัดตั้งโรงเรียนอนุบาล โรงเรียนอนุบาลแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ใหญ่ ๆ คือ โรงเรียนอนุบาลของรัฐ และโรงเรียนอนุบาลของเอกชน

1. โรงเรียนอนุบาลของรัฐ

1.1 โรงเรียนอนุบาลของรัฐที่อยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงศึกษาธิการมีหลายหน่วยงานรับผิดชอบโรงเรียนอนุบาล ส่วนใหญ่ที่อยู่กรุงเทพมหานคร และในทุกจังหวัดมักอยู่ในความรับผิดชอบของสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ แต่ส่วนที่จัดเป็นโรงเรียนสาธิตอนุบาลของวิทยาลัยครู โดยจะอยู่ในความรับผิดชอบของกรมการฝึกหัดครู โรงเรียนอนุบาลเหล่านี้รับเด็กชาย หญิง อายุ 4-6 ขวบ เข้ารับการอบรมเลี้ยงดูเพื่อให้เด็กเจริญเติบโตพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เตรียมเด็กเพื่อการศึกษาในชั้นที่สูงต่อไป ปัจจุบันโรงเรียนสาธิตอนุบาลของวิทยาลัยครู เน้นเกี่ยวกับด้านนี้มาตั้งแต่ต้น ผู้บริหารงานโรงเรียนอนุบาล ครูผู้สอนส่วนมากสำเร็จวิชาอนุบาลและเด็กเล็ก

1.2 โรงเรียนอนุบาลของรัฐ ที่อยู่ในความรับผิดชอบของทบวงมหาวิทยาลัย หน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ มหาวิทยาลัยซึ่งจัดโรงเรียนสาธิตอนุบาลขึ้น เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จัดตั้งขึ้นเพื่อใช้สำหรับทดลองวิธีการสอน และวิธีเกี่ยวกับเด็ก รับเด็กชาย หญิง อายุ 3-6 ขวบ เข้ารับการอบรมเลี้ยงดูให้ถูกต้องตามหลักพัฒนาการ ผู้บริหาร และผู้สอนในโรงเรียนส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาระดับปริญญาทางการศึกษา

2. โรงเรียนอนุบาลของเอกชน

โรงเรียนอนุบาลของเอกชน ที่อยู่ในความรับผิดชอบของสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ เอกชนเป็นผู้รับผิดชอบรับเด็กชาย หญิง อายุ 3-6 ขวบ เข้าเรียนเพื่อศึกษาพัฒนาการของเด็กทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา อบรมเลี้ยงดูและปลูกฝังให้เด็กสามารถช่วยตนเองอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ตลอดจนปลูกฝังให้มีคุณธรรม และความรักในศิลปวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงาม ตามความมุ่งหมายของการจัดการอนุบาลศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา-เอกชน. 2536: 1) ตามแนวความคิดของ จินตนา ธรรมวานิช (2538: 123) อธิบายว่า เป็นการจัดการประสบการณ์เพื่อพัฒนาตามแนวเตรียมความพร้อม มิได้มุ่งเน้นวิชาการให้สอน อ่าน เขียน ท่องจำ และคิดเลข ตามความต้องการของผู้ปกครอง และเจตคติที่ไม่ถูกต้องของประชาชนที่มีต่อการปฐมวัย-ศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2536: 1-7) ได้กำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของการบริหารโรงเรียน ระดับก่อนประถมศึกษาว่า มีแปดองค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่หนึ่ง ปรัชญา และแนวนโยบายของโรงเรียน องค์ประกอบที่สอง การเรียนการสอน องค์ประกอบที่สาม งานกิจการนักศึกษา องค์ประกอบที่สี่ การบริหารงานบุคคล องค์ประกอบที่ห้า การบริหารงานธุรการ และการเงิน องค์ประกอบที่หก การบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชน องค์ประกอบที่เจ็ด การบริหารงานอาคารสถานที่ และองค์ประกอบ ที่แปด ประสิทธิภาพของโรงเรียน จากองค์ประกอบ

ดังกล่าวจะพิจารณาได้ว่า ในการบริหารโรงเรียนระดับก่อนประถมศึกษาจะมีความสอดคล้องกับการกำหนดบทบาทหน้าที่ งานความสัมพันธ์โรงเรียนกับชุมชนงานกิจการนักเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2538: 8-27) ซึ่ง เอกวิทย์ ณ ถลาง (2526: 113) กำหนดขอบข่ายงานวิชาการว่า คือ งานเกี่ยวกับหลักสูตร การสอน โสตทัศนูปกรณ์ การจัดแบบเรียนการสอน การฝึกอบรมครูประจำการเผยแพร่งานวิชาการ การวัดผลการศึกษาค้นคว้า การประเมินมาตรฐานโรงเรียนเพื่อปรับปรุง ตลอดจนการตรวจเยี่ยมโรงเรียน และนิเทศการศึกษา ส่วน อุทัย บุญประเสริฐ และชโลมใจ ภิงคารวัฒน์ (2528: 36) ได้กล่าวถึงขอบข่ายการบริหารวิชาการที่ผู้บริหารต้องรับผิดชอบ มีหกงาน คือ งานหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ งานการสอนและการพัฒนาการเรียนการสอน งานกิจกรรมนักเรียน งานโสตทัศนูปกรณ์และห้องสมุด งานวัดผลและประเมินผลการศึกษา และงานนิเทศการศึกษา จะเห็นได้ว่า งานวิชาการของการผู้บริหารโรงเรียนการสอนเป็นส่วนหนึ่งของงานวิชาการที่สำคัญ และเป็นที่น่าสนใจในการกิจการบริหารโรงเรียนระดับก่อนประถมศึกษาที่ปฏิบัติกันในปัจจุบัน มีหกงาน คือ งานวิชาการ งานธุรการและงานการเงิน งานกิจกรรมนักเรียน งานบุคคล งานอาคารสถานที่ และโรงเรียนกับชุมชน

สรุปได้ว่า การบริหารโรงเรียนระดับก่อนประถมศึกษา หมายถึง การดำเนินงานร่วมกันของกลุ่มบุคคลโดยการนำผู้บริหาร เพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้เยาว์ ที่มีอายุ 4-6 ขวบ ซึ่งเป็นวัยที่มีการเจริญเติบโต และมีการพัฒนาทุกด้านอย่างรวดเร็ว อันจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาทักษะพื้นฐานที่สำคัญในการเรียนรู้และการดำเนินชีวิตในอนาคต

ความเป็นมาของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด

ในปีพุทธศักราช 2516 สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ และสมเด็จพระสังฆราชสังฆปริณายก ได้ทรงปรารภกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชประสงค์ที่จะให้ทางคณะสงฆ์ พิจารณาหาทางจัดการเรียนการสอนและอบรมด้านคุณธรรม แก่เด็กเล็ก ตามความสมควรแก่วัย ภายในวัด กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ดำเนินการจัดทำโครงการโรงเรียนวัดสอนเด็กก่อนเกณฑ์ (ภายหลังเปลี่ยนเป็นศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด) นำเสนอมหาเถรสมาคมซึ่งได้มีมติเห็นชอบ ซึ่งให้วัดต่างๆ ก็ได้สนองนโยบายดังกล่าว มีกรมการศาสนาในฐานะหน่วยงานของทางราชการดำเนินการจัดสรรงบประมาณสนับสนุน (กรมการศาสนา. 2542: 1)

ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดมีลักษณะเป็นศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์เอกชนที่วัดจัดตั้งขึ้นตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และตามมติของมหาเถรสมาคม และนโยบายของรัฐบาล เพื่อให้บริการแก่คนในชุมชนที่ส่งเด็กอายุ 3-5 ขวบ มาได้รับการเลี้ยงดู และให้การศึกษาโดยได้รับงบประมาณสนับสนุนจากรัฐส่วนหนึ่ง และทางวัดสนับสนุนส่วนหนึ่ง ในการดำเนินงานเพื่อเป็นการสงเคราะห์ชุมชนในการให้การศึกษาและอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย

และกรมการศาสนา (2542: 12) ระบุว่า ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดเป็นศูนย์อบรมและปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมทางศาสนา และวัฒนธรรมไทย ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของสังคมไทยแก่เด็กตั้งแต่วัยเยาว์ ตลอดจนเตรียมความพร้อมแก่เด็กในการศึกษาต่อในระดับประถมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังเป็นการชักนำให้ประชาชนเข้าวัดอีกด้วย

กรมการศาสนา (2542: 2-3) ได้ระบุวัตถุประสงค์ที่สำคัญของการจัดตั้งศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ไว้ว่าเพื่อให้เด็กได้ใกล้ชิดกับศาสนาที่ตนนับถือ และเป็นการปลูกฝังคุณธรรมทางศาสนาแก่เด็ก เป็นการส่งเสริมให้พระสงฆ์มีบทบาทในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมทางศาสนา ประเพณี และวัฒนธรรมไทย และให้พระสงฆ์ ได้บำเพ็ญประโยชน์แก่สังคม ทั้งยังเป็นการให้ศาสนสถานมีส่วนช่วยเหลือสงเคราะห์ชุมชน เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับบ้าน และข้อสำคัญช่วยแบ่งเบาภาระการเลี้ยงดูเด็กของครอบครัวที่ต้องประกอบอาชีพ ข้อสำคัญอีกประการหนึ่ง ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์จะได้เตรียมความพร้อมแก่เด็กทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ก่อนเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา อันเป็นการวางรากฐานการศึกษาแก่เด็กปฐมวัย และเตรียมประสบการณ์การเรียนรู้ และเตรียมความพร้อมในการเรียนระดับประถมศึกษาให้รู้จักสังเกต และการเตรียมความพร้อมด้านการเรียน ตลอดจนสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียน รวมถึงการสร้างระเบียบวินัยในตนเอง ให้เด็กมีความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และเห็นคุณค่าของท้องถิ่นที่ตนอาศัย

การบริหารงานศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด

การบริหารศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด Hearron และ Hildebrand (1997: 50-58) กล่าวว่า การบริหารศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ ผู้บริหารจะต้องใช้กระบวนการบริหารพื้นฐาน 5 ประการ คือ

1. การวางแผน เป็นวิธีการหรือการกระทำล่วงหน้าก่อนปฏิบัติงาน การวางแผนจะต้องมีการวางแผนเป้าหมายว่าจะทำอะไร และทำอย่างไร ผู้บริหารจะได้ติดตามแนวทางการบริหารที่วางไว้ เพื่อการพัฒนาจุดประสงค์ข้อตกลงที่จะปฏิบัติกระบวนการการวางแผนประการแรก จะต้องกำหนดการที่จะพัฒนา กำหนดจุดประสงค์ มีข้อตกลงที่ชัดเจนในการพัฒนางาน ประการที่สอง ผู้บริหารจะต้องติดตามมาตรฐานงานและคณะครูจะเข้าใจมาตรฐาน ประการที่สาม ผู้บริหารต้องพัฒนาเป้าหมายและวัตถุประสงค์และกิจกรรมที่จะปฏิบัติ ประการที่สี่ ตัดสินใจเกี่ยวกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ประการที่ห้า พัฒนารูปแบบการปฏิบัติงานปรับปรุงแผนงาน และประการสุดท้าย นำแผนงานปรึกษาหารือในคณะกรรมการสถานศึกษา คณะครู ผู้ปกครอง

2. การจัดองค์การ เป็นการจัดองค์ประกอบ ได้แก่ คน วัตถุ และเครื่องมือ ให้มีการประสานสัมพันธ์ในกิจกรรมตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

3. การจัดคณะครู เป็นกระบวนการสรรหาและจัดบุคลากรปฏิบัติงาน โดยประเมินคุณสมบัติ ความสามารถ และศักยภาพในการปฏิบัติงาน การมอบหมายงาน การแนะนำงาน การพัฒนา และการประเมินผลการปฏิบัติงาน และการรักษาความสัมพันธ์อันดีระหว่างคณะครูกับบุคคลอื่น

4. การนำ เป็นการที่ผู้บริหารจะสามารถพัฒนาองค์การไปสู่การบริการ การมองอนาคตของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ การแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น การใช้ข้อมูลที่ทันสมัย และกำหนดแนวโน้ม การพัฒนาศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์

5. การควบคุมดูแลคุณภาพ การติดตาม และควบคุมดูแล เป็นเรื่องของการประเมินคุณภาพและรักษาคุณภาพ ผู้บริหารต้องกำหนดคุณภาพมาตรฐานการศึกษาและตรวจสอบคุณภาพตามมาตรฐาน

การจัดการศึกษาของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด

กรมการศาสนา. (2540: 64-79) ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาไว้ 11 ด้าน ดังนี้
ด้านอาคารสถานที่

1. อาคารสถานที่ ต้องตั้งอยู่ในทิศทางที่อากาศถ่ายเทได้ดี ไม่อยู่ในบริเวณที่เสี่ยงอันตราย มีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและถูกสุขลักษณะห่างจากแหล่งอบายมุข ฝุ่นละออง กลิ่น หรือเสียงรบกวน ต้องดูแลเก็บกำจัดสิ่งปฏิกูลให้เหมาะสม ไม่ปล่อยให้เป็นที่แหล่งเพาะหรือเชื้อโรค ไม่ควรเป็นอาคารที่ใช้ประโยชน์อื่นเป็นประจำ เช่น ศาลาตั้งศพ ศาลาการเปรียญ

2. อาคารเรียนเป็นอาคารชั้นเดียว ไม่ควรเกิน 2 ชั้นนับจากพื้นชั้นล่าง ต้องมีมาตรการป้องกัน อัคคีภัย และอุบัติเหตุ มีความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย สวยงาม และต้องไม่ใช่อาคารที่กำลังก่อสร้าง หรือก่อสร้างยังไม่แล้วเสร็จ หรือตั้งอยู่ในใกล้บริเวณที่กำลังก่อสร้าง ซึ่งอาจเป็นอันตรายกับเด็ก

3. บริเวณศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ควรมีรั้วกั้นบริเวณให้เป็นสัดส่วน หรือมีรั้วรอบบริเวณศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ เพื่อให้เด็กปลอดภัยในการที่จะออกไปเดินเล่นตามมุมต่าง ๆ คนเดียวหรือออกไปเล่นเป็นกลุ่ม ๆ ปลูกต้นไม้ให้ร่มเงา และมีความร่มรื่น อาคารสถานที่ควรเป็นที่ที่ชุมชนมองเห็นและเข้าออกได้โดยสะดวก มีที่โล่งกว้างและปลูกหญ้า ในบริเวณที่มีตั้งอุปกรณ์เครื่องเล่นเด็ก

4. อาคารเรียนไม่ควรมีมุมแหลมที่เป็นอันตรายต่อเด็ก และไม่ใช้หน้าต่างกระจก ซึ่งจะแตกง่ายอันอาจเป็นอันตรายต่อเด็ก มีทางเข้า ทางออกอาคาร สามารถเคลื่อนย้ายเด็กออกจากอาคารได้สะดวกหากเกิดอัคคีหรือภัยพิบัติ อย่างน้อยต้องมีทางเข้าออกสองทาง แต่ละทางต้องกว้างไม่น้อยกว่า 80 เซนติเมตร หากมีทางเดียวต้องกว้างไม่น้อยกว่า 1 เมตร

5. พื้นที่ใช้สอย โดยเฉลี่ยพื้นที่สำหรับเด็กอายุ 3 – 5 ปี ต้องไม่น้อยกว่า 2 ตารางเมตร ต่อเด็ก 1 คน ต้องจัดพื้นที่ให้มีความสะอาด ปลอดภัย เหมาะกับกิจกรรมการเรียนรู้ที่จะให้เด็ก ทำกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้ คือ เล่น เรียนรู้ รับประทานอาหาร นอน และทำความสะอาดร่างกาย แยกเป็นสัดส่วนกับห้องประกอบอาหาร พื้นที่สำหรับจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กอาจจัดแยกเป็นห้อง เฉพาะหรือจัดรวมเป็นห้องอเนกประสงค์ที่ใช้สำหรับจัดกิจกรรมหลาย ๆ อย่างก็ได้ โดยใช้พื้นที่ เดียวกันแต่ต่างเวลากัน และอาจปรับเปลี่ยนวัสดุอุปกรณ์ และย้ายเครื่องเรือนตามความเหมาะสม พื้นที่ใช้รอบ ๆ ควรมีลักษณะ ดังนี้

5.1 ที่รับประทานอาหาร ต้องคำนึงถึงความปลอดภัยเป็นหลัก จัดให้มีการป้องกัน ตัวแมลงต่าง ๆ ให้มีแสงสว่าง อุปกรณ์ เครื่องใช้เพียงพอกับเด็ก และปราศจากฝุ่นละออง

5.2 ที่พักเด็กป่วย ต้องแยกเป็นสัดส่วน มีอุปกรณ์ที่จำเป็นในการปฐมพยาบาล มีตู้ยา ยาสามัญประจำบ้าน เครื่องเวชภัณฑ์ที่จำเป็น และเด็กต้องอยู่ในสายตาของผู้ดูแลเด็ก ครู หรือผู้รับผิดชอบตลอดเวลาที่เจ็บป่วย โดยมีมาตรการในการป้องกันยุงหรือแมลงด้วย ในกรณีที่ ไม่สามารถจัดห้องพักเด็กป่วยโดยเฉพาะได้ จะต้องให้มีที่พักเด็กป่วยแยกเป็นสัดส่วนตามความ เหมาะสม

5.3 ที่ประกอบการ ต้องแยกต่างหากจากบริเวณสำหรับพัฒนาเด็กพอสมควร มีเครื่องใช้ที่จำเป็น รวมทั้งที่ล้างและที่เก็บภาชนะและเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่ถูกสุขลักษณะ โดยเน้น ในเรื่องความปลอดภัยและความปลอดภัยเป็นหลัก

5.4 ที่ทำความสะอาดตัวเด็ก ต้องจัดให้มีที่ทำความสะอาดตัวเด็กที่มีแสงสว่าง เพียงพอ อากาศถ่ายเทได้สะดวก และพื้นที่ไม่ลื่น โดยมีอุปกรณ์ที่จำเป็นตามสมควร อย่างน้อย ต้องมีที่ล้างมือ

5.5 ส้วม ต้องจัดห้องส้วมสำหรับเด็ก ซึ่งมีที่ถ่ายอุจจาระโดยเฉลี่ย 1 ที่ต่อเด็ก 10-12 คน โดยจะต้องมีฐานส้วมที่เด็กสามารถก้าวขึ้นได้ง่าย หากมีประตูจะต้องไม่ใส่กลอนหรือ กุญแจและมีส่วนสูงที่สามารถมองเห็นเด็กได้จากภายนอก และไม่ควรถูกปิดจากห้องพัฒนาเด็ก หากห้องส้วมอยู่ภายนอกอาคารจะต้องไม่ตั้งอยู่ที่ลับตาคนเพื่อให้เด็กสามารถใช้ได้อย่างปลอดภัย

5.6 ที่เล่นกลางแจ้ง ควรมีพื้นที่เฉลี่ยไม่น้อยกว่า 2 เมตร ต่อเด็ก 1 คน จัดให้มี เครื่องเล่นกลางแจ้งที่ปลอดภัย และมีจำนวนเพียงพอกับจำนวนเด็ก ในกรณีที่ไม่สามารถจัดให้มี ที่เล่นกลางแจ้งเป็นการเฉพาะได้ อาจปรับใช้ที่ในร่มแทน โดยมีพื้นที่ตามกำหนด หรืออาจจัดกิจกรรม กลางแจ้งในสถานที่อื่นที่เหมาะสม เช่น บริเวณวัด เป็นต้น

5.7 ในอาคารเรียนต้องมีแสงสว่างเพียงพอโดยสม่ำเสมอทั่วทั้งห้อง มีอากาศถ่ายเท ได้สะดวก โดยพื้นที่ของหน้าต่าง ประตูและช่องลม รวมกันแล้วต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ของพื้นที่ สภาพพื้นที่ภายในอาคารต้องไม่ลื่น ไม่ชื้น ควรเป็นพื้นไม้หรือปูด้วยวัสดุที่มีความปลอดภัยจากอุบัติเหตุ

5.8 บันไดต้องมีความกว้างไม่น้อยกว่า 1 เมตร ชานพักของบันไดต้องไม่น้อยกว่า ความกว้างของบันได ลูกตั้งของบันไดต้องไม่สูงกว่า 17.50 เซนติเมตร ลูกนอนต้องกว้างไม่น้อยกว่า

20 เซนติเมตร บันไดทุกชั้นต้องมีราวและลูกกรงสูงไม่น้อยกว่า 90-เซนติเมตร มีราวเดี่ยวที่เหมาะสมกับเด็กเกาะชั้นบันได และระยะห่างของลูกกรงต้องไม่เกิน 15 เซนติเมตร ต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กในกรณีที่มีบันไดเดิมอยู่แล้ว ถ้าสามารถปรับได้ก็ควรดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรฐานกำหนด

5.9 ระเบียง หากมีระเบียงควรมีความกว้างไม่น้อยกว่า 1-50 เมตร ถ้ามีม้านั่งด้วย ระเบียงต้องกว้างไม่น้อยกว่า 1.75 เมตร ขอบระเบียงต้องสูงจากม้านั่งไม่น้อยกว่า 70 เซนติเมตร

ส่วนกมล รอดคล้าย (2539: 64-69) กล่าวว่า ที่ตั้งของอาคารสถานที่ตั้งไม่อยู่ในบริเวณที่มีอันตราย อาคารเรียนไม่ควรเกิน 2 ชั้น ทางเข้าออกสามารถเคลื่อนย้ายเด็กออกจากอาคารได้โดยสะดวก ในกรณีที่มีภัยพิบัติหรือเพลิงไหม้ พื้นที่ใช้สอยต้องกว้างขวางเพียงพอในการทำกิจกรรม การเรียนรู้ การเล่น การรับประทานอาหาร การนอนพักผ่อน การทำความสะอาด บริเวณ โดยแยกเป็นสัดส่วนบริเวณที่นอนต้องมีการป้องกันยุงและแมลงที่รับประทานอาหารมีพื้นที่เพียงพอ สะอาด มีเครื่องใช้เพียงพอกับจำนวนนักเรียน

ด้านวัสดุอุปกรณ์

1. ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ต้องมีตู้หรือชั้นวางสิ่งของเพียงพอและอยู่ในสภาพใช้การได้ มีความสูงเหมาะกับวัยของเด็ก มีของเล่นและสื่อพัฒนาเด็กเพียงพอทั้งของเล่นในร่มและกลางแจ้ง ซึ่งอาจจัดแปลงประดิษฐ์ขึ้นจากวัสดุพื้นบ้านวัสดุธรรมชาติ เศษวัสดุ หรือสิ่งของเหลือที่มีความปลอดภัยเหมาะกับวัยเด็ก
2. ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ต้องมีเครื่องใช้ในการนอนสำหรับเด็ก ได้แก่ เครื่องปูนอน และหมอนต้องสะอาด มีเพียงพอ ครบทุกคน ไม่ใช้ร่วมกัน
3. ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ต้องมีเครื่องใช้ในการทำความสะอาดร่างกาย ประจำตัวให้มีแปรงสีฟัน ยาสีฟัน สบู่ ผ้าเช็ดตัว และผ้าเช็ดมือ เพื่อฝึกทำความสะอาดร่างกาย
4. ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ต้องมีภาชนะสำหรับใส่อาหารเพียงพอสำหรับเด็กแต่ละคน มีความคงทน ไม่แตกหักง่าย และทำสะอาดได้ง่ายสุขลักษณะ ทำความสะอาดได้ง่าย ทนทาน ไม่แตกหักง่ายและไม่เป็นพิษ
5. ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ต้องมีที่ต้มน้ำ จัดให้มีภาชนะใส่น้ำที่สะอาดมีฝาปิด มีแก้วหรือภาชนะใส่น้ำดื่มเฉพาะแต่ละคน และน้ำดื่มสะอาดถูกสุขลักษณะ
6. โต๊ะและเก้าอี้ ควรมีขนาดหลากหลายเหมาะสมกับวัยของเด็ก และมีความปลอดภัย โต๊ะควรมีความสูงจากพื้นประมาณ 45-50 เซนติเมตร เก้าอี้หรือม้านั่งควรมีความสูงประมาณ 25-30 เซนติเมตร
7. เครื่องชั่งน้ำหนักวัดส่วนสูงอย่างน้อย 1 ชุด เพื่อใช้วัดการเจริญเติบโตของเด็กอย่างน้อย 3 เดือนต่อครั้ง

8. มีที่เก็บสิ่งปฏิภูล ต้องมีทั้งภายในอาคารและภายนอกอาคาร มีจำนวนที่เพียงพอ ถูกสุขลักษณะและมีการกำจัดสิ่งปฏิภูลทุกวัน

ด้านบุคลากร

1. ผู้บริหารศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ต้องเป็นเจ้าอาวาสวัด เป็นผู้จัดตั้งและควบคุมดูแล มีคณะกรรมการบริหารศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์เป็นผู้ให้คำปรึกษา แนะนำ และควบคุมการดำเนินงานของศูนย์ฯ แบ่งเป็น ดังนี้

1.1 คณะกรรมการบริหารศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ประกอบด้วย เจ้าอาวาส เป็นประธาน เจ้าคณะแขวงหรือเจ้าคณะตำบล ผู้ปกครอง เป็นกรรมการที่ปรึกษา ผู้แทนครูพี่เลี้ยง ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนชาวบ้าน และผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นกรรมการหน้าที่ของพระสงฆ์ที่ได้รับมอบหมายจากเจ้าอาวาสผู้บริหารศูนย์ฯ ผู้บริหารศูนย์ฯ จะต้องทำหน้าที่อบรมปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมทางศาสนา ประเพณี และวัฒนธรรมไทย ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของสังคมไทย

1.2 ครูพี่เลี้ยง ต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปี มีวุฒิการศึกษาจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผ่านการอบรมซึ่งกรมการศาสนาเป็นผู้จัดร่วมกับหน่วยงานอื่น มีสุขภาพแข็งแรง มีจิตใจอ่อนโยน ทำหน้าที่เตรียมความพร้อมในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม และจัดประสบการณ์ให้เกิดการเรียนรู้และสามารถปฏิบัติภารกิจประจำวันได้ โดยใช้หลักสูตรระดับปฐมวัย พ.ศ. 2546 ของกระทรวงศึกษาธิการ

1.3 ผู้ประกอบอาหารหรือแม่ครัว ต้องมีความรู้และประสบการณ์ในเรื่องโภชนาการ มีความสะอาด ไม่เป็นโรคติดต่อร้ายแรง

ด้านงบประมาณ

ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ ต้องจัดให้มีระบบการบริหารงบประมาณที่ดี โปร่งใส มีประสิทธิภาพ ดังนี้

ชัยสิทธิ์ เฉลิมมีประเสริฐ (2544: 23) ได้กล่าวถึงการบริหารจัดการงบประมาณที่มีประสิทธิภาพไว้ ดังนี้

1. หลักการจัดการงบประมาณและการเงินที่ดี

1.1 ความครอบคลุม และความมีวินัย ผลจากการวิเคราะห์ปัญหาในภาพรวม การแสดงความเชื่อมโยง และความสัมพันธ์ของส่วนต่าง ๆ ในระบบจะช่วยก่อให้เกิดความครอบคลุมในการจัดการงบประมาณและการเงิน การมีวินัยทางการเงิน การคลังก็นับเป็นสิ่งจำเป็น

1.2 ความชอบธรรม การตัดสินใจของผู้บริหารหรือคณะกรรมการในการดำเนินการตามหรือเปลี่ยนแปลงนโยบายนั้น ต้องเป็นไปอย่างถูกต้อง ชอบธรรม เป็นทางเลือกที่ดีที่สุด เหมาะสมที่สุดเกิดประโยชน์ต่อองค์กรมากที่สุด

1.3 ความยืดหยุ่น การจัดการงบประมาณและการเงินที่ดีนั้น ต้องมีความยืดหยุ่น คล่องตัว โปร่งใส รับผิดชอบ ตรวจสอบได้ และบรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการ

1.4 การคาดการณ์ได้ นโยบายการดำเนินงานต้องชัดเจน มีความเป็นไปได้ และต้องมีความต่อเนื่อง ทรัพยากรที่ใช้เพื่อการดำเนินตามนโยบายนั้นต้องเพียงพอ ทันต่อ การใช้ และต้องทราบอย่างชัดเจนว่าในปีต่อไปจะมีงบประมาณเพื่อดำเนินการตามนโยบายหรือไม่

1.5 ความซื่อสัตย์ การจัดการงบประมาณที่ดีต้องมีความซื่อสัตย์โปร่งใส เป็นเหตุผล ไม่มีอคติ

1.6 ข้อมูลสารสนเทศ ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับปัจจัย ต้นทุนผลผลิต และผลลัพธ์ ที่ถูกต้องมีความสัมพันธ์กันเชื่อมโยงกัน จะช่วยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.7 ความโปร่งใสและความรับผิดชอบ เกิดขึ้นจากการบริหารงานนับเป็นสิ่งสำคัญ ที่หน่วยงานจะต้องสร้างขึ้นเพื่อแลกเปลี่ยนกับความมีอิสระทาง การเงินและการบริหารงบประมาณ

2. มาตรฐานการจัดการทางการเงิน

การจัดทำระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานจะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพนั้น หน่วยงานทุกระดับต้องมีความพร้อม หน่วยงานที่มีหน้าที่ในการกำหนดนโยบายกำกับดูแลจะต้อง สร้างความรู้ความเข้าใจ และแนวปฏิบัติที่ถูกต้องให้แก่ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติของหน่วยงาน เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งกลไกขับเคลื่อนไปในทิศทางที่ถูกต้อง จะต้องมีการบริหารจัดการตาม มาตรฐานการจัดการทางการเงิน 7 ด้าน ดังนี้

2.1 การวางแผนงบประมาณ (Budgeting Planning) การวางแผนงบประมาณ เริ่มต้นจากการทำแผนกลยุทธ์ของหน่วยงาน ประกอบด้วยวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ผลผลิต กลยุทธ์ โครงสร้างแผนงาน การวางแผนงบประมาณจึงเป็นการสร้างระบบ ซึ่งให้ความมั่นใจใน ความครอบคลุมของกระบวนการจัดสรรทรัพยากรให้กับกิจกรรมสำคัญอย่างครบถ้วน ข้อมูลที่ ได้จากแผนกลยุทธ์นำมาจัดทำประมาณการรายจ่ายล่วงหน้าระยะปานกลาง 3 ปี (Medium Term Expenditure Framework: MTEF) เป็นการคาดคะเนวงเงินที่จะใช้ในแต่ละปี

2.2 การกำหนดผลผลิตและการคำนวณต้นทุน (Output Specification and Costing) หน่วยงานจะต้องมีการระบุกิจกรรมและผลผลิตที่เกิดจากกิจกรรมต้องมีการพัฒนาระบบบัญชี ต้นทุน ระบบบริหารทางการเงินที่เอื้อต่อการคิดต้นทุนทางตรงและต้นทุนทางอ้อม ต้องมีการนำ ข้อมูลต้นทุนมาช่วยตัดสินใจเรื่องความคุ้มค่ากับต้นทุน ประเมินทางเลือกอื่นที่ใช้ต้นทุนต่ำกว่า แต่ให้ผลตอบแทนเท่าเดิม

2.3 การจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง (Procurement Management) ต้องพัฒนาระบบ การจัดซื้อจัดจ้างที่มีประสิทธิภาพโปร่งใส ตรวจสอบได้ ซึ่งต้องครอบคลุมรายละเอียดสำคัญของการจัดซื้อจัดจ้าง

2.4 การบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณ (Financial Management and Budget Control) เป็นเครื่องมือที่จำเป็นสำหรับความคล่องตัวทางการงบประมาณที่หน่วยงาน

ภาครัฐได้รับนั้น จะไม่นำไปสู่การใช้จ่ายงบประมาณที่ไม่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในการดำเนินงานเพื่อเป็นการป้องกันปัญหาดังกล่าว หน่วยงานภาครัฐจึงจำเป็นต้องมีมาตรฐานในการบริหารทางการเงิน และการควบคุมงบประมาณ และในการควบคุมงบประมาณ ต้องมีการบันทึกบัญชีตามเกณฑ์พึงรับพึงจ่าย (Accrual Basis) แทนเกณฑ์เงินสด (Cash Accounting System) โดยการกำหนดรายการ และโครงสร้างทางบัญชี เอกสารหลักฐานที่จำเป็น มีระบบควบคุมการเบิกจ่ายและบริหารจัดการงบประมาณที่มีประสิทธิภาพ

2.5 การรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน (Financial and Performance Reporting) มีการกำหนดดัชนีชี้วัดที่สำคัญ มีระบบ กรอบ และโครงสร้างการประเมินผลและรายงานผลที่ ชัดเจน มีการกำหนดระยะเวลาการรายงานผล การตรวจสอบความถูกต้องของผลการรายงานมี ข้อมูลที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับผลการปฏิบัติงานที่ได้รับ มีการวิเคราะห์ความคุ้มค่าของการดำเนินงานเป็นระยะ ๆ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนได้ทันเวลา

2.5.1 การรายงานทางการเงิน เป็นการนำเสนอข้อมูลทางการเงินเพื่อแสดงฐานะการเงินให้แก่บุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้องกับองค์กรทราบถึงผลการดำเนินงานขององค์กรว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือมีความสามารถในการบริหารการเงินให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างไร

2.5.2 การรายงานผลการดำเนินงาน เป็นภารกิจและความตระหนักที่หน่วยงานได้จัดทำข้อตกลงการปฏิบัติงานกับหน่วยงาน ทำข้อตกลงการปฏิบัติงานกับหน่วยงานระดับที่เหนือขึ้นไปเกี่ยวกับงบประมาณและเป้าหมายที่จะดำเนินการในแต่ละปี

2.6 การบริหารสินทรัพย์ (Asset management) มีระบบบริหารสินทรัพย์ที่มีประสิทธิภาพ แสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบในการบริหารสินทรัพย์ โดยพิจารณาในประเด็นดังนี้

- 2.6.1 ผู้บริหารระดับสูงต้องตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารสินทรัพย์
- 2.6.2 มีการกำหนดขอบเขตความรับผิดชอบต่อทรัพย์สินอย่างชัดเจน
- 2.6.3 มีการลงทะเบียนควบคุมสินทรัพย์อย่างครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน
- 2.6.4 มีการคิดค่าบริการที่เกิดจากการใช้สินทรัพย์อย่างเหมาะสม
- 2.6.5 มีระเบียบและแนวปฏิบัติที่สนับสนุนให้เกิดการใช้สินทรัพย์อย่างคุ้มค่า
- 2.6.6 คำนึงถึงทางเลือกของในการเช่าสินทรัพย์แทนการซื้อสินทรัพย์
- 2.6.7 มีการวางแผนล่วงหน้าในการจัดหาสินทรัพย์และการทดแทนสินทรัพย์

เดิมโดยคำนึงถึงกรอบการประมาณการรายจ่ายล่วงหน้า

2.7 การตรวจสอบภายใน (Internal Audit) หน่วยงานจะต้องกำหนดให้มีระบบการตรวจสอบภายในที่มีประสิทธิภาพ และมีกลไกในการควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายตามแผนที่กำหนดมีหน่วยงานที่รับผิดชอบการตรวจสอบภายในที่มีขนาดเหมาะสม มีอิสระในการดำเนินงาน มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบชัดเจน

มีการพัฒนาระบบการตรวจสอบภายในที่มีประสิทธิภาพมีตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงานที่ชัดเจน การตรวจสอบ ไม่ได้จำกัดเฉพาะการตรวจสอบด้านการเงินเท่านั้น ยังรวมไปถึงการตรวจสอบการดำเนินงานซึ่งเป็นกระบวนการที่นำมาใช้ในการประเมินวัดผลการดำเนินงานการใช้ทรัพยากรของหน่วยงาน แผนงานโครงการ หรือกิจกรรมว่าเป็นไปโดยประหยัด มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และคุ้มค่าหรือไม่เพียงใดเนื่องจากระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานเป็นระบบที่มีการกระจายอำนาจในการจัดการงบประมาณให้กับหน่วยปฏิบัติ มาตรฐานการจัดการทางการเงินทั้ง 7 ด้านจึงเชื่อมโยงกับกระบวนการงบประมาณ การจัดทำงบประมาณ การบริหารงบประมาณ การติดตามประเมินผล

ด้านการประเมินผล

ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ต้องจัดให้มีการประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ ทั้งการประเมินผลความเจริญเติบโตของเด็กแต่ละคน และการดำเนินงานของศูนย์ ดังนี้

1. การประเมินผลเกี่ยวกับเด็กแต่ละคน มีการวัดความเจริญเติบโตของเด็ก โดยการสังเกต การสนทนาพูดคุย รวมทั้งประเมินผลงานของเด็กและจากความคิดเห็นของผู้ปกครอง มีการบันทึกพฤติกรรมเด็กที่น่าสงสัยว่าน่าจะมีปัญหา เพื่อแจ้งให้ผู้ปกครองได้ร่วมการแก้ไขปัญหา การบันทึกสุขภาพเด็ก ได้แก่ การชั่งน้ำหนัก การวัดส่วนสูง การให้ภูมิคุ้มกันโรคและการเจ็บป่วย โดยการประเมินเป็นระยะๆ อย่างน้อย 3-6 เดือนต่อครั้ง
2. การประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์ฯ มีการเก็บบันทึกภาพ ประชุม การบันทึกการปฏิบัติการต่าง ๆ

ด้านมาตรการป้องกันความปลอดภัย

1. ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ติดตั้งเครื่องตัดไฟหรือเครื่องดับเพลิงแบบมือถือ อย่างน้อย 1 เครื่อง ในแต่ละชั้นของอาคาร
2. มีการฝึกซ้อม การป้องกัน และแก้ไขภัยพิบัติให้แก่เด็กและบุคลากรไม่น้อยกว่าปีละ 1 ครั้ง
3. หลีกเลี่ยงเครื่องใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เป็นของแตกง่าย แหล้มคม หรือหากเป็นไม้ ต้องไม่มีเสี้ยน อันอาจก่อให้เกิดอันตรายแก่เด็กได้
4. มีติดตั้งปลั๊กไฟให้สูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร ถ้าติดตั้งต่ำกว่าที่กำหนดจะต้องมีที่ปิดที่ปลอดภัยเพื่อป้องกันไม่ให้เด็กเล่นได้ และควรหลีกเลี่ยงการใช้สายไฟต่อพ่วง

ด้านการจัดกิจกรรมให้บริการแก่เด็ก

1. ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ จัดกิจกรรมเพื่อสุขภาพและการเจริญเติบโต มีการชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง และให้ภูมิคุ้มกันโรคที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด และจัดบันทึกรายงานสุขภาพประจำตัวเด็ก เพื่อชี้แจงให้ผู้ปกครองทราบและแสดงความยินยอม
2. การจัดโภชนาการ ต้องจัดอาหารให้เด็กได้รับประทานในปริมาณที่เพียงพอ และมีคุณภาพถูกหลักโภชนาการให้เด็กมีสุขนิสัยที่ดีในการรับประทานอาหาร จัดให้เด็กดื่มนมหรืออาหารเสริม และต้องจัดอาหารกลางวันให้เด็กรับประทานทุกคนและทุกวัน จัดอาหารว่างให้รับประทานในตอนบ่าย
3. การจัดกิจกรรมนันทนาการ การเรียนรู้ และการออกกำลังกาย เป็นกิจกรรมเพื่อพัฒนาการเด็กทุกด้านอย่างเหมาะสมกับวัยทั้งกิจกรรมในร่มและกลางแจ้ง
4. การพักผ่อน ต้องจัดให้เด็กได้นอนพักผ่อนด้วยวิธีนอนราบอย่างน้อยวันละ 1-2 ชั่วโมง ระหว่างกลางวัน

ด้านความสัมพันธ์ชุมชนและการประชาสัมพันธ์

การจัดตั้งศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ ทางวัดควรมีการประชุมชี้แจงชาวบ้านและผู้นำท้องถิ่นทราบก่อนดำเนินการ ชี้แจงชาวบ้านให้เห็นประโยชน์และแจ้งรายละเอียดว่าชุมชนจะให้ความช่วยเหลือด้านใดได้บ้าง เช่น การอุดหนุนกำลังทรัพย์ การใช้แรงงานเพื่อก่อสร้างการซ่อมแซมอาคาร การสมทบทุนอาหารกลางวัน หรือมีตัวแทนแม่บ้านช่วยทำอาหารกลางวัน เป็นต้น การจัดตั้งศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ไม่ควรให้เข้าซ้อนในบริเวณที่มีศูนย์เด็กของหน่วยงานอื่นตั้งอยู่ มีการประชาสัมพันธ์ให้ชาวบ้านทราบกิจกรรมของศูนย์ เป็นระยะ ๆ อันจะทำให้มีความสัมพันธ์ระหว่างวัดหรือมัสยิดกับชุมชนเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ศูนย์ที่ได้รับความร่วมมือจากชาวบ้านจะดำเนินงานได้ประสบผลสำเร็จด้วยดี

ครอบครัวของเด็กมีความสำคัญที่จะช่วยอบรมเลี้ยงดูเด็กศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์จะต้องทำงานร่วมกันกับผู้ปกครอง หลายครอบครัวต้องการช่วยเด็กโดยมีส่วนร่วมในการร่วมมือพบปะกับครู เพราะครอบครัวจะมีส่วนร่วมกันโรงเรียนในการพัฒนาเด็ก (Decker and Decker. 2005: 352)

ด้านการจัดทำทะเบียนและการจัดทำข้อมูล

ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ต้องมีการจัดทำบันทึกรายละเอียดที่จำเป็น คือ

1. บัญชีรายชื่อเด็ก
2. ทะเบียนรับ-จำหน่ายเด็ก
3. สมุดแสดงรายการและเวลาอาหารประจำวันของเด็ก

4. ตารางกิจกรรมประจำวัน
5. บันทึกประจำตัว ได้แก่
 - 5.1 ติดตามการเจริญเติบโต (ชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง)
 - 5.2 พัฒนาการของเด็ก
 - 5.3 บริการสุขภาพควรระบุแพทย์ พยาบาลหรือสถานที่พยาบาลที่จะได้รับการบริการได้อย่างเป็นประจำและต่อเนื่อง

ด้านการรายงานเกี่ยวกับเด็กและรายงานผลการดำเนินงาน

ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ ต้องจัดทำรายงานข้อมูลเกี่ยวกับเด็กให้ผู้ปกครองเด็ก และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบทุกกระยะ 1 ภาคเรียน ตามแบบฟอร์มที่กำหนด และต้องรายงานข้อมูล ที่เป็นปัญหาเฉพาะให้ผู้ปกครองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยด่วน เช่น อุบัติเหตุ การเกิดโรค ติดต่อกัน เป็นต้น ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ควรรายงานผลการดำเนินงาน ตลอดจน ข้อมูลและข่าวสารต่าง ๆ ไปยังบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นประจำสม่ำเสมอ ได้แก่ บิดา-มารดา ผู้ปกครอง หน่วยงานที่รับผิดชอบระดับจังหวัดหรืออำเภอทุกภาคเรียน กรมการศาสนาทุกปี ตามระยะเวลาที่กำหนด สถานรับเลี้ยงและศูนย์พัฒนาเด็กหรือโรงเรียนที่เด็กจะย้ายไปอยู่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับปัญหาเฉพาะเรื่องที่ต้องรายงานโดยด่วน เช่น กรณีเกิดโรคติดต่อกัน เป็นต้น

ด้านการจัดบริการเสริมอื่น ๆ

ศูนย์ที่มีความพร้อมควรจัดให้มีบริการรับ-ส่งเด็กอย่างปลอดภัย มีพนักงานขับรถ อายุไม่น้อยกว่า 30 ปี มีวุฒิการศึกษาอย่างน้อยจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สุขภาพแข็งแรงเรียบร้อย มีความรับผิดชอบสูง สุขภาพจิตดี ไม่ดื่มสุรา ไม่เสพยาเสพติดหรือยาบ้า มีใบอนุญาตใบขับขี่ สาธารณะ และควรมีผู้ดูแลและนั่งไปกับรถรับ-ส่งด้วยทุกครั้ง มีการจัดตั้งกองทุนสำหรับเด็ก หากจนควรจัดให้มีบริการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างสถานรับเลี้ยงและพัฒนาเด็กกับครอบครัวและชุมชนเป็นประจำสม่ำเสมอ

จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย เรื่อง ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่สำคัญ และเกี่ยวข้องกับตัวแปรในการศึกษา ดังนี้

1. ได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวกับความสำคัญของการจัดการศึกษาให้แก่เด็กปฐมวัย
2. แนวคิดในการจัดการศึกษาปฐมวัย ซึ่งได้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเด็ก การจัดการเรียนรู้ การเล่นของเด็ก และวัฒนธรรมและสังคมของเด็ก
3. ปรัชญา หลักการ จุดมุ่งหมายของการศึกษาปฐมวัย
4. หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราชการ 2546 (สำหรับเด็ก 3 - 5 ปี)
5. บทบาทของผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

6. ความเป็นมาของการจัดการศึกษาปฐมวัย
7. ความเป็นมาของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด
8. การบริหารศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด
9. การจัดการศึกษาของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ซึ่งเกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ ด้านอาคารสถานที่ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านการประเมินผล ด้านการจัดกิจกรรมให้บริการแก่เด็ก ด้านความสัมพันธ์ชุมชน และการประชาสัมพันธ์ ด้านการจัดทำทะเบียนและการจัดทำข้อมูล ด้านการรายงานเกี่ยวกับตัวเด็ก และรายงานผลการดำเนินงาน และด้านการจัดบริหารเสริมอื่น ๆ

ซึ่งผู้วิจัยได้นำเอาแนวคิด หลักการดังกล่าวข้างมากำหนดตัวแปรตามในการวิจัย และเป็นข้อมูลที่สำคัญในการสร้างแบบสอบถามเพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในจังหวัดสงขลา ต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2538: 129) ได้ศึกษาติดตามประเมินผลตามโครงการศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ ในวัดกรมการศาสนา โดยติดตามประเมินผลศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดที่เปิดสอนทั่วประเทศจากผู้บริหารและครูพี่เลี้ยงประจำศูนย์อบรมเด็ก ก่อนเกณฑ์ พบว่า ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดยังไม่มีแนวการจัดประสบการณ์ เพื่อใช้เป็น แนวทางการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดส่วนใหญ่มีบุคลากรเพียงพอ แต่วุฒิการศึกษาค่อนข้างต่ำ (ประถมศึกษปีที่ 4 – มัธยมศึกษาปีที่ 6) แม้จะได้รับ การอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน แต่ยังขาดทักษะในการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอ สำหรับอาคารสถานที่ และห้องเรียนศูนย์ ส่วนใหญ่เหมาะสมและเพียงพอกับจำนวนนักเรียน ส่วนในด้านงบประมาณล่าช้าและไม่เพียงพอ ด้านการดำเนินงานโครงการ พบว่า มีการขยายศูนย์และจำนวนนักเรียนได้เกินเป้าหมาย ส่วนด้านคุณภาพ พบว่า พัฒนาการทางด้านร่างกายผ่านเกณฑ์ ส่วนด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ ควรได้รับการพัฒนาในด้านสติปัญญา กล้ามเนื้อ อารมณ์ จิตใจ และสังคม ตามลำดับ

งานวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของ กมล รอดคล้าย และคณะ (2539: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จากผู้ปกครองและครูพี่เลี้ยง พบว่า ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ส่วนใหญ่ให้บริการแก่เด็กปกติในชุมชนเกษตรกรรม เป็นศูนย์ขนาดเล็กมีเด็กต่ำกว่า 100 คน อาคารสถานที่ที่เหมาะสมสะอาดร่มรื่น มีเครื่องเล่นกลางแจ้ง ครูพี่เลี้ยงส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับอนุปริญญา แต่ยังขาด

การฝึกอบรมที่เป็นแบบต่อเนื่อง ขาดสวัสดิการ รวมทั้งขาดขวัญและกำลังใจในการทำงาน งานที่ปฏิบัติในศูนย์เน้นการดูแลสุขภาพอนามัยเด็ก โดยใช้แนวการจัดประสบการณ์ของกระทรวงศึกษาธิการ มาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น วิธีการสอน ผลการเรียนรู้และการพัฒนาการของเด็กพบว่า พัฒนาการทางร่างกายผ่านเกณฑ์มาตรฐาน พัฒนาการทางสติปัญญาผ่านเกณฑ์มาตรฐานทุกด้าน พัฒนาการทางด้านอารมณ์และสังคมของเด็ก เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่กำหนด ครูพี่เลี้ยงและผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด เห็นด้วยกับการจัดตั้งศูนย์ นอกจากนี้ยังเห็นว่าโครงการนี้ควรจะดำเนินการต่อไป

ส่วน จริยะ วิโรจน์ และยอดยิ่ง เสียงเลิศ (2539: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด เขตการศึกษา 5 จากผู้บริหารและครูพี่เลี้ยงของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ ผลการศึกษาปรากฏว่า ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด เขตการศึกษา 5 โดยภาพรวมประสบปัญหาในระดับปานกลาง ส่วนในแต่ละด้าน ประสบปัญหาในระดับปานกลาง ด้านวัสดุครุภัณฑ์ ด้านงบประมาณ และด้านสื่อและเอกสารการเรียนการสอน ประสบปัญหาในระดับน้อย ด้านอาคารสถานที่ ด้านบุคลากร และด้านการจัดกิจกรรมอบรมเลี้ยงดูเด็ก ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด เขตการศึกษา 5 โดยรวมตามทัศนะของผู้บริหารกับครูและครูพี่เลี้ยง ไม่แตกต่างกัน ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด เขตการศึกษา 5 โดยภาพรวมแต่ละจังหวัดแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาหลายด้านพบว่า แตกต่างกันในด้านอาคารสถานที่ ด้านวัสดุครุภัณฑ์ ด้านบุคลากร ด้านสื่อและเอกสารการเรียนการสอน และด้านการจัดกิจกรรมอบรมเลี้ยงดูเด็ก ส่วนด้านงบประมาณไม่แตกต่างกัน

โกวิทย์ จันทร์หอม (2539: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดศรีสะเกษ จากผู้บริหารศูนย์ สรุปว่า ปัญหาการดำเนินงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านงบประมาณ ด้านการเรียนการสอน ด้านบุคลากร ด้านการประสานงานกับหน่วยงานอื่นมีปัญหาในระดับมากทุกด้าน

มานพ เมธิโยธิน (2542: ก) ได้ศึกษาปัญหาและสาเหตุของปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด เขตการศึกษา 12 จากผู้ปกครองและครูพี่เลี้ยง พบว่า ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็ก ก่อนเกณฑ์ในวัด โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณา รายด้านพบว่า ด้านอาคาร สถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านบุคลากร ด้านความสัมพันธ์กับชุมชนและการประชาสัมพันธ์ ด้านการจัดทำทะเบียนและการจัดเก็บข้อมูล ด้านการประเมินผล ด้านการรายงานเกี่ยวกับเด็ก ด้านการพัฒนาคุณภาพของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ด้านการรายงานผลการดำเนินงาน ด้านการจัดบริการเสริมอื่น ๆ มีปัญหาในระดับปานกลาง ส่วนด้านโภชนาการและอนามัยอยู่ในระดับน้อย ซึ่งคล้ายกับที่ สมบัติ สะเกต (2543: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดระยอง จากครูพี่เลี้ยงพบว่า ปัญหาการดำเนินงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านจะพบว่า ด้านอาคารสถานที่

ด้านวัสดุครุภัณฑ์ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านการจัดซื้อการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเลี้ยงดูเด็ก มีปัญหาในระดับปานกลางทุกด้าน

สุนันท์ ปิยะศิริ (2539: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดนนทบุรี จากผู้บริหารศูนย์และผู้ปกครอง ผลการศึกษาปรากฏว่าสภาพทั่วไปของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ด้านอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อมมีสภาพที่เหมาะสม ด้านบุคลากรมีบุคลากรที่มีความรู้และความสามารถ ด้านการเงินและธุรการมีงบประมาณไม่เพียงพอ ด้านโภชนาการและอนามัย มีการจัดอาหารและน้ำดื่มเพียงพอ ด้านกิจกรรมมีการจัดกิจกรรมต่างๆ ได้เหมาะสม ด้านความสัมพันธ์กับชุมชนและการประชาสัมพันธ์ สามารถใช้เด็กเป็นสื่อสัมพันธ์ที่ดีระหว่างศูนย์ฯ กับชุมชน ด้านการประเมินผล จัดให้มีการประเมินอย่างถูกต้องเหมาะสม สภาพการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดอยู่ในระดับดี โดยเฉพาะด้านบุคลากร กองสังคมนา-สงเคราะห์ (2536: 16) ได้ทำการศึกษาข้อมูลเพื่อการจัดบริการสังคมในแหล่งก่อสร้าง

ประภาพร พรหมวันทา (2536: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการศึกษาศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดจังหวัดขอนแก่น พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่อายุ 3 ถึง 4 ปี ครูประกอบด้วย ครูผู้สอน ซึ่งเป็นพระสงฆ์ และครูพี่เลี้ยง ครูพี่เลี้ยงส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง วุฒิการศึกษาระดับมัธยมศึกษา หรือเทียบเท่า สภาพอาคารเรียนมีลักษณะเป็นอาคารถาวร อาคารชั่วคราว และศาลาการเปรียญ สภาพงบประมาณส่วนหนึ่งได้รับงบประมาณจากรัฐและเงินบริจาค มีบริการอาหารกลางวัน อาหารเสริม โดยศูนย์จัดให้และบางส่วนเด็กนำมาจากบ้าน สำหรับปัญหาที่พบ โดยภาพรวมมีปัญหาระดับน้อย ทั้งด้านการบริหาร ด้านวิชาการ ด้านอาคารสถานที่ ด้านงบประมาณและด้านความสัมพันธ์กับหน่วยงานและชุมชน

บุญมาก ช้างโสภากา (2536: บทคัดย่อ) กล่าวถึงทัศนะเกี่ยวกับปัญหาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการจัดกิจกรรมเลี้ยงดูเด็ก การคัดเลือกผู้ดูแลเด็ก การเลือกตั้งคณะกรรมการพัฒนาเด็ก การสร้างความสัมพันธ์และความผูกพันระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับชุมชน และองค์กรท้องถิ่นมีปัญหาน้อย สามารถปฏิบัติกิจกรรมได้มาก ส่วนการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ และการปรับปรุงบำรุงรักษา การเงินและการธุรการ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และชุมชนในการพัฒนาเด็กเล็กและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีปัญหาปานกลาง และได้ค้นพบสาเหตุของปัญหาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และได้ให้ข้อเสนอแนะ สรุปได้ดังนี้

1. สาเหตุที่สำคัญอันดับแรก ปัญหาที่สำคัญ ได้แก่ เด็กเข้ารับการเลี้ยงดูน้อยมาก ทำให้กิจกรรมไม่ต่อเนื่องและไม่สมบูรณ์ รองลงมา ได้แก่ เด็กอายุยังน้อย ไม่สามารถจัดกิจกรรมให้ได้และดูแลลำบาก

2. ด้านการคัดเลือกผู้ดูแลเด็ก ปัญหาที่สำคัญได้แก่ ค่าตอบแทนผู้ดูแลเด็ก ไม่ค่อยมีคนอยากเป็นผู้ดูแลเด็ก รองลงมา ได้แก่ ผู้ดูแลเด็กมีความรู้น้อยในด้านการเลี้ยงดูเด็กและขาดประสบการณ์

3. ด้านการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ ปัญหาที่สำคัญ ได้แก่ ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมพัฒนา รองลงมา ได้แก่ ไม่มีอาคารเป็นเอกเทศ

4. ด้านการเงินและงานธุรการ ปัญหาที่สำคัญ ได้แก่ ขาดงบประมาณในการปรับปรุง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และจัดกิจกรรมต่าง ๆ รองลงมา ได้แก่ ผู้ปกครองไม่มีเงินสำหรับชำระค่าบำรุง ศูนย์ หรือมีน้อยเก็บไม่ได้ครบถ้วนเพราะยากจน

5. ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในการพัฒนาเด็กเล็ก และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ปัจจัยที่สำคัญคือผู้ปกครองไม่มีเวลาว่างพอที่จะร่วมกิจกรรม เพราะส่วนมากต้องประกอบอาชีพและไม่ให้ความร่วมมือในการจัดทำอาหารเลี้ยงเด็ก รองลงมา ได้แก่ ผู้ปกครองไม่เข้าใจพัฒนาการของเด็ก และการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

6. ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับชุมชนและองค์กรท้องถิ่น ปัญหาสำคัญ ได้แก่ องค์กรท้องถิ่นเข้าใจศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นของผู้ปกครองและหน่วยราชการ ที่รับผิดชอบมีความผูกพันกับตนน้อย จึงไม่สนับสนุนเท่าที่ควร รองลงมา ได้แก่ การประชาสัมพันธ์มีน้อย และชุมชนไม่เข้าใจอย่างลึกซึ้งในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเพียงพอ

จากงานวิจัยในประเทศที่กล่าวมาข้างต้น ส่วนใหญ่ เป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ซึ่งเกี่ยวข้องกับปัญหาในการบริหารงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ ทั้งในด้าน สภาพทั่วไป อาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการวัดผลประเมิน ตลอดจน ด้านความต้องการและความพึงพอใจของผู้รับบริการ ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลสำคัญในการสนับสนุนการวิจัยในครั้งนี้

งานวิจัยต่างประเทศ

สำหรับงานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องดังนี้

บุฟฟอร์ด (บุญมาก ช้างโสภา. 2536: 59; อ้างอิงจาก Buford. 1977: 5657-A) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ทักษะของผู้ปกครองที่มีต่อการเรียนการสอนระดับอนุบาล พบว่า สภาพของเด็กจำเป็นต้องเริ่มพัฒนาโปรแกรมการเรียนการสอน ควรเน้นพัฒนาการทางอารมณ์ จิตวิทยาเป็นสำคัญ และพัฒนาการทางร่างกายควรจะมีกิจกรรมที่จะช่วยให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองให้มากที่สุด

อัลบูรี (มานพ เมธิโยธิน. 2542: 67; Albury. 1977: 5658-A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาเกณฑ์สำหรับ ก่อตั้งโรงเรียนอนุบาลในวัด พบว่า ปัญหาการดำเนินงานในสถานศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาจะมีปัญหาอยู่ 6 ด้าน คือ ปัญหาด้านวิชาการ ปัญหาด้านธุรการ ปัญหาด้านบุคลากร ปัญหาด้านกิจการนักเรียน ปัญหาด้านอาคารสถานที่ และปัญหาด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

เรนฮาร์ท (บุญมาก ช้างโสภา. 2536: 59; อ้างอิงจาก Reinhardt. 1996: 2357-A) ได้ศึกษาความคาดหวังเกี่ยวกับหลักสูตรและการปฏิบัติ ที่มีผลกระทบต่อประสบการณ์ และความสำเร็จ

ของเด็กอนุบาล โดยใช้แบบสอบถามกับครูอนุบาล จำนวน 122 คน ผู้บริหารโรงเรียนที่อยู่ภายใต้ระบบอุปถัมภ์ จำนวน 63 คน ในประเทศเยอรมันของทวีปยุโรปเพื่อวิเคราะห์ ความคิดเห็นของครูและผู้บริหารโรงเรียน มีการกำหนดจุดมุ่งหมายเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักสูตร ซึ่งผลที่เกิดขึ้นกับเด็ก พบว่าทั้งครูและผู้บริหารโรงเรียนคาดหวังให้นักเรียนประสบความสำเร็จในสาระวิชาความรู้และความสามารถเพื่อจะได้เรียนรู้ทักษะ การคิดและทักษะทางสังคม พัฒนาประสบการณ์โดยรวมทุกด้าน และคาดหวังให้นักเรียนมีประสบการณ์โดยการบูรณาการหลักการของโปรแกรมโดยเน้นทางด้านสังคม และปฏิบัติโดยยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง มีการปฏิบัติในบางเนื้อหาวิชา ผลการวิจัยแสดงให้เห็นการร่วมมือกันระหว่างครู ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ปกครอง คณะทำงานพัฒนาการศึกษาปฐมวัยที่ให้คำแนะนำแก่ครูอนุบาลและผู้บริหารโรงเรียน โดยมุ่งเน้นการวางแผนโปรแกรมสำหรับเด็กอนุบาลที่เน้นพัฒนาการทุกด้านของเด็ก

จากการศึกษางานวิจัยต่างประเทศเกี่ยวกับทัศนะของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนอนุบาล และความคาดหวังของหลักสูตร การปฏิบัติที่มีผลต่อประสบการณ์ของเด็กอนุบาล พบว่า การพัฒนาเด็กในระดับนี้ควรเน้นพัฒนาทางด้านอารมณ์ จิตวิทยาเป็นสำคัญ โดยที่ครูและผู้ปกครอง ตลอดจนผู้บริหารต่างก็คาดหวังว่านักเรียนจะมีประสบการณ์ตรงจากการเรียนรู้ ผลงานวิจัยดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า การร่วมมือกันระหว่างครู ผู้บริหาร และผู้ปกครองโดยมุ่งเน้นที่การวางแผนการจัดโปรแกรมสำหรับเด็กอนุบาล เด็กก็จะได้รับการพัฒนาที่ดีในทุกๆ ด้าน

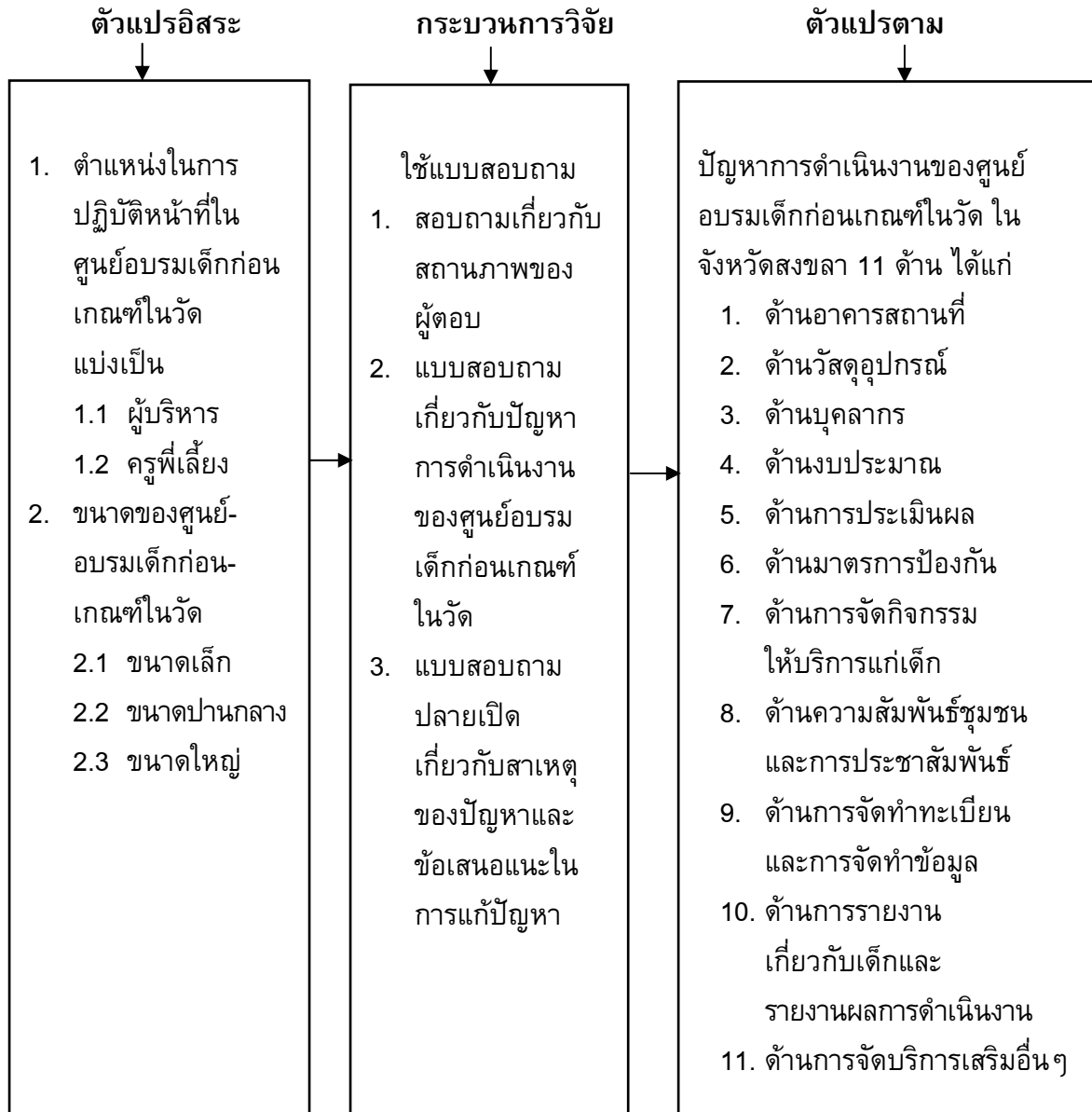
สรุป

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ ผู้วิจัยสรุปแนวความคิดที่พบจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้ว่า เด็กเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญที่จะต้องได้รับการเตรียมความพร้อมทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ-อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เพื่อจะได้เติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของสังคมและประเทศชาติ โดยการพัฒนาเด็กเล็กนั้น จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากบุคคล องค์กร หน่วยงานทั้งในชุมชนและนอกชุมชน รวมถึงผู้ปกครอง ครู ผู้บริหาร หรือผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทุกคน และจากเนื้อหาสาระที่ได้นำเสนอมา พอจะสรุปที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยโดยภาพรวม ได้ว่า ยังมีปัญหาในหลายด้าน ได้แก่ ปัญหาด้านงบประมาณ ที่ยังมีไม่เพียงพอทำให้การดำเนินงานด้านอื่น ๆ ชะงักไปด้วย ปัญหาด้านบุคลากรโดยเฉพาะบุคลากรในศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ยังมีวุฒิทางการศึกษาดำ ขาดประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้ดูแลเด็กหรือพี่เลี้ยงขาดขวัญและกำลังใจ ภารกิจที่ปฏิบัติมากแต่ค่าตอบแทนน้อย โดยเฉพาะศูนย์ฯ ที่มีเด็กจำนวนมาก ปัญหาด้านการเรียนการสอน มีปัญหาเกี่ยวกับ ความขาดแคลนสื่อ อุปกรณ์การเรียน อุปกรณ์เครื่องเล่นมีน้อย ราคาแพง ปัญหาด้านการประสานงานระหว่างศูนย์และการประชาสัมพันธ์มีน้อย นอกจากนี้ยังมีปัญหาด้านอาคารสถานที่ การดำเนินงานด้านต่าง ๆ ในบางแห่ง ผู้วิจัยในฐานะเจ้าอาวาสวัดหรือผู้บริหารศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ของวัดห้วยพุด ในจังหวัดสงขลา จึงสนใจศึกษา

ปัญหาและสาเหตุของปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา ว่าในปัจจุบันนี้ยังมีปัญหาและสาเหตุของปัญหา ด้านการดำเนินตามที่กรมศานากำหนดให้ทำ 10 งาน ตามตัวแปรที่ศึกษาที่ได้กล่าวมาในบทนำนั้นว่าอยู่ในระดับใด ตามทัศนะของผู้บริหารศูนย์ฯ และครูพี่เลี้ยงเด็กในศูนย์ฯ โดยนำตัวแปรที่เกี่ยวกับขนาดของศูนย์ฯ เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ในที่นี้ขนาดของศูนย์ฯ ผู้วิจัยพิจารณาจากจำนวนนักเรียนของศูนย์ฯ ทุกศูนย์ฯ ในจังหวัดสงขลา พบว่าแต่ละศูนย์ฯ มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 30 ถึง 120 คน ดังนั้นการแบ่งสภาพตัวแปรขนาดของศูนย์ฯ ผู้วิจัยจึงแบ่งศูนย์ฯ ในจังหวัดสงขลาออกเป็น 3 ขนาด คือ ศูนย์ฯ ขนาดเล็ก เป็นศูนย์ฯ ที่มีจำนวนนักเรียนต่ำกว่า 50 คน ศูนย์ฯ ขนาดกลาง เป็นศูนย์ฯ ที่มีนักเรียนอยู่ระหว่าง 51-75 คน และศูนย์ฯ ขนาดใหญ่ เป็นศูนย์ฯ ที่มีนักเรียนมากกว่า 76 คน สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความเชื่อว่า ในทัศนะของผู้บริหารศูนย์ฯ และครูพี่เลี้ยง น่าจะมีความแตกต่างกันในด้านปัญหาและสาเหตุของปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์ฯ และศูนย์ฯ ต่าง ๆ ที่มีจำนวนนักเรียนมากน้อยต่างกัน น่าจะมีปัญหาและสาเหตุของปัญหาต่างกัน และไม่ว่าสภาพปัจจัยที่เป็นอยู่ของศูนย์ฯ จะเป็นอย่างไร ผู้บริหารศูนย์ฯ และครูพี่เลี้ยงจำเป็นต้องวางแผนการจัดการศึกษาตามสภาพที่เป็นอยู่ให้ดีที่สุดต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจโดยมุ่งศึกษาปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา โดยในบทนี้กล่าวถึง ประชากร เครื่องมือในการวิจัย วิธีสร้างเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับดังนี้

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ผู้บริหารศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดสงขลา จำนวน 30 คน และครูพี่เลี้ยงศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดสงขลา จำนวน 98 คน รวมประชากรทั้งหมด 128 คน เนื่องจากประชากรทั้งผู้บริหารและครูพี่เลี้ยงจากทุกศูนย์ มีจำนวนไม่มากนัก ผู้วิจัยจึงใช้ประชากรทั้งหมดในการวิจัย

ตาราง 2 จำนวนประชากรของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดสงขลา จำแนกตามตำแหน่งในการปฏิบัติหน้าที่

ตำแหน่ง ในการปฏิบัติหน้าที่	ประชากร			รวม
	ศูนย์ขนาดเล็ก	ศูนย์ขนาดกลาง	ศูนย์ขนาดใหญ่	
ผู้บริหาร	13	10	7	30
ครูพี่เลี้ยง	23	35	40	98
รวม	36	45	47	128

จากตาราง 2 จำนวนประชากรทั้งหมด 128 คน แบ่งเป็นผู้บริหารศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดสงขลา จำนวน 30 คน (ศูนย์ขนาดเล็ก 13 คน ศูนย์ขนาดกลาง 10 คน ศูนย์ขนาดใหญ่ 7 คน) และครูพี่เลี้ยงประจำศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดสงขลา จำนวน 98 คน (ศูนย์ขนาดเล็ก 23 คน ศูนย์ขนาดกลาง 35 คน ศูนย์ขนาดใหญ่ 40 คน)

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist) เกี่ยวกับตำแหน่งและขนาดของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในจังหวัดสงขลาทั้ง 11 ด้าน คือ ด้านอาคารสถานที่ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านการประเมินผล ด้านมาตรการป้องกันความปลอดภัย ด้านการจัดกิจกรรมให้บริการแก่เด็ก ด้านความสัมพันธ์ชุมชนและการประชาสัมพันธ์ ด้านการจัดทำทะเบียนและการจัดทำข้อมูล ด้านการรายงานเกี่ยวกับเด็กและรายงานผลการดำเนินงาน และด้านการจัดบริการเสริมอื่นๆ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert's Scale) คือ ระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาและข้อเสนอแนะการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในจังหวัดสงขลา ทั้ง 11 ด้าน

วิธีสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. กำหนดขอบเขตของแบบสอบถามตามขอบเขตการวิจัยและให้ครอบคลุมงาน 10 ด้านของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์
3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาและภาษาที่ใช้ในแบบสอบถาม และนำมาแก้ไขปรับปรุง
4. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับผู้บริหารศูนย์และครูพี่เลี้ยงในจังหวัดพัทลุง ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เป็นผู้บริหาร 15 คน และครูพี่เลี้ยง 15 คน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ของครอนบาค (Cronbach, 1990: 204) ได้เท่ากับ .98
5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงเรียบร้อยแล้วไปเก็บข้อมูลกับประชากรในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาดไทย ถึงผู้บริหาร ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา เพื่อขอความร่วมมือในการแจกแบบสอบถาม และเก็บรวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มประชากร
2. ผู้วิจัยออกเก็บข้อมูลด้วยตนเอง
3. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมดตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ เพื่อการวิเคราะห์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนมาทั้งหมดแล้วได้นำมาดำเนินการดังนี้

1. นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์
2. นำแบบสอบถามที่มีคำตอบสมบูรณ์ทุกฉบับมาให้คะแนนตามน้ำหนักที่กำหนดไว้ โดยผู้วิจัยให้คะแนนน้ำหนัก ดังนี้

มีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด	ให้คะแนนเท่ากับ	5
มีปัญหาอยู่ในระดับมาก	ให้คะแนนเท่ากับ	4
มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง	ให้คะแนนเท่ากับ	3
มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย	ให้คะแนนเท่ากับ	2
มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด	ให้คะแนนเท่ากับ	1

3. นำข้อมูลที่ตรวจให้คะแนนตามน้ำหนักที่กำหนดไว้มาวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ ด้วยการคำนวณทางคอมพิวเตอร์เพื่อประมวลผลหาค่าทางสถิติ โดยแปลผลใช้เกณฑ์สมบูรณ์ (Absolute Criteria) ซึ่งแบ่งคะแนนเป็นช่วง ๆ แต่ละช่วงมีความหมายดังนี้ (วัน เดชพิชัย. 2535: 531-532)

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51-5.00 หมายถึง	มีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51-4.50 หมายถึง	ปัญหาอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51-3.50 หมายถึง	มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51-2.50 หมายถึง	มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.50 หมายถึง	มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4. นำผลการคำนวณมาวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา ดังรายละเอียดที่นำเสนอในตารางต่อไปนี้

ตาราง 3 การวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์ในการวิจัย	ที่มาของข้อมูล	วิธีการ/สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
1. เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา จำแนกตามตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารและครูพี่เลี้ยง และขนาดของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด	1. ผลการตอบแบบสอบถามตอนที่ 1 และตอนที่ 2	1. หาค่าเฉลี่ย (μ) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และนำผลที่ได้เทียบกับเกณฑ์สัมบูรณ์ในการแปลผลค่าเฉลี่ย
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา ระหว่างผู้ปฏิบัติหน้าที่ที่มีตำแหน่งต่างกัน และระหว่างศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดที่มีขนาดแตกต่างกัน	2. ผลการตอบแบบสอบถามตอนที่ 1 และตอนที่ 2	2. เปรียบเทียบโดยการพิจารณาค่าเฉลี่ย (μ) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) คือ ถ้าค่าเฉลี่ยของกลุ่มใดหรือตัวใด ช่องใดสูงกว่า แสดงว่ามีปัญหามากกว่า
3. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่กับขนาดของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา	3. ผลการตอบแบบสอบถามตอนที่ 1 และตอนที่ 2	3. ศึกษาปฏิสัมพันธ์โดยการพิจารณาค่าเฉลี่ย μ
4. เพื่อศึกษาสาเหตุของปัญหาและข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา	4. ผลการตอบแบบสอบถามตอนที่ 3	4. วิเคราะห์ความถี่ และจัดหมวดหมู่ ข้อความนำเสนอ ความเรียงประกอบตารางซ้าย-ขวา

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้คอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสถิติสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (SPSS) หาค่าสถิติ ดังนี้

1. ค่าความถี่
2. ค่าร้อยละ

3. ค่าเฉลี่ย (μ) ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในจังหวัดสงขลา ใช้สูตร (ล้วน สายยศและ อังคณา สายยศ. 2538: 73)

$$\mu = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ μ แทน คะแนนเฉลี่ย
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 N แทน จำนวนข้อมูล

4. ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อดูการกระจายของข้อมูลโดยใช้สูตร (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2538: 76)

$$\sigma = \sqrt{\frac{\sum (\mu - X)^2}{N - 1}}$$

เมื่อ σ แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 X แทน คะแนนแต่ละตัวในประชากร
 μ แทน คะแนนเฉลี่ยของประชากร
 N แทน จำนวนประชากร หรือจะเป็นสิ่งอื่นที่ไม่ใช่คนก็ได้

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา ผู้วิจัยนำเสนอผลการรวบรวมข้อมูล และผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ และสมมติฐานของการวิจัย ดังนี้

1. ผลการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามตัวแปรตำแหน่งและขนาดของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา ตามวัตถุประสงค์และสมมติฐาน ดังนี้

2.1 ผลการศึกษาระดับปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา

2.2 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา ระหว่างผู้ปฏิบัติหน้าที่ที่มีตำแหน่งต่างกัน และระหว่างศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดที่มีขนาดแตกต่างกัน

2.3 ผลการศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่กับขนาดของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา

2.4 ผลการศึกษาสาเหตุของปัญหา และข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตำแหน่งตามตัวแปร ตำแหน่งและขนาดของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด มีรายละเอียดดังในตาราง 4 - 5

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามตำแหน่ง

ตำแหน่ง	จำนวน	ร้อยละ
1. ผู้บริหารศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด	30	23.44
2. ครูพี่เลี้ยงศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด	98	76.56
รวม	128	100.00

จากตาราง 4 แสดงว่าเมื่อจำแนกตามตัวแปรตำแหน่ง ปรากฏว่ามี ผู้บริหารศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 23.44 และครูพี่เลี้ยงศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 76.56 รวมผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 128 คน คือ ร้อยละ 100

ตาราง 5 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามขนาดของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด

ขนาด	จำนวน	ร้อยละ
ศูนย์ขนาดเล็ก	36	28.12
ศูนย์ขนาดกลาง	45	35.16
ศูนย์ขนาดใหญ่	47	36.72
รวม	128	100

จากตาราง 5 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่ปฏิบัติงานอยู่ในศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดที่มีเป็นศูนย์ขนาดเล็ก มีจำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 28.12 ศูนย์ขนาดกลาง มีจำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 35.16 และศูนย์ขนาดใหญ่ มีจำนวน 47 คน คิด ซึ่งมีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 36.72

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา โดยวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานของการวิจัย ดังนี้

2.1 ผลการศึกษาปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในจังหวัดสงขลา นำเสนอโดยภาพรวมและรายด้านและรายข้อของแต่ละด้าน ดังตาราง 5 -16

2.1.1 ผลการศึกษาปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในจังหวัดสงขลา โดยภาพรวมและรายด้าน มีรายละเอียดดังในตาราง 6

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัญหาและระดับปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลาโดยภาพรวม และรายด้าน

ด้านที่	ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในจังหวัดสงขลา	μ	σ	ระดับปัญหา
1.	ด้านอาคารสถานที่	3.02	0.86	ปานกลาง
2.	ด้านวัสดุ อุปกรณ์	2.94	0.88	ปานกลาง

ตาราง 6 (ต่อ)

ด้านที่	ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในจังหวัดสงขลา	μ	σ	ระดับปัญหา
3.	ด้านบุคลากร	2.77	0.80	ปานกลาง
4.	ด้านงบประมาณ	2.94	0.93	ปานกลาง
5.	ด้านการประเมินผล	3.04	0.97	ปานกลาง
6.	ด้านมาตรการป้องกันความปลอดภัย	2.83	0.89	ปานกลาง
7.	ด้านการจัดกิจกรรมให้บริการแก่เด็ก	3.15	1.35	ปานกลาง
8.	ด้านความสัมพันธ์ชุมชนและการประชาสัมพันธ์	2.82	0.77	ปานกลาง
9.	ด้านการจัดทำทะเบียนและการจัดทำข้อมูล	2.99	0.81	ปานกลาง
10.	ด้านการรายงานเกี่ยวกับเด็กและรายงานผลการดำเนินงาน	3.01	1.05	ปานกลาง
11.	ด้านการจัดบริการเสริมอื่น ๆ	2.82	0.77	ปานกลาง
	รวม	2.90	0.71	ปานกลาง

จากตาราง 6 พบว่า ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในจังหวัดสงขลา โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.90$) โดยด้านที่มีปัญหาในการดำเนินงานที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการประเมินผล ($\mu = 3.04$) ส่วนด้านที่มีปัญหาในการดำเนินงานที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านบุคลากร ($\mu = 2.77$)

2.1.2 ผลการศึกษาปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในจังหวัดสงขลา เป็นรายชื่อทั้ง 11 ด้าน มีรายละเอียดดังในตาราง 7 - 17

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัญหาและระดับปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา ด้านอาคารสถานที่ เป็นรายชื่อ

ข้อที่	ปัญหาการดำเนินงาน ด้านอาคารสถานที่	μ	σ	ระดับปัญหา
1.	ความเหมาะสมของสถานที่ตั้ง อาคารและสภาพแวดล้อม	3.12	1.19	ปานกลาง

ตาราง 7 (ต่อ)

ข้อที่	ปัญหาการดำเนินงาน ด้านอาคารสถานที่	μ	σ	ระดับปัญหา
2.	ความเหมาะสม เพียงพอ ของห้องเรียน พื้นที่ และมุมประสบการณ์ สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	3.16	1.13	ปานกลาง
3.	ความเหมาะสมของสถานที่เล่นกลางแจ้ง สนามเด็กเล่นและการมีวัสดุอุปกรณ์และเครื่องเล่นเพียงพอ	2.91	1.24	ปานกลาง
4.	การจัดให้มีบุคลากรรับผิดชอบในด้านอาคารสถานที่ และบริเวณศูนย์ฯ ให้สวยงาม ร่มรื่นปลอดภัยอยู่เสมอ	2.92	1.20	ปานกลาง
5.	การจัดสถานที่รับประทานอาหารไว้อย่างเป็นสัดส่วน	3.09	1.07	ปานกลาง
6.	การจัดห้องน้ำห้องส้วมให้เพียงพอ และรักษาความสะอาดให้ถูกสุขลักษณะอยู่เสมอ	2.92	1.15	ปานกลาง
7.	การจัดถังขยะและเก็บสิ่งปฏิกูล	3.05	0.99	ปานกลาง
	รวม	3.02	0.86	ปานกลาง

จากตาราง 7 พบว่า ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา ด้านอาคารสถานที่ โดยภาพรวม และรายข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความเหมาะสม เพียงพอ ของห้องเรียน พื้นที่และมุมประสบการณ์ สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\mu = 3.16$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ความเหมาะสมของสถานที่เล่นกลางแจ้ง สนามเด็กเล่นและการมีวัสดุอุปกรณ์และเครื่องเล่นเพียงพอ ($\mu = 2.91$)

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัญหาและระดับปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา ด้านวัสดุอุปกรณ์ เป็นรายข้อ

ข้อที่	ปัญหาการดำเนินงาน ด้านวัสดุ อุปกรณ์	μ	σ	ระดับปัญหา
1.	การจัดที่สำหรับจัดเก็บวัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ เพียงพอและจัดเก็บของได้อย่างเป็นระเบียบ	2.94	1.13	ปานกลาง

ตาราง 8 (ต่อ)

ข้อที่	ปัญหาการดำเนินงาน ด้านวัสดุ อุปกรณ์	μ	σ	ระดับปัญหา
2.	การจัดของเล่นประจำมุมประสบการณ์ให้เด็ก ได้เล่นอย่างครบถ้วนเพียงพอ	3.06	0.98	ปานกลาง
3.	การจัดหา ผลิต สื่อการสอน วัสดุการเรียน สำหรับพัฒนาผู้เรียน	2.98	1.07	ปานกลาง
4.	การจัดเครื่องนอน เครื่องใช้ เพียงพอ	3.00	1.09	ปานกลาง
5.	การจัดโต๊ะ เก้าอี้ เพียงพอ เหมาะสมกับวัย ผู้เรียน	2.79	1.29	ปานกลาง
6.	การจัดให้มีภาชนะใส่อาหาร แก้วน้ำ ที่สะอาด เพียงพอ และได้รับการรักษาความสะอาด จัดเก็บเป็นอย่างดี	2.88	1.16	ปานกลาง
รวม		2.94	0.88	ปานกลาง

จากตาราง 8 พบว่า ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา ด้านวัสดุ อุปกรณ์ เป็นรายชื่อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดของเล่นประจำมุมประสบการณ์ให้เด็กได้เล่นอย่างครบถ้วนเพียงพอ ($\mu = 3.06$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดโต๊ะ เก้าอี้ เพียงพอ เหมาะสมกับวัยผู้เรียน ($\mu = 2.79$)

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัญหา และระดับปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา ด้านบุคลากร เป็นรายชื่อ

ข้อที่	ปัญหาการดำเนินงาน ด้านบุคลากร	μ	σ	ระดับปัญหา
1.	คณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ จัดตั้งได้ถูกต้อง ครบถ้วน สามารถทำงานพัฒนาให้กับศูนย์ได้และให้ คำปรึกษาแนะนำดูแลการดำเนินงานของศูนย์ฯ ได้	2.87	1.10	ปานกลาง
2.	ผู้บริหารศูนย์มีความรู้ความเข้าใจในการบริหาร จัดการ	2.74	.98	ปานกลาง
3.	ครูพี่เลี้ยงมีความรู้ความเข้าใจในหน้าที่รับผิดชอบ ตลอดจนมีประสบการณ์ในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก	3.13	1.31	ปานกลาง

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อที่	ปัญหาการดำเนินงาน ด้านบุคลากร	μ	σ	ระดับปัญหา
4.	ครูพี่เลี้ยงได้รับการฝึกอบรม ศึกษาดูงาน เพื่อการพัฒนาปฏิบัติงานหน้าห้องอย่างสม่ำเสมอและทั่วถึง	3.04	1.26	ปานกลาง
5.	ครูพี่เลี้ยงได้รับสวัสดิการและมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน	2.77	1.09	ปานกลาง
6.	คณะกรรมการบริหารฯ ผู้บริหารศูนย์ฯ และครูพี่เลี้ยง มีการประชุมเพื่อการปฏิบัติงานประจำเดือนร่วมกัน	2.49	1.09	น้อย
รวม		2.77	0.80	ปานกลาง

จากตาราง 9 พบว่า ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา ด้านบุคลากร เป็นรายชื่อ ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นข้อ คณะกรรมการบริหารฯ ผู้บริหารศูนย์ฯ และครูพี่เลี้ยงมีการประชุมเพื่อการปฏิบัติงานประจำเดือนร่วมกัน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ($\mu = 2.49$)

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัญหาและระดับปัญหาการดำเนินงานของ ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา ด้านงบประมาณ เป็นรายชื่อ

ข้อที่	ปัญหาการดำเนินงาน ด้านงบประมาณ	μ	σ	ระดับปัญหา
1.	มีการวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน	2.79	1.10	ปานกลาง
2.	มีการใช้จ่ายเงินงบประมาณตามแผนงานโครงการ	3.00	1.16	ปานกลาง
3.	งบประมาณเพียงพอกับความต้องการ	2.90	1.20	ปานกลาง
4.	มีการจัดทำรายงานผลการดำเนินงาน	2.91	0.96	ปานกลาง
5.	การเบิกจ่ายงบประมาณถูกต้องเป็นไปตามระเบียบ	3.12	1.24	ปานกลาง
6.	มีการจัดระบบจัดซื้อจัดจ้าง	3.00	1.16	ปานกลาง
7.	มีการตรวจสอบภายใน	2.84	1.09	ปานกลาง
รวม		2.94	0.93	ปานกลาง

จากตาราง 10 พบว่า ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา ด้านงบประมาณ เป็นรายชื่อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ ($\mu = 2.94$)

โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การเบิกจ่ายงบประมาณถูกต้องเป็นไปตามระเบียบ ($\mu = 3.12$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ($\mu = 2.79$)

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัญหาและระดับปัญหาการดำเนินงานของ ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา ด้านการประเมินผล เป็นรายชื่อ

ข้อที่	ปัญหาการดำเนินงาน ด้านการประเมินผล	μ	σ	ระดับปัญหา
1.	มีการประเมินผลเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กแต่ละคน ครอบคลุมพัฒนาการ คุณลักษณะและทักษะ	3.05	1.15	ปานกลาง
2.	มีการประสานกับผู้ปกครองมาสนทนาพูดคุยเกี่ยวกับ พฤติกรรมของนักเรียนเพื่อแก้ไขปัญหาของนักเรียน	3.12	1.20	ปานกลาง
3.	มีการจัดให้เด็กได้แสดงออกถึงผลการเรียนต่อ สาธารณชนอย่างน้อยปีการศึกษาละ 1 ครั้ง	2.88	1.17	ปานกลาง
4.	มีการประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์ทุกด้าน	3.10	1.04	ปานกลาง
5.	การนำผลประเมินไปปรับปรุงพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง	3.05	1.05	ปานกลาง
	รวม	3.04	0.97	ปานกลาง

จากตาราง 11 พบว่า ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา ด้านการประเมินผล เป็นรายชื่อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการประสานกับผู้ปกครองมาสนทนาพูดคุยเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักเรียน เพื่อแก้ไขปัญหาของนักเรียน ($\mu = 3.12$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการจัดให้เด็กได้แสดงออกถึงผลการเรียนต่อสาธารณชนอย่างน้อยปีการศึกษาละ 1 ครั้ง ($\mu = 2.88$)

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัญหาและระดับปัญหาการดำเนินงานของ ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา ด้านมาตรการป้องกันความปลอดภัย เป็นรายชื่อ

ข้อที่	ปัญหาการดำเนินงาน ด้านมาตรการป้องกันความปลอดภัย	μ	σ	ระดับปัญหา
1	การติดตั้ง ตรวจสอบเครื่องตัดไฟฟ้าหรือเครื่องดับเพลิงอย่างดี เพื่อความปลอดภัย อย่างน้อยปีการศึกษาละ 1 ครั้ง	2.62	1.29	ปานกลาง
2	การจัดหาของเล่น/วัสดุการเรียนที่มีความคงทน ไม่แตกหักง่ายและไม่เป็นอันตรายต่อเด็ก	2.74	1.19	ปานกลาง

ตาราง 12 (ต่อ)

ข้อที่	ปัญหาการดำเนินงาน ด้านมาตรการป้องกันความปลอดภัย	μ	σ	ระดับปัญหา
3	การติดตั้งปลั๊กไฟฟ้ามีความปลอดภัย โดยติดตั้งไว้สูงหรือมีฝาปิดที่ปลั๊ก	2.87	1.32	ปานกลาง
4	การฉีดยาป้องกันยุงตามบ่อน้ำหรือบริเวณศูนย์ฯ อยู่เสมอ	2.89	1.16	ปานกลาง
5	การปรับปรุง ดูแลบริเวณศูนย์ อาคารสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ ฯลฯ ให้เกิดความปลอดภัยอยู่เสมอ	3.05	1.15	ปานกลาง
รวม		2.83	0.89	ปานกลาง

จากตาราง 12 พบว่า ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในจังหวัดสงขลา ด้านมาตรการป้องกันความปลอดภัย เป็นรายชื่อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การปรับปรุง ดูแลบริเวณศูนย์ อาคารสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ ฯลฯ ให้เกิดความปลอดภัยอยู่เสมอ ($\mu = 3.05$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การติดตั้ง ตรวจสอบเครื่องตัดไฟฟ้าหรือเครื่องดับเพลิงอย่างดี เพื่อความปลอดภัย อย่างน้อยปีการศึกษาละ 1 ครั้ง ($\mu = 2.62$)

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัญหาและระดับปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา ด้านการจัดกิจกรรมให้บริการแก่เด็ก เป็นรายชื่อ

ข้อที่	ปัญหาการดำเนินงาน ด้านการจัดกิจกรรมให้บริการแก่เด็ก	μ	σ	ระดับปัญหา
1	การให้บริการตรวจสอบสุขภาพและฉีดวัคซีนป้องกันโรคสำหรับเด็ก	3.08	1.34	ปานกลาง
2	การให้บริการด้านโภชนาการที่ถูกต้องลักษณะ โดยเน้นให้นักเรียนมีสุขนิสัยที่ดี	3.19	1.37	ปานกลาง
3	การจัดกิจกรรมนันทนาการ และการออกกำลังกายเป็นประจำทุกวัน	3.09	1.45	ปานกลาง

ตาราง 13 (ต่อ)

ข้อที่	ปัญหาการดำเนินงาน ด้านการจัดกิจกรรมให้บริการแก่เด็ก	μ	σ	ระดับปัญหา
4	การจัดกิจกรรมแปรงฟันเป็นประจำทุกวัน	3.17	1.47	ปานกลาง
5	การจัดให้เด็กนอนพักผ่อน (นอนกลางวัน) เพียงพอทุกวัน	3.25	1.55	ปานกลาง
	รวม	3.15	1.35	ปานกลาง

จากตาราง 13 พบว่า ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา ด้านการจัดกิจกรรมให้บริการแก่เด็ก เป็นรายชื่อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดให้เด็กนอนพักผ่อน (นอนกลางวัน) เพียงพอทุกวัน ($\mu = 3.25$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการให้บริการตรวจสุขภาพและฉีดวัคซีนป้องกันโรคสำหรับเด็ก ($\mu = 3.08$)

ตาราง 14 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัญหาและระดับปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา ด้านความสัมพันธ์ชุมชนและการประชาสัมพันธ์ เป็นรายชื่อ

ข้อที่	ปัญหาการดำเนินงาน ด้านความสัมพันธ์ชุมชนและการประชาสัมพันธ์	μ	σ	ระดับปัญหา
1.	การประชุมชี้แจงการดำเนินงานของศูนย์ฯ สม่ำเสมอ	2.88	0.94	ปานกลาง
2.	การสนับสนุนของชุมชนด้านงบประมาณให้แก่ศูนย์ฯ	2.80	1.07	ปานกลาง
3.	การจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนในวันสำคัญต่าง ๆ	2.91	0.98	ปานกลาง
4.	การรับฟังความคิดเห็นของชุมชนเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาศูนย์ฯ	2.88	1.02	ปานกลาง
5.	มีการแจ้งข่าวสารของศูนย์ฯ ผ่านทางสื่อต่าง ๆ อยู่เสมอ	2.70	1.02	ปานกลาง
6.	การร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	2.78	1.16	ปานกลาง
	รวม	2.82	0.77	ปานกลาง

จากตาราง 14 พบว่า ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา ด้านความสัมพันธ์ชุมชนและการประชาสัมพันธ์ เป็นรายชื่อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนในวันสำคัญต่าง ๆ

($\mu = 2.91$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการแจ้งข่าวสารของศูนย์ฯ ผ่านทางสื่อต่าง ๆ อยู่เสมอ ($\mu = 2.70$)

ตาราง 15 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัญหาและระดับปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา ด้านการจัดทำทะเบียนและการจัดทำข้อมูลเป็นรายข้อ

ข้อที่	ปัญหาการดำเนินงาน ด้านการจัดทำทะเบียนและการจัดทำข้อมูล	μ	σ	ระดับปัญหา
1	ศูนย์ฯ จัดทำข้อมูลและทะเบียนต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาได้ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน	3.08	1.41	ปานกลาง
2	ครูพี่เลี้ยงมีการบันทึกผลการเรียนของนักเรียนจากผลงาน หรือสังเกตพฤติกรรม	3.13	1.15	ปานกลาง
3	ครูบันทึกข้อมูลในสมุดบันทึกประจำตัวนักเรียน มีความถูกต้องเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ	3.07	1.26	ปานกลาง
4	ความร่วมมือในการให้ข้อมูลของผู้ปกครอง และจัดเก็บข้อมูลของครู	2.98	1.11	ปานกลาง
5	การจัดให้ครูรับผิดชอบจัดทำทะเบียนและจัดเก็บข้อมูล	3.04	1.12	ปานกลาง
6	การจัดระบบคอมพิวเตอร์เพื่อจัดทำข้อมูลสารสนเทศ	2.70	1.48	ปานกลาง

จากตาราง 15 พบว่า ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา ด้านการจัดทำทะเบียนและการจัดทำข้อมูล เป็นรายข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การครูพี่เลี้ยงมีการบันทึกผลการเรียนของนักเรียนจากผลงาน หรือสังเกตพฤติกรรม ($\mu = 3.13$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดระบบคอมพิวเตอร์เพื่อจัดทำข้อมูลสารสนเทศ ($\mu = 2.70$)

ตาราง 16 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัญหาและระดับปัญหาการดำเนินงานของ
ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา ด้านการรายงานเกี่ยวกับเด็ก
และรายงานผลการดำเนินงาน เป็นรายชื่อ

ข้อที่	ปัญหาการดำเนินงาน ด้านการรายงานเกี่ยวกับเด็ก และรายงานผลการดำเนินงาน	μ	σ	ระดับปัญหา
1	มีการบันทึกและจัดทำข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล	2.95	1.21	ปานกลาง
2	มีการรายงานข้อมูลเด็กให้ผู้ปกครองทราบทุกภาคเรียนและแจ้งข้อมูลที่เป็นปัญหา ประสานให้ผู้ปกครองทราบ เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาให้นักเรียนอย่างต่อเนื่อง	3.05	1.22	ปานกลาง
3	ศูนย์ฯ มีการแจ้งและรายงาน ข้อมูล ข่าวสาร ให้ผู้ปกครองทราบเป็นประจำ โดยวิธีการต่าง ๆ กรณีที่เด็กย้ายไปศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นหรือย้าย	3.02	1.19	ปานกลาง
4	ศูนย์ฯ จัดเตรียมเอกสารที่เกี่ยวข้องได้ครบถ้วน ถูกต้อง	3.07	1.13	ปานกลาง
5	ศูนย์ฯ ได้จัดให้มีการรายงานผลการดำเนินงานต่อหน่วยงานต้นสังกัดทราบทุกภาคเรียน	2.98	1.20	ปานกลาง
	รวม	3.01	1.05	ปานกลาง

จากตาราง 16 พบว่า ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา ด้านการรายงานเกี่ยวกับเด็กและรายงานผลการดำเนินงาน เป็นรายชื่อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กรณีที่เด็กย้ายไปศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นหรือย้ายศูนย์ฯ จัดเตรียมเอกสารที่เกี่ยวข้องได้ครบถ้วน ถูกต้อง ($\mu = 3.07$) ส่วนการบันทึกและจัดทำข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\mu = 2.95$)

ตาราง 17 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัญหาและระดับปัญหาการดำเนินงานของ
ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา ด้านการจัดบริการเสริมอื่น ๆ เป็นรายชื่อ

ข้อที่	ปัญหาการดำเนินงาน ด้านการจัดบริการเสริมอื่น ๆ	μ	σ	ระดับปัญหา
1	มีบริการรถรับส่งนักเรียนที่ปลอดภัย ได้แก่ พนักงานขับรถ ครูดูแลนักเรียน สภามารถ ฯลฯ เหมาะสม	2.41	1.38	น้อย

ตาราง 17 (ต่อ)

ข้อที่	ปัญหาการดำเนินงาน ด้านการจัดบริการเสริมอื่น ๆ	μ	σ	ระดับปัญหา
2	ศูนย์ฯ ช่วยเหลือเด็กนักเรียนที่ขาดแคลนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ตั้งกองทุน มูลนิธิ ให้เสื้อผ้า เครื่องเรียน เป็นต้น	2.74	1.40	ปานกลาง
3	มีการจัดอาหารกลางวัน น้ำดื่ม และอาหารเสริมนม ที่ถูกหลักอนามัยให้เด็กได้รับครบถ้วนทุกวันครบทุกคน	3.39	1.46	ปานกลาง
4	มีการจัดห้องพยาบาล และเครื่องใช้เวชภัณฑ์สำหรับการปฐมพยาบาลเบื้องต้นให้พร้อมใช้งานตลอดเวลา	2.83	1.15	ปานกลาง
5	มีการระดมทรัพยากรเพื่อสนับสนุนดำเนินงานของศูนย์ และงานในชุมชน	2.73	1.18	ปานกลาง
รวม		2.82	0.77	ปานกลาง

จากตาราง 17 พบว่า ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา ด้านการจัดบริการเสริมอื่น ๆ เป็นรายชื่อ ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นข้อที่มีบริการรถรับส่งนักเรียนที่ปลอดภัย ได้แก่ พนักงานขับรถ ครูดูแลนักเรียน สภာพรต ฯลฯ เหมาะสม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ($\mu = 2.41$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการจัดอาหารกลางวัน น้ำดื่ม และอาหารเสริมนม ที่ถูกหลักอนามัยให้เด็กได้รับครบถ้วนทุกวันครบทุกคน ($\mu = 3.39$)

2.2 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา ระหว่างผู้ปฏิบัติหน้าที่ที่มีตำแหน่งต่างกัน และระหว่างศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดที่มีขนาดแตกต่างกัน มีดังนี้

2.2.1 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา ระหว่างผู้บริหารศูนย์ กับครูพี่เลี้ยง มีรายละเอียด ดังในตาราง 18

ตาราง 18 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระหว่างปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรม-เด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารศูนย์อบรม-เด็กก่อนเกณฑ์ในวัด และครูพี่เลี้ยงศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด โดยภาพรวม และรายด้าน

ด้านที่	ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรม-เด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในจังหวัดสงขลา	ผู้บริหารศูนย์		ครูพี่เลี้ยง	
		μ	σ	μ	σ
1	ด้านอาคารสถานที่	3.17	0.78	2.98	0.88
2	ด้านวัสดุ อุปกรณ์	3.05	0.88	2.91	0.88
3	ด้านบุคลากร	2.83	0.83	2.76	0.79
4	ด้านงบประมาณ	2.98	0.93	2.92	0.94
5	ด้านการประเมินผล	3.08	0.81	3.02	1.02
6	ด้านมาตรการป้องกันความปลอดภัย	2.91	0.80	2.81	0.92
7	ด้านการจัดกิจกรรมให้บริการแก่เด็ก	3.15	1.29	3.16	1.37
8	ด้านความสัมพันธ์ชุมชนและการประชาสัมพันธ์	3.02	0.56	2.76	0.81
9	ด้านการจัดทำทะเบียนและการจัดทำข้อมูล	3.00	0.75	3.00	0.84
10	ด้านการรายงานเกี่ยวกับเด็กและรายงานผลการดำเนินงาน	2.93	1.08	3.03	1.04
11	ด้านการจัดบริการเสริมอื่น ๆ	2.73	0.57	2.85	0.82
	รวม	3.54	.54	3.57	.59

จากตาราง 18 พบว่า ผู้บริหารศูนย์เห็นว่า ด้านอาคารสถานที่ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านการประเมินผล ด้านมาตรการป้องกันความปลอดภัย และด้านความสัมพันธ์ชุมชนและการประชาสัมพันธ์ มีปัญหาการดำเนินงานสูงกว่าครูพี่เลี้ยง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1 ส่วนครูพี่เลี้ยงเห็นว่า ด้านการจัดกิจกรรมให้บริการแก่เด็ก ด้านการรายงานเกี่ยวกับเด็กและรายงานผลการดำเนินงาน และด้านการจัดบริการเสริมอื่น ๆ มีปัญหาการดำเนินงานสูงกว่าผู้บริหารศูนย์ ขณะที่ด้านการจัดทำทะเบียนและการจัดทำข้อมูล ทั้งสองกลุ่มมีปัญหาการดำเนินงานไม่แตกต่างกัน คือ ไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1 ที่ตั้งไว้

2.2.2 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในจังหวัดสงขลา ระหว่างศูนย์ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีรายละเอียด ดังตาราง 19

ตาราง 19 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในจังหวัดสงขลา ระหว่างศูนย์ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่

ด้าน ที่	ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรม เด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในจังหวัดสงขลา	ศูนย์ขนาดเล็ก			ศูนย์ขนาดกลาง			ศูนย์ขนาดใหญ่		
		μ	σ	แปลผล	μ	σ	แปลผล	μ	σ	แปลผล
1	ด้านอาคารสถานที่	2.81	.68	ปานกลาง	3.29	.84	ปานกลาง	2.94	.96	ปานกลาง
2	ด้านวัสดุ อุปกรณ์	2.94	.72	ปานกลาง	2.99	.88	ปานกลาง	2.89	1.01	ปานกลาง
3	ด้านบุคลากร	2.66	.81	ปานกลาง	2.88	.71	ปานกลาง	2.76	.87	ปานกลาง
4	ด้านงบประมาณ	2.95	.77	ปานกลาง	2.92	.91	ปานกลาง	2.95	1.08	ปานกลาง
5	ด้านการประเมินผล	3.20	1.05	ปานกลาง	3.26	.89	ปานกลาง	2.70	.91	ปานกลาง
6	ด้านมาตรการป้องกันความปลอดภัย	2.71	.65	ปานกลาง	2.80	.93	ปานกลาง	2.96	1.02	ปานกลาง
7	ด้านการจัดกิจกรรมให้บริการแก่เด็ก	3.22	1.49	ปานกลาง	3.46	1.26	ปานกลาง	2.74	1.24	ปานกลาง
8	ด้านความสัมพันธ์ชุมชนและการ ประชาสัมพันธ์	2.69	.66	ปานกลาง	2.91	.73	ปานกลาง	2.84	.88	ปานกลาง
9	ด้านการจัดทำทะเบียนและการจัดทำ ข้อมูล	3.00	.74	ปานกลาง	3.22	.77	ปานกลาง	2.78	.87	ปานกลาง

ตาราง 19 (ต่อ)

ด้าน ที่	ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรม เด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในจังหวัดสงขลา	ศูนย์ ขนาดเล็ก			ศูนย์ ขนาดกลาง			ศูนย์ ขนาดใหญ่		
		μ	σ	แปลผล	μ	σ	แปลผล	μ	σ	แปลผล
10	ด้านการรายงานเกี่ยวกับเด็กและ รายงานผลการดำเนินงาน	3.18	1.09	ปานกลาง	3.20	1.06	ปานกลาง	2.70	.95	ปานกลาง
11	ด้านการจัดบริการเสริมอื่น ๆ	2.48	.53	น้อย	3.01	.88	ปานกลาง	2.89	.75	ปานกลาง
	รวม	2.88	.63	ปานกลาง	3.04	.69	ปานกลาง	2.79	.78	ปานกลาง

จากตาราง 19 พบว่าผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในจังหวัดสงขลา ที่มีขนาดศูนย์ต่างกัน คือ ศูนย์ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีปัญหาการดำเนินงานแตกต่างกัน โดยศูนย์ขนาดกลาง มีปัญหาในการดำเนินงานสูงสุด ($\mu = 3.04$) รองลงมา คือ ศูนย์ขนาดเล็ก ($\mu = 2.88$) และศูนย์ขนาดใหญ่ ($\mu = 2.79$) ตามลำดับ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 2 ที่ตั้งไว้

3. ผลการศึกษาปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ระหว่างตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่กับขนาดของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา มีรายละเอียดดังในตาราง 20

ตาราง 20 ค่าเฉลี่ย ของปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา ในช่องตารางที่ตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่กับขนาดของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในจังหวัดสงขลาในช่องที่ตัดกัน

ด้าน ที่	ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรม เด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในจังหวัดสงขลา	ตำแหน่ง	ศูนย์ขนาดเล็ก		ศูนย์ขนาดกลาง		ศูนย์ขนาดใหญ่	
			μ	แปลผล	μ	แปลผล	μ	แปลผล
1	ด้านอาคารสถานที่	ผู้บริหารศูนย์	3.10	ปานกลาง	3.43	ปานกลาง	2.94	ปานกลาง
		ครูพี่เลี้ยง	2.64	ปานกลาง	3.25	ปานกลาง	2.94	ปานกลาง
2	ด้านวัสดุอุปกรณ์	ผู้บริหารศูนย์	3.35	ปานกลาง	2.72	ปานกลาง	2.98	ปานกลาง
		ครูพี่เลี้ยง	2.72	ปานกลาง	3.06	ปานกลาง	2.88	ปานกลาง
3	ด้านบุคลากร	ผู้บริหารศูนย์	2.99	ปานกลาง	2.87	ปานกลาง	2.48	น้อย
		ครูพี่เลี้ยง	2.48	ปานกลาง	2.89	ปานกลาง	2.81	ปานกลาง
4	ด้านงบประมาณ	ผู้บริหารศูนย์	3.16	ปานกลาง	2.73	ปานกลาง	3.02	ปานกลาง
		ครูพี่เลี้ยง	2.83	ปานกลาง	2.97	ปานกลาง	2.94	ปานกลาง
5	ด้านการประเมินผล	ผู้บริหารศูนย์	3.22	ปานกลาง	3.18	ปานกลาง	2.69	ปานกลาง
		ครูพี่เลี้ยง	3.19	ปานกลาง	3.29	ปานกลาง	2.70	ปานกลาง
6	ด้านมาตรการป้องกันความปลอดภัย	ผู้บริหารศูนย์	2.97	ปานกลาง	2.90	ปานกลาง	2.80	ปานกลาง
		ครูพี่เลี้ยง	2.57	ปานกลาง	2.78	ปานกลาง	2.99	ปานกลาง

ตาราง 20 (ต่อ)

ด้าน ที่	ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรม เด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในจังหวัดสงขลา	ตำแหน่ง	ศูนย์ขนาดเล็ก		ศูนย์ขนาดกลาง		ศูนย์ขนาดใหญ่	
			μ	แปลผล	μ	แปลผล	μ	แปลผล
7	ด้านการจัดกิจกรรมให้บริการแก่เด็ก	ผู้บริหารศูนย์	3.38	ปานกลาง	3.08	ปานกลาง	2.80	ปานกลาง
		ครูพี่เลี้ยง	3.29	ปานกลาง	3.57	ปานกลาง	2.73	ปานกลาง
8	ด้านความสัมพันธ์ชุมชนและ การประชาสัมพันธ์	ผู้บริหารศูนย์	3.03	ปานกลาง	3.17	ปานกลาง	2.81	ปานกลาง
		ครูพี่เลี้ยง	2.51	ปานกลาง	2.83	ปานกลาง	2.85	ปานกลาง
9	ด้านการจัดทำทะเบียนและ การจัดทำข้อมูล	ผู้บริหารศูนย์	3.00	ปานกลาง	3.27	ปานกลาง	2.62	ปานกลาง
		ครูพี่เลี้ยง	3.01	ปานกลาง	3.20	ปานกลาง	2.81	ปานกลาง
10	ด้านการรายงานเกี่ยวกับเด็ก และรายงานผลการดำเนินงาน	ผู้บริหารศูนย์	3.18	ปานกลาง	2.80	ปานกลาง	2.66	ปานกลาง
		ครูพี่เลี้ยง	3.18	ปานกลาง	3.31	ปานกลาง	2.71	ปานกลาง
11	ด้านการจัดบริการเสริมอื่น ๆ	ผู้บริหารศูนย์	2.80	ปานกลาง	2.66	ปานกลาง	2.71	ปานกลาง
		ครูพี่เลี้ยง	2.30	น้อย	3.11	ปานกลาง	2.93	ปานกลาง
รวม		ผู้บริหารศูนย์	3.08	ปานกลาง	2.96	ปานกลาง	2.74	ปานกลาง
		ครูพี่เลี้ยง	2.76	ปานกลาง	3.06	ปานกลาง	2.80	ปานกลาง

จากตาราง 20 พบว่า มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่กับขนาดของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในจังหวัดสงขลา โดยในศูนย์ขนาดเล็กผู้บริหารศูนย์ เห็นว่ามีปัญหาการดำเนินงานสูงกว่าครูพี่เลี้ยง ในขณะที่ในศูนย์ขนาดกลาง และศูนย์ขนาดใหญ่ ครูพี่เลี้ยงกลับมีความเห็นว่า มีปัญหาในการดำเนินงานสูงกว่าผู้บริหารศูนย์ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ผู้บริหารศูนย์เหมาะสมที่จะเป็นผู้ดำเนินการในศูนย์ขนาดกลางและขนาดใหญ่ ส่วนครูพี่เลี้ยง เหมาะสมจะเป็นผู้ดำเนินงานในศูนย์ขนาดเล็ก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 3 ที่ตั้งไว้

4. ผลการศึกษาสาเหตุของปัญหา และข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา ดังตาราง 21

ตาราง 21 สาเหตุของปัญหา และข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา

สาเหตุของปัญหา	ความถี่	ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา	ความถี่
ด้านอาคารสถานที่			
1. สถานที่ตั้ง อาคารและสภาพแวดล้อมไม่เหมาะสม	47	1. ควรจัดผัง สถานที่ตั้งของอาคารเรียนให้เหมาะสม	29
2. ห้องเรียน พื้นที และมุมประสบการณ์สำหรับจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่เหมาะสม	42	2. จัดห้องเรียน มุมประสบการณ์ให้เอื้อต่อการเรียนรู้	21
3. สถานที่รับประทานอาหาร	35	3. ปรับปรุงสถานที่รับประทานอาหารให้สะอาด เป็นสัดส่วน	16
ด้านวัสดุ อุปกรณ์			
1. การจัดของเล่นประจำมุมประสบการณ์	32	1. ควรจัดซื้อ จัดหาของเล่นให้เพียงพอกับความต้องการของเด็ก	25
2. ให้เด็กไม่เพียงพอ ขาดการจัดหาการผลิตสื่อการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ	21	2. ควรเพิ่มงบประมาณในการจัดซื้อสื่อการเรียนการสอนให้มากขึ้น	18
3. เครื่องนอน เครื่องใช้ไม่เพียงพอ	17	3. จัดซื้อเครื่องใช้ ที่จำเป็นและเครื่องนอนสำหรับเด็กให้เพียงพอ	15

ตาราง 21 (ต่อ)

สาเหตุของปัญหา	ความถี่	ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา	ความถี่
ด้านบุคลากร			
1. ครูพี่เลี้ยงมีความรู้ความเข้าใจ ในหน้าที่รับผิดชอบตลอดจน มีประสบการณ์ในการอบรม เลี้ยงดูเด็กน้อย	23	1. ควรมีการพัฒนาบุคลากรอย่าง สม่ำเสมอ เช่นการอบรม สัมมนา	22
2. ครูพี่เลี้ยงไม่ได้จบการศึกษา ด้านการศึกษารัฐมวัยมา โดยตรง	15	2. จัดสวัสดิการแก่บุคลากรอย่าง เพียงพอ	26
3. บุคลากรขาดขวัญและกำลังใจ ในการปฏิบัติงาน	14	3. เพิ่มเงินเดือน เงินตอบแทน ให้แก่ครูพี่เลี้ยง	18
ด้านงบประมาณ			
1. งบประมาณที่ได้รับจัดสรร ไม่เพียงพอ	34	1. ควรจัดสรรงบประมาณให้ เพียงพอ	27
2. ขาดการวางแผนการใช้จ่าย งบประมาณอย่างมี ประสิทธิภาพ	25	2. ควรมีการวางแผนการใช้จ่าย งบประมาณโดยการวิเคราะห์ สภาพปัญหา และความจำเป็น ในการใช้จ่าย	25
		3. เพิ่มงบประมาณด้านตัวเด็ก ให้มากขึ้น	18
ด้านการประเมินผล			
1. ขาดการประเมินผลการ ดำเนินงานของศูนย์ทุกด้าน	26	1. ควรประเมินผลการดำเนินงาน ของศูนย์อย่างรอบด้าน	23
2. ขาดการศึกษาวิเคราะห์การ วัดผลประเมินผลการเรียนรู้ ตามหลักสูตรการศึกษา- ขั้นพื้นฐาน	22	2. ควรศึกษาการวัดผลประเมินผล การเรียนรู้ตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน	16
3. การวัดประเมินผลพัฒนาการ ของผู้เรียนขาดความต่อเนื่อง	15	3. ควรนำผลการประเมินไปปรับปรุง การดำเนินงาน	14

ตาราง 21 (ต่อ)

สาเหตุของปัญหา	ความถี่	ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา	ความถี่
ด้านมาตรการป้องกันความปลอดภัย			
1. ขาดการปรับปรุง ซ่อมแซม อาคารสถานที่ให้ปลอดภัย อยู่เสมอ	42	1. ควรมีการตรวจสอบ ซ่อมแซม อาคารสถานที่ให้ปลอดภัย อยู่เสมอ	27 12
2. ขาดการวางแผนที่มี ประสิทธิภาพ	25	2. ตรวจสอบระบบไฟฟ้า ให้ อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ และมี ความปลอดภัย	
ด้านการจัดกิจกรรมให้บริการแก่เด็ก			
1. ขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ	25	1 ส่งเสริม พัฒนาบุคลากรให้มี ความรู้ ความสามารถในการจัด กิจกรรมให้บริการเสริมแก่เด็ก	17
2. ขาดการวางแผนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ	22	2. วางแผนการดำเนินงานอย่าง มี ส่วนร่วม	16
3. บุคลากรมีน้อย	17		
4. งบประมาณไม่เพียงพอ	15	3. จัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ	12
ด้านความสัมพันธ์ชุมชนและการประชาสัมพันธ์			
1. ขาดการประชาสัมพันธ์ ที่ทั่วถึง	31	1. ควรมีการประชาสัมพันธ์การ ดำเนินงานของศูนย์ให้ทั่วถึง	29
2. ไม่มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย ในการประชาสัมพันธ์	28	2. จัดทำเว็บไซต์ศูนย์	12
3. ขาดการจัดกิจกรรมสร้างความ-สัมพันธ์ที่ดีระหว่างชุมชนกับ ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์	19	3. จัดประชุมผู้ปกครองเด็ก อย่างต่อเนื่อง	11
4. ผู้บริหารศูนย์ไม่เห็น ความสำคัญ	11		

ตาราง 21 (ต่อ)

สาเหตุของปัญหา	ความถี่	ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา	ความถี่
ด้านการจัดทำทะเบียนและ			
การจัดทำข้อมูล			
1. ขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความชำนาญด้านระบบ สารสนเทศ	35	1. ควรพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถในการจัดทำระบบ ข้อมูลสารสนเทศที่ทันสมัย	21
2. การจัดทำข้อมูล ไม่เป็นปัจจุบัน	16	2. ผู้บริหารควรนิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินงาน	17
3. ขาดการนิเทศ กำกับ และ ติดตามอย่างต่อเนื่องจาก ผู้บริหารศูนย์	12	3. จัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอ	14
ด้านการรายงานเกี่ยวกับเด็กและ			
รายงานผลการดำเนินงาน			
1. ขาดการนิเทศ ติดตาม อย่างต่อเนื่อง	22	1. ควรมีการนิเทศการดำเนินงาน จากผู้บริหารอย่างใกล้ชิด	15
2. การรายงานผลการเรียนของ เด็กไม่เป็นระบบ และทันสมัย	15	2. วางแผนการดำเนินงาน อย่างเป็นระบบ	10
3. เอกสารการรายงาน ไม่ครบถ้วน บุคลากร ไม่เพียงพอ	11	3. จัดหา และจัดทำเอกสารการ รายงานอย่างเพียงพอ ทันสมัย	8
ด้านการจัดบริการเสริมอื่น ๆ			
1. ขาดงบประมาณที่เพียงพอ	37	1. จัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ	42
2. บุคลากรไม่เพียงพอ	30	2. อบรม พัฒนาบุคลากรเพื่อการ บริการที่มีประสิทธิภาพ	23
3. ขาดการวางแผนการ ดำเนินงานอย่างเป็นระบบ	12	3. ระดมทรัพยากรเพื่อการพัฒนา ศูนย์	20
		4. ควบคุมดูแล ช่วยเหลือนักเรียน ที่คลาดแคลนอย่างทั่วถึง	18

จากตาราง 21 พบว่า สาเหตุของปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในจังหวัดสงขลาที่มีการตอบมากที่สุด คือ ด้านอาคารสถานที่ กล่าวคือ สถานที่ตั้งอาคารและสภาพแวดล้อมไม่เหมาะสม ซึ่งมีความถี่สูงสุด ($f = 47$) รองลงมา คือ ห้องเรียน พื้นที่และมุมประสบการณ์สำหรับจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่เหมาะสม ($f = 42$) และสถานที่รับประทานอาหารไม่เหมาะสม ไม่เป็นสัดส่วน ($f = 35$)

สำหรับข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาที่มีความถี่สูงสุด คือ จัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ ($f = 42$) รองลงมา คือ ควรมีการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์ให้ทั่วถึง ($f = 29$) และควรมีการตรวจสอบ ซ่อมแซมอาคารสถานที่ให้ปลอดภัยอยู่เสมอ ($f = 27$)

บทที่ 5

การสรุป การอภิปราย และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้ จะกล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมติฐานการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ตามลำดับ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในจังหวัดสงขลา ระหว่างผู้ปฏิบัติหน้าที่ที่มีตำแหน่งต่างกัน และระหว่างศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดที่มีขนาดแตกต่างกัน
3. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่กับขนาดของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา
4. เพื่อศึกษาสาเหตุของปัญหา และข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา

สมมติฐาน

1. ผู้ปฏิบัติหน้าที่ของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดที่มีตำแหน่งต่างกัน มีปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดแตกต่างกัน
2. ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดที่มีขนาดต่างกัน มีปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดแตกต่างกัน
3. มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่กับขนาดของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จากทุกศูนย์ ในจังหวัดสงขลา จำนวน 30 คน และครูพี่เลี้ยงจากทุกศูนย์ ในจังหวัดสงขลา

จำนวน 98 คน รวมประชากรทั้งหมด 128 คน เนื่องจากผู้บริหารและครูที่เลี้ยงจากทุกศูนย์มีจำนวนไม่มากนัก ผู้วิจัยจึงใช้ประชากรทั้งหมดในการศึกษาวิจัย เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีทั้งหมด 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist) เกี่ยวกับตำแหน่งและขนาดของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในจังหวัดสงขลาทั้ง 11 ด้าน คือ ด้านอาคารสถานที่ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านการประเมินผล ด้านมาตรการป้องกันความปลอดภัย ด้านการจัดกิจกรรมให้บริการแก่เด็ก ด้านความสัมพันธ์ชุมชนและการประชาสัมพันธ์ ด้านการจัดทำทะเบียนและการจัดทำข้อมูล ด้านการรายงานเกี่ยวกับเด็กและรายงานผลการดำเนินงาน และด้านการจัดบริการเสริมอื่น ๆ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert's scale) คือ ระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้เห็นความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาและข้อเสนอแนะการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลาทั้ง 11 ด้าน

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้คืนมาทั้งหมด มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ตรวจสอบให้คะแนนการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา และวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา โดยการคำนวณหาค่าเฉลี่ย (μ) ทั้งรายข้อและรายองค์ประกอบแล้วเทียบกับเกณฑ์สมบูรณ์ (Absolute Criteria) ซึ่งแบ่งคะแนนเป็นช่วง ๆ ตามระดับปัญหาการดำเนินงาน เป็น 5 ระดับ เพื่อทราบปัญหาและระดับปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา อีกทั้งคำนวณหาความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) เพื่อดูการกระจายของข้อมูลเป็นรายข้อและรายองค์ประกอบ ส่วนการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในจังหวัดสงขลา พิจารณาจากค่าเฉลี่ย (μ) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) คือ ถ้าค่าเฉลี่ยของกลุ่มใดหรือตัวใดในช่องใดสูงกว่า แสดงว่ามีปัญหามากกว่า รวมถึงการวิเคราะห์ข้อมูลปฏิสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่กับขนาดของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา โดยการพิจารณาค่าเฉลี่ย (μ) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

สรุปผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในจังหวัดสงขลา ผลการวิจัยสรุปผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ดังนี้

1. ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา โดยภาพรวม และรายด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.90$) เมื่อพิจารณา เป็นรายด้านปรากฏผล ดังนี้

1.1 ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา ด้านอาคารสถานที่ โดยภาพรวมและรายข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.02$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความเหมาะสม เพียงพอของห้องเรียน พื้นที่และมุมประสบการณ์ สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\mu = 3.16$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ความเหมาะสมของสถานที่เล่นกลางแจ้ง สนามเด็กเล่นและการมีวัสดุอุปกรณ์และเครื่องเล่นเพียงพอ ($\mu = 2.91$)

1.2 ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในจังหวัดสงขลา ด้านวัสดุ อุปกรณ์ โดยภาพรวมและรายข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.94$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดของเล่นประจำมุมประสบการณ์ให้เด็กได้เล่นอย่างครบถ้วนเพียงพอ ($\mu = 3.06$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดโต๊ะ เก้าอี้ เพียงพอ เหมาะสมกับวัยผู้เรียน ($\mu = 2.79$)

1.3 ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในจังหวัดสงขลา ด้านบุคลากร โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.77$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นข้อ คณะกรรมการบริหารฯ ผู้บริหารศูนย์ และครูพี่เลี้ยงมีการประชุมเพื่อการปฏิบัติงานประจำเดือนร่วมกัน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ($\mu = 2.49$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูพี่เลี้ยงมีความรู้ความเข้าใจในหน้าที่รับผิดชอบ ตลอดจนมีประสบการณ์ในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ($\mu = 3.13$)

1.4 ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา ด้านงบประมาณ โดยภาพรวมและรายข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.94$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การเบิกจ่ายงบประมาณถูกต้องเป็นไปตามระเบียบ ($\mu = 3.12$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ($\mu = 2.79$)

1.5 ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา ด้านการประเมินผล โดยภาพรวมและรายข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.04$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการประสานกับผู้ปกครองมาสนทนาพูดคุยเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักเรียน

เพื่อแก้ไขปัญหาของนักเรียน ($\mu = 3.12$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการจัดให้เด็กได้แสดงออกถึงผลการเรียนต่อสาธารณชนอย่างน้อยปีการศึกษาละ 1 ครั้ง ($\mu = 2.88$)

1.6 ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในจังหวัดสงขลา ด้านมาตรการป้องกันความปลอดภัย โดยภาพรวมและรายข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.83$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การปรับปรุง คู่มือบริเวณศูนย์ อาคารสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ เป็นต้น ให้เกิดความปลอดภัยอยู่เสมอ ($\mu = 3.05$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การติดตั้งตรวจสอบ เครื่องตัดไฟฟ้าหรือเครื่องดับเพลิงอย่างดี เพื่อความปลอดภัย อย่างน้อยปีการศึกษาละ 1 ครั้ง ($\mu = 2.62$)

1.7 ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในจังหวัดสงขลา ด้านการจัดกิจกรรมให้บริการแก่เด็ก โดยภาพรวมและรายข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.15$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดให้เด็กนอนพักผ่อน (นอนกลางวัน) เพียงพอทุกวัน ($\mu = 3.25$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การให้บริการตรวจสอบสุขภาพและฉีดวัคซีนป้องกันโรคสำหรับเด็ก ($\mu = 3.08$)

1.8 ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในจังหวัดสงขลา ด้านความสัมพันธ์ชุมชนและการประชาสัมพันธ์ โดยภาพรวมและรายข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.82$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนในวันสำคัญต่าง ๆ ($\mu = 2.91$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการแจ้งข่าวสารของศูนย์ ผ่านทางสื่อต่างๆ อยู่เสมอ ($\mu = 2.70$)

1.9 ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในจังหวัดสงขลา ด้านการจัดทำทะเบียนและการจัดทำข้อมูล โดยภาพรวมและรายข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.00$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การครูพี่เลี้ยงมีการบันทึกผลการเรียนของนักเรียนจากผลงาน หรือสังเกตพฤติกรรม ($\mu = 3.13$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดระบบคอมพิวเตอร์เพื่อจัดทำข้อมูลสารสนเทศ ($\mu = 2.70$)

1.10 ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในจังหวัดสงขลา ด้านการรายงานเกี่ยวกับเด็กและรายงานผลการดำเนินงานโดยภาพรวมและรายข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.10$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กรณีที่เด็กย้ายไปศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นหรือย้ายศูนย์ จัดเตรียมเอกสารที่เกี่ยวข้องได้ครบถ้วน ถูกต้อง ($\mu = 3.07$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการบันทึกและจัดทำข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\mu = 2.95$)

1.11 ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในจังหวัดสงขลา ด้านการจัดบริการเสริมอื่น ๆ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.82$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน ยกเว้นข้อ มีบริการรถรับส่ง

นักเรียนที่ปลอดภัย ได้แก่ พนักงานขับรถ ครูดูแลนักเรียน สภากาชาด เป็นต้น เหมาะสม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ($\mu = 2.41$)

2. ผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในจังหวัดสงขลา พบว่า

2.1 ผู้ปฏิบัติหน้าที่ คือ ผู้บริหารศูนย์ และครูพี่เลี้ยง มีปัญหาการดำเนินงานของศูนย์แตกต่างกันใน 10 ด้าน โดยผู้บริหารศูนย์เห็นว่า ด้านอาคารสถานที่ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านการประเมินผล ด้านมาตรการป้องกันความปลอดภัย และด้านความสัมพันธ์ชุมชนและการประชาสัมพันธ์ มีปัญหาการดำเนินงานสูงกว่าครูพี่เลี้ยง ส่วนครูพี่เลี้ยงเห็นว่า ด้านการจัดกิจกรรมให้บริการแก่เด็ก ด้านการรายงานเกี่ยวกับเด็กและรายงานผลการดำเนินงาน และด้านการจัดบริการเสริมอื่นๆ มีปัญหาการดำเนินงานสูงกว่าผู้บริหารศูนย์ ขณะที่ด้านการจัดทำทะเบียนและการจัดทำข้อมูล ทั้งสองกลุ่มมีปัญหาการดำเนินงานไม่แตกต่างกัน

2.2 ขนาดศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ มี 3 ขนาด คือ ศูนย์ขนาดเล็ก ศูนย์ขนาดกลาง และศูนย์ขนาดใหญ่ มีปัญหาการดำเนินงานแตกต่างกัน โดยศูนย์ขนาดกลางมีปัญหาการดำเนินงานสูงสุด รองลงมา คือ ศูนย์ขนาดเล็ก และศูนย์ขนาดใหญ่ ตามลำดับ

3. ผลการศึกษาปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ระหว่างตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่กับขนาดของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา โดยการพิจารณาค่าเฉลี่ย (μ) พบว่ามีปฏิสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งการปฏิบัติหน้าที่กับขนาดของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในจังหวัดสงขลา โดยในศูนย์ขนาดเล็กผู้บริหารศูนย์ เห็นว่ามีระดับปัญหาการดำเนินงานสูงกว่าครูพี่เลี้ยง ในขณะที่ในศูนย์ขนาดกลาง และศูนย์ขนาดใหญ่ ครูพี่เลี้ยงกลับมีความเห็นว่า มีระดับปัญหาในการดำเนินงานสูงกว่าผู้บริหารศูนย์ ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ผู้บริหารศูนย์ เหมาะสมที่จะเป็นผู้ดำเนินการในศูนย์ขนาดกลางและขนาดใหญ่ ส่วนครูพี่เลี้ยง เหมาะสมจะเป็นผู้ดำเนินการในศูนย์ขนาดเล็ก

4. ผลการศึกษาสาเหตุของปัญหา และข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา พบว่า สาเหตุของปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในจังหวัดสงขลาที่มีการตอบมากที่สุด คือ ด้านอาคารสถานที่ กล่าวคือ สถานที่ตั้ง อาคาร และสภาพแวดล้อมไม่เหมาะสม ซึ่งมีความถี่สูงสุด ($f = 47$) รองลงมา คือ ห้องเรียน พื้นที่ และมุมประสบการณ์สำหรับจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่เหมาะสม ($f = 42$) และสถานที่รับประทานอาหารไม่เหมาะสม ไม่เป็นสัดส่วน ($f = 35$)

สำหรับข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาที่มีความถี่สูงสุด คือ จัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ ($f = 42$) รองลงมา คือ ควรมีการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์ให้ทั่วถึง ($f = 29$) และควรมีการตรวจสอบ ซ่อมแซมอาคารสถานที่ให้ปลอดภัยอยู่เสมอ ($f = 27$)

การอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในจังหวัดสงขลา มีประเด็นในการอภิปรายผล ดังนี้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในจังหวัดสงขลาโดยภาพรวม และรายด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีปัญหาในการดำเนินงานที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการประเมินผล ส่วนด้านที่มีปัญหาในการดำเนินงานที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านบุคลากร แสดงว่า สภาพปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในจังหวัดสงขลา ยังไม่รุนแรงมากนัก เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ปัญหาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ จริยะ วิโรจน์ และยอดยิ่ง เสียงเลิศ (2539: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด เขตการศึกษา 5 จากผู้บริหารและครูพี่เลี้ยงของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ ผลการศึกษาปรากฏว่า ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด เขตการศึกษา 5 โดยภาพรวม ประสบปัญหาระดับปานกลาง ส่วนในแต่ละด้านประสบปัญหาระดับปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมบัติ สะเกต (2543: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็ก ก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดระยอง จากครูพี่เลี้ยง พบว่า ปัญหาการดำเนินงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ มานพ เมธิโยธิน (2542: บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัย เรื่อง การศึกษาปัญหาและสาเหตุของปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด เขตการศึกษา 12 ผลการวิจัย พบว่า ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จำแนกตามระยะเวลาดำเนินงานและเขตที่ตั้ง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ ยกเว้น ด้านโภชนาการและอนามัยอยู่ในระดับน้อย

ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเป็นเพราะสภาพการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในจังหวัดสงขลา ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านอาคารสถานที่ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านการประเมินผล ด้านมาตรการป้องกันความปลอดภัย ด้านการจัดกิจกรรมให้บริการแก่เด็ก ด้านความสัมพันธ์ชุมชนและการประชาสัมพันธ์ ด้านการจัดทำทะเบียนและการจัดทำข้อมูล ด้านการรายงานเกี่ยวกับเด็กและรายงานผลการดำเนินงาน และด้านการจัดบริการเสริมอื่นๆ ยังประสบปัญหาในการดำเนินงานอยู่หลายประการ โดยเฉพาะในด้านการจัดกิจกรรมให้บริการแก่เด็ก ซึ่งผลการวิจัยพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับสูงสุด ($\mu = 3.15$)

กล่าวคือ ยังประสบปัญหาเกี่ยวกับการจัดให้เด็กนอนพักผ่อน (นอนกลางวัน) เพียงพอทุกวัน การให้บริการด้านโภชนาการที่ถูกต้องลักษณะ โดยเน้นให้นักเรียนมีสุขนิสัยที่ดี การจัดกิจกรรม แปร่งพื้นเป็นประจำทุกวัน ซึ่งผลการวิจัยปรากฏว่า สภาพการดำเนินงานดังกล่าวมีปัญหาอยู่ใน ระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาผลการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาในการดำเนินงานด้านอาคารสถานที่ พบว่ามีค่าเฉลี่ยสูงอยู่ในอันดับ 3 แสดงว่า การดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดใน จังหวัดสงขลา ยังประสบปัญหาด้านอาคารสถานที่อยู่พอสมควร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ความเหมาะสม เพียงพอ ของห้องเรียน พื้นที่และมุมประสบการณ์ สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ยังไม่เหมาะสม เท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาสาเหตุของปัญหาด้านอาคารสถานที่พบว่า ห้องเรียน พื้นที่ และมุมประสบการณ์สำหรับจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ไม่เหมาะสม ซึ่งมีความถี่ เท่ากับ 42 เป็นอันดับที่ 2 รองจาก สถานที่ตั้ง อาคารและสภาพแวดล้อมไม่เหมาะสม ซึ่งมีความถี่ เท่ากับ 47 ซึ่งสอดคล้อง กับงานวิจัยของ สมบัติ สะเกต (2543: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรม เด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดระยอง จากครูพี่เลี้ยงพบว่า ปัญหาการดำเนินงานด้านอาคารสถานที่ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านการจัดสื่อการเรียนการสอน และด้านการจัด กิจกรรมการเรียนรู้เด็ก มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา ด้านการประเมินผล ผลการวิจัยยังพบว่ามีสภาพปัญหาอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยของระดับปัญหาสูงเป็นอันดับสอง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะยังขาดการประสานกับผู้ปกครอง มาสนทนาพูดคุยเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักเรียน เพื่อแก้ไขปัญหานักเรียน การประเมินผล การดำเนินงานของศูนย์ยังไม่ครอบคลุมทุกด้าน และยังขาดการนำผลประเมินไปปรับปรุงพัฒนา งานอย่างต่อเนื่อง จึงส่งผลให้ยังคงมีปัญหาด้านการดำเนินงานในด้านการวัดผล

อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาผลการวิจัยในภาพรวมพบว่า ปัญหาการดำเนินงาน ทั้ง 11 ด้าน มีค่าเฉลี่ยของระดับปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่า การดำเนินงานยังไม่ประสบปัญหาถึงขั้นรุนแรงมากนัก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดใน จังหวัดสงขลา ต่างก็ปรับปรุง พัฒนาการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น มีการดำเนินงาน ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษามากขึ้น บุคลากรของศูนย์ก็มีการพัฒนา เรียนรู้ และฝึกอบรม มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาการดำเนินงานด้านบุคลากร ในประเด็นที่เกี่ยวกับ คณะกรรมการ-บริหารศูนย์ ผู้บริหารศูนย์ และครูพี่เลี้ยงมีการประชุมเพื่อการปฏิบัติงานประจำเดือนร่วมกัน ผลการวิจัยพบว่ามีปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย ($\mu = 2.49$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าศูนย์อบรม-เด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในจังหวัดสงขลาได้ดำเนินการอย่างมีส่วนร่วมในการดำเนินงานทั้ง 11 ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านเกี่ยวกับบุคลากร ซึ่งมีการประชุมเพื่อการปฏิบัติงานประจำเดือนอย่าง

ต่อเนื่องและเป็นประจำทุกเดือน ทั้งผู้บริหารศูนย์และครูพี่เลี้ยง จึงส่งผลให้ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาในด้านการประชุมเพื่อเตรียมการปฏิบัติงานดังกล่าวมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในจังหวัดสงขลา ด้านการจัดบริการเสริมอื่นๆ ซึ่งโดยภาพรวมมีปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประเด็นที่เกี่ยวกับมีการบริการรถรับส่งนักเรียนที่ปลอดภัย ได้แก่ พนักงานขับรถ ครูดูแลนักเรียน สภာพรต และอื่นๆ อยู่ในระดับที่เหมาะสม มีปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย ($\mu = 2.41$) แสดงให้เห็นว่า ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในจังหวัดสงขลาประสบปัญหาด้านการบริการรถรับส่งที่ปลอดภัยแก่นักเรียนอยู่ในระดับน้อย ซึ่งนี้อาจเป็นเพราะว่า ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในจังหวัดสงขลา มีการปรับปรุงการดำเนินงานในด้านดังกล่าวค่อนข้างดี ทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพรต คนขับรถ ครูผู้ดูแล และการบริการนักเรียนในด้านอื่นๆ ดังนั้น ผลการวิจัยจึงปรากฏให้เห็นว่า มีปัญหาการดำเนินงานเกี่ยวกับการบริการรถรับส่งนักเรียนที่ปลอดภัยอยู่ในระดับน้อย

2. ผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในจังหวัดสงขลา จำแนกตามตัวแปรตำแหน่ง และขนาดโรงเรียน พบว่า

2.1 ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในจังหวัดสงขลา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารศูนย์ และครูพี่เลี้ยง โดยภาพรวมแตกต่างกัน โดยผู้บริหารศูนย์เห็นว่า ด้านอาคารสถานที่ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านการประเมินผล ด้านมาตรการป้องกันความปลอดภัย และด้านความสัมพันธ์ชุมชนและการประชาสัมพันธ์ มีปัญหาการดำเนินงานสูงกว่าครูพี่เลี้ยง ส่วนครูพี่เลี้ยงเห็นว่า ด้านการจัดกิจกรรมให้บริการแก่เด็ก ด้านการรายงานเกี่ยวกับเด็กและรายงานผลการดำเนินงาน และด้านการจัดบริการเสริมอื่นๆ มีปัญหาการดำเนินงานสูงกว่าผู้บริหารศูนย์ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย ขณะที่ด้านการจัดทำทะเบียนและการจัดทำข้อมูล ทั้งสองกลุ่มมีปัญหาการดำเนินงานไม่แตกต่างกัน

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ทั้งผู้บริหารศูนย์และครูพี่เลี้ยงต่างก็ได้สัมผัส และร่วมกันดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ไม่เหมือนกัน มีโอกาสได้ร่วมมือกันพบสภาพปัญหาการดำเนินงานที่ไม่เหมือนกัน จึงส่งผลให้ความคิดเห็นของทั้งสองฝ่ายที่มีต่อสภาพปัญหาการดำเนินงานด้านต่างๆ แตกต่างกัน ซึ่งทั้งสองกลุ่มมองเห็นว่า ด้านอาคารสถานที่ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านการประเมินผล ด้านมาตรการป้องกันความปลอดภัย ด้านความสัมพันธ์ชุมชนและการประชาสัมพันธ์ ด้านการจัดกิจกรรมให้บริการแก่เด็ก ด้านการรายงานเกี่ยวกับเด็กและรายงานผลการดำเนินงาน และด้านการจัดบริการเสริมอื่นๆ มีปัญหาในการดำเนินงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ยอดยิ่ง เสียงเลิศ (2539: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด เขตการศึกษา 5 จากผู้บริหารและครูพี่เลี้ยงของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ ผลการศึกษาปรากฏว่า ปัญหาการดำเนินงานของ

ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด เขตการศึกษา 5 โดยภาพรวมประสบปัญหาในระดับปานกลาง ส่วนในแต่ละด้านประสบปัญหาในระดับปานกลาง ด้านวัสดุครุภัณฑ์ ด้านงบประมาณ และด้านสื่อ และเอกสารการเรียนการสอน ประสบปัญหาในระดับน้อย ด้านอาคารสถานที่ ด้านบุคลากร และด้านการจัดกิจกรรมอบรมเลี้ยงดูเด็ก

2.2 ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในจังหวัดสงขลา ที่มีขนาดต่างกัน คือ ศูนย์ขนาดเล็ก ศูนย์ขนาดกลาง และศูนย์ขนาดใหญ่ มีปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด โดยภาพรวมแตกต่างกัน ซึ่งศูนย์ขนาดกลางมีปัญหาในการดำเนินงานสูงสุด รองลงมา คือ ศูนย์ขนาดเล็ก และขนาดใหญ่ ตามลำดับ และเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลการวิจัยเช่นนี้อาจเป็นเพราะศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดขนาดเล็ก และขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีสภาพความพร้อมที่แตกต่างกัน การจัดการศึกษาของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ที่จัดในวัดทั้งหมดแต่ละวัดก็มีศักยภาพในการจัดการศึกษาที่แตกต่างกัน วัดที่มีเจ้าอาวาสเป็นพระสังฆาธิการส่วนมากเป็นวัดใหญ่ตั้งอยู่ในเขตชุมชน มีสถานที่กว้างขวาง มีบุคลากรและชุมชนให้การสนับสนุนจำนวนมาก จึงมีศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ขนาดใหญ่และมีปัญหาน้อย ส่วนศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ขนาดกลางและขนาดเล็ก มีผู้สนับสนุนน้อย ทั้งด้านอาคารสถานที่ที่ไม่ใหญ่โต เป็นวัดเล็ก ๆ ที่อยู่ห่างไกลชุมชน ส่วนใหญ่อาศัยอาคารสถานที่ของวัดที่มีอยู่เดิม เช่น กุฏิ โรงครัว ศาลาเอนกประสงค์ เป็นต้น โดยศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ขนาดกลางมีปัญหาการดำเนินงานมากกว่าศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ขนาดเล็ก เพราะศูนย์ขนาดกลางมีจำนวนเด็กมากกว่าศูนย์ขนาดเล็ก แต่ขาดแคลนอุปกรณ์เสริมในด้านต่าง ๆ เช่นเดียวกับศูนย์ขนาดเล็ก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรินทร์ ปิวะศิริ (2539: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา สภาพการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดนนทบุรี จากผู้บริหารศูนย์และผู้ปกครอง พบว่า สภาพทั่วไปของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดด้านการเงินและธุรการมีงบประมาณไม่เพียงพอ

3. ผลการศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตำแหน่งและขนาดของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ พบว่า มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่ง กับขนาดของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในจังหวัดสงขลา แสดงว่า ตำแหน่งของผู้ปฏิบัติการและขนาดของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดส่งผลต่อการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา ในด้านต่าง ๆ ทั้ง 11 ด้าน โดยในศูนย์ขนาดเล็กผู้บริหารศูนย์ เห็นว่ามีระดับปัญหาการดำเนินงานสูงกว่า ครูพี่เลี้ยง ในขณะที่ในศูนย์ขนาดกลาง และศูนย์ขนาดใหญ่ ครูพี่เลี้ยงกลับมีความเห็นว่า มีปัญหาในการดำเนินงานสูงกว่า ผู้บริหารศูนย์ นั่นคือ ครูพี่เลี้ยง เหมาะที่จะดำเนินงานในศูนย์เด็กเล็ก และผู้บริหาร เหมาะที่จะดำเนินงานในศูนย์ขนาดกลางขึ้นไป

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารศูนย์และครูพี่เลี้ยงต่างก็ต้องรับผิดชอบงานคนละด้านกัน มีการสัมพันธ์งานที่แตกต่างกัน แต่ต้องทำงานไปตามแนวทางเดียวกัน มีนโยบาย และกรอบแนวทางในการดำเนินงานของกรมศาสนา ซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัดของ

สถานศึกษา ดังที่ กรมศาสนา (2540: 64-79) ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาไว้ 11 ด้าน ได้แก่ ด้านอาคาร สถานที่ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านการประเมินผล ด้านมาตรการป้องกันความปลอดภัย ด้านการจัดกิจกรรมให้บริการแก่เด็ก ด้านความสัมพันธ์ชุมชน และการประชาสัมพันธ์ ด้านการจัดทำทะเบียนและการจัดทำข้อมูล ด้านการรายงานเกี่ยวกับเด็ก และการรายงานผลการดำเนินงาน และด้านการจัดบริการเสริมอื่นๆ แต่ในศูนย์ขนาดเล็กอาจจะมีการดำเนินงานไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ เท่ากับศูนย์ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ครูพี่เลี้ยงสามารถดำเนินการได้ จึงเห็นว่ามีปัญหาน้อยกว่า จึงเหมาะสมที่จะให้ผู้บริหารศูนย์เป็นผู้ดำเนินงาน เพราะเป็นผู้เข้าใจโครงสร้างและระบบงานแบบองค์รวมมากกว่า

4. สาเหตุของปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในจังหวัดสงขลา โดยภาพรวมสรุปได้ว่า สาเหตุของปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในจังหวัดสงขลา ที่มีการตอบมากที่สุด คือ ด้านอาคารสถานที่ กล่าวคือ สถานที่ตั้ง อาคาร และสภาพแวดล้อมไม่เหมาะสม ซึ่งมีความถี่สูงสุด ($f = 47$) รองลงมา คือ ห้องเรียน พื้นที่ และมุมประสบการณ์สำหรับจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่เหมาะสม ($f = 42$) และสถานที่รับประทานอาหารไม่เหมาะสม ไม่เป็นสัดส่วน ($f = 35$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มานพ เมธิโยธิน (2542: 135) ที่ได้วิจัย เรื่อง การศึกษาปัญหาและสาเหตุของปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด เขตการศึกษา 12 พบว่า สาเหตุของปัญหาด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ขาดการเตรียมงบประมาณเพื่อก่อสร้างอาคารให้สมบูรณ์ สถานที่คับแคบ มีข้อจำกัดในการใช้ประโยชน์ อาคารที่มีอยู่แล้วไม่ได้มาตรฐานตามเกณฑ์ และผลการวิจัยด้านโภชนาการและอนามัย ได้แก่ ขาดงบประมาณในการจัดการ ผู้ปกครองยากจนไม่สามารถให้เด็กได้รับประทานอาหารที่มีสารอาหารครบ 5 หมู่ และศูนย์ไม่สามารถจัดอาหารกลางวันและอาหารเสริมให้เด็กฟรีครบทุกมื้อ

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เนื่องจาก ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในจังหวัดสงขลา ส่วนใหญ่มีปัญหาด้านการจัดสถานที่ให้เหมาะสม เพราะบางศูนย์ใช้กุฏิ โรงครัว ศาลาอเนกประสงค์ สำหรับการดำเนินงาน อาคารไม่เป็นระเบียบ และสถานที่รับประทานอาหารของเด็กยังไม่เหมาะสมเพียงพอ อีกทั้งงบประมาณยังไม่เพียงพอในการจัดซื้อสื่อการเรียนการสอน และเครื่องใช้ที่จำเป็นสำหรับเด็ก อันได้แก่ เครื่องใช้ เครื่องนอน เป็นต้น รวมทั้งยังมีการอบรม สัมมนาเพื่อพัฒนาบุคลากรน้อย ส่วนการประมวลผลของศูนย์แต่ละศูนย์ยังไม่มีการประเมินผลการดำเนินงานอย่างรอบด้าน โดยเฉพาะการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน อีกทั้งการพัฒนาาระบบสารสนเทศของศูนย์และการใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ ยังไม่ทันสมัย จึงมีข้อเสนอแนะในประเด็นต่างๆ จากผู้บริหารและครูพี่เลี้ยง ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2538: 129) ได้ศึกษาติดตามประเมินผลตามโครงการศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดกรมการศาสนา พบว่า ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดส่วนใหญ่มีบุคลากรเพียงพอ แต่วุฒิการศึกษาค่อนข้างต่ำ (ประถมศึกษาปีที่ 4 – มัธยมศึกษาปีที่ 6)

แม้จะได้รับการอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน แต่ยังคงขาดทักษะในการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอน และสื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอ

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในจังหวัดสงขลา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่สำคัญ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากที่พบว่า ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในจังหวัดสงขลาโดยภาพรวม และรายด้าน มีค่าเฉลี่ยในระดับ ปานกลาง โดยด้านที่มีระดับปัญหาในการดำเนินงานที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านบุคลากร และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีปัญหาน้อย มีอยู่ 2 ข้อ ได้แก่ คณะกรรมการบริหารฯ ผู้บริหารศูนย์ฯ และครูพี่เลี้ยง มีการประชุมเพื่อการปฏิบัติงานประจำเดือนร่วมกัน และการมีบริการรับส่งนักเรียนที่ปลอดภัย ได้แก่ พนักงานขับรถ ครูผู้ดูแลนักเรียน สภာพรต ฯลฯ เหมาะสม แสดงว่า ในการดำเนินงานด้านต่างๆ ยังประสบปัญหาการดำเนินงานหลายประการ ดังนั้น ควรได้มีการปรับปรุงการงานด้านการวัดการศึกษาหรือการดำเนินงานของศูนย์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรายการที่มีปัญหามาก ได้แก่ การจัดให้เด็กนอนพักผ่อน (นอนกลางวัน) เพียงพอทุกวัน นอกจากนี้ ควรปรับปรุงการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ ด้านการให้บริการด้านโภชนาการที่ถูกต้องลักษณะโดยเน้นให้นักเรียนมีสุขนิสัยที่ดี และส่งเสริมปรับปรุงการจัดกิจกรรมแปรงฟันเป็นประจำทุกวันให้ดียิ่งขึ้น

1.2 จากที่พบว่า การเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารอบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด และครูพี่เลี้ยงอบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จำแนกตามตำแหน่งและขนาดของศูนย์ที่ปฏิบัติงานอยู่พบว่า แตกต่างกันไป ดังนั้น ควรส่งเสริมให้ทั้งผู้บริหารศูนย์ฯ และครูพี่เลี้ยงที่ปฏิบัติงานในศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ทั้งสามขนาด คือ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานของศูนย์ในด้านต่างๆ ทั้ง 11 ด้านอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในศูนย์ขนาดกลางที่มีปัญหาสูงสุด ทั้งในด้านอาคารสถานที่ งบประมาณ และการจัดกิจกรรมให้บริการแก่เด็ก โดยผู้บริหารควรปรับปรุงพัฒนางานด้านอาคารสถานที่ให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้และปลอดภัย มีมาตรการป้องกันความปลอดภัย ส่วนของครูพี่เลี้ยง ควรปรับปรุงการดำเนินงานด้านการวัดผลการจัดการเรียนรู้ การรายงานผลเกี่ยวกับตัวเด็ก และการจัดกิจกรรมแก่นักเรียน รวมทั้งการจัดบริการเสริมอื่นๆ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สำหรับศูนย์ขนาดใหญ่ ควรปรับปรุงการดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรม

ให้บริการแก่เด็กให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ขณะที่ศูนย์ขนาดเล็ก ควรปรับปรุงการดำเนินงานของ ศูนย์ในด้านบุคลากร และด้านความสัมพันธ์ชุมชนและการประชาสัมพันธ์ให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

1.3 จากการที่พบว่า มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งและขนาดของศูนย์อบรมเด็ก ก่อนเกณฑ์ในวัด สามารถเสนอแนะได้ว่า ถ้าต้องการให้ปัญหาการดำเนินงานน้อยลง ควรแต่งตั้งให้ครูพี่เลี้ยงเป็นผู้ดำเนินงานบริหาร ในศูนย์ขนาดเล็กเท่านั้น ส่วนใหญ่ศูนย์ขนาดกลางขึ้นไป ควรมอบหมายให้ผู้บริหารศูนย์เป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินงาน

1.4 จากที่พบว่า สาเหตุของปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ ในวัดในจังหวัดสงขลาที่มีการตอบมากที่สุด คือ ด้านอาคารสถานที่ กล่าวคือสถานที่ตั้งอาคาร และสภาพแวดล้อมไม่เหมาะสม ซึ่งมีความถี่สูงสุด ($f = 47$) รองลงมา คือ ห้องเรียนพื้นที่ และมุมประสบการณ์สำหรับจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่เหมาะสม ($f = 42$) และสถานที่รับประทานอาหาร ไม่เหมาะสม ไม่เป็นสัดส่วน ($f = 35$) สามารถเสนอแนะการปรับปรุงการดำเนินงานได้ดังนี้

1.4.1 ด้านอาคารสถานที่ ควรจัดผังสถานที่ตั้งของอาคารเรียนให้เหมาะสม จัดห้องเรียน มุมประสบการณ์ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ปรับปรุงสถานที่รับประทานอาหารให้สะอาด เป็นสัดส่วน โดยควรปรับปรุงการบริการโภชนาการที่ถูกสุขลักษณะ

1.4.2 ด้านวัสดุอุปกรณ์ ควรซื้อจัดหาของเล่นให้เพียงพอกับความต้องการ ของเด็ก ควรจัดงบประมาณเพิ่มในการจัดซื้อการเรียนการสอนให้มากขึ้น จัดซื้อเครื่องใช้ที่จำเป็น และเครื่องนอนสำหรับเด็กให้เพียงพอ

1.4.3 ด้านบุคลากร ควรมีการพัฒนาบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ เช่น การอบรม สัมมนา จัดสวัสดิการแก่บุคลากรอย่างต่อเนื่องและเพียงพอ เพิ่มเงินเดือน ค่าตอบแทนให้ครูพี่เลี้ยง

1.4.4 ด้านงบประมาณ ควรจัดงบประมาณให้เพียงพอ มีการวางแผน การใช้จ่ายงบประมาณโดยวิเคราะห์สภาพปัญหาและความจำเป็นในการใช้จ่าย เพิ่มงบประมาณ ด้านที่เกี่ยวข้องกับเด็กให้มากขึ้น เช่น สื่อ อาหาร นม ให้เพียงพอ

1.4.5 ด้านการประเมินผล ควรประเมินผลการดำเนินงานรอบด้าน ควรศึกษา การวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และควรนำผลการประเมินไป ปรับปรุงการดำเนินงาน

1.4.6 ด้านมาตรการป้องกันความปลอดภัย ควรมีการตรวจสอบ ซ่อมแซม อาคารสถานที่ให้ปลอดภัยอยู่เสมอและตรวจสอบระบบไฟฟ้าให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้และปลอดภัย อยู่เสมอ

1.4.7 ด้านการจัดกิจกรรมให้บริการแก่เด็ก ควรส่งเสริมพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถในกิจกรรมให้บริการแก่เด็ก โดยเฉพาะการจัดให้เด็กนอนพักผ่อน (นอน กลางวัน) เพียงพอทุกวัน ควรวางแผนการดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมระหว่างผู้บริหาร ครูพี่เลี้ยง และผู้ปกครองเด็ก เน้นให้นักเรียนมีสุขนิสัยที่ดีโดยการจัดกิจกรรมแปรงฟันเป็นประจำทุกวันให้ ดียิ่งขึ้น

1.4.8 ด้านความสัมพันธ์ชุมชนและการประชาสัมพันธ์ ควรมีการประชาสัมพันธ์ การดำเนินงานของศูนย์ให้ทั่วถึง จัดทำเว็บไซต์ศูนย์ จัดประชุมผู้ปกครองเด็กอย่างต่อเนื่อง

1.4.9 ด้านการจัดทำทะเบียนและการจัดทำข้อมูล ควรพัฒนาบุคลากรให้ มีความรู้ในการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศที่ทันสมัย ผู้บริหารควรนิเทศ กำกับ ติดตาม การดำเนินงานอย่างต่อเนื่องใกล้ชิด

1.4.10 ด้านการรายงานเกี่ยวกับเด็กและรายงานผลดำเนินงาน ควรมีการ นิเทศการดำเนินงานจากผู้บริหารอย่างใกล้ชิด วางแผนดำเนินงานอย่างเป็นระบบ จัดทำและ จัดทำเอกสารการรายงานอย่างเพียงพอและทันสมัย

1.4.11 ด้านการจัดบริการเสริมอื่น ๆ ควรระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนาศูนย์ และควรดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลนอย่างทั่วถึง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้มีการวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด เป็นไป อย่างกว้างขวาง ผู้วิจัย มีข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

2.1 ควรได้มีการวิจัยเชิงพัฒนา (Development Research) เพื่อพัฒนา ปรับปรุง การดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา อันจะเป็นการนำผลการศึกษา ไปพัฒนาปรับปรุงงานตามแนวคิดการบริหารงานเชิงคุณภาพต่อไป

2.2 ควรทำวิจัยเกี่ยวกับศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ให้ครอบคลุมถึงประชากร ที่เป็นเจ้าอาวาสที่ตั้งศูนย์ ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครอง และผู้นำชุมชนที่วัดตั้งอยู่ เพื่อจะได้ทราบปัญหา และอุปสรรคในการพัฒนาศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป

2.3 ควรทำวิจัยเพื่อศึกษาเปรียบเทียบเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์อบรม เด็กก่อนเกณฑ์ในวัดและศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ประจำมัสยิด ตลอดจนในชุมชน เพื่อนำผลที่ ได้มาเปรียบเทียบหาข้อดี ข้อด้อยในการดำเนินงาน ตลอดจนปัญหาอุปสรรค เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐาน ในการพัฒนา ปรับปรุงการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.4 ควรศึกษาสาเหตุของปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาในการดำเนินงาน ของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด โดยเฉพาะในด้านการจัดกิจกรรมแก่เด็ก ด้านการรายงาน ผลการดำเนินงาน และด้านอาคารสถานที่ เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงาน ของศูนย์ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

บรรณานุกรม

- กมล รอดคล้าย. (2537). *คู่มือการบริหารศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- กมล รอดคล้าย และคณะ. (2539). *การศึกษาประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- กรมการศาสนา. (2540). *รายงานการติดตามประเมินผลโครงการศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด*. ม.ป.ท..
- _____. (2542). *แนวทางการดำเนินงานศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- _____. (2550). *สภาพปัญหาในการบริหารจัดการศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดหลังจากการถ่ายโอนให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น*. (ออนไลน์) แหล่งที่มา: http://religion.m-ilture.go.th/board_show.asp?id=1788&page=7&id_menu1. (วันที่ค้นข้อมูล: 12 พ.ค. 2550).
- กรมวิชาการ. (2538). *รายงานการวิจัย การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอาชีวศึกษาของไทยในทศวรรษหน้า ที่สอดคล้องกับลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางสังคม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.

- จันทมาศ ชื่นบุญ และคณะ. (2535). *จิตวิทยาเด็ก*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การขายและการซื้อแห่งประเทศไทย.
- จันทรวรรณ เทวรักษ์. (2523). *วัยแรกวัยเรียน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. นครปฐม: ภาคหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จริยะ วิโรจน์ และ ยอดยิ่ง เสียงเลิศ. (2539). *ปัญหาการดำเนินงานศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด เขตการศึกษา 5*. ราชบุรี: ธรรมรักษ์การพิมพ์.
- จินตนา ธรรมวนิช. (2538). “จุดยืนโรงเรียนอนุบาลเอกชน: จะเน้นวิชาการหรือเตรียมความพร้อม,” ใน *หนังสือที่ระลึกวันครบรอบ 23 ปี ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2524). “เด็กกับสังคม,” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาการพัฒนาพฤติกรรมเด็กหน่วยที่ 1-5*. กรุงเทพฯ: ฝ่ายการพิมพ์สำนักเทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชัยสิทธิ์ เฉลิมมีประเสริฐ. (2544). *มาตรฐานการจัดการทางการเงิน 7 Hurdles กับการจัดทำงบประมาณระบบใหม่*. กรุงเทพฯ: มปท.
- บุญชู สายสนั่น. (2528). *การจัดพื้นที่ใช้สอยภายในและภายนอกอาคารในสถานศึกษาปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: ฝ่ายการพิมพ์สำนักเทคโนโลยีทางการศึกษา.

บุญมาก ช้างโสภา. (2536). การศึกษาปัญหาและสาเหตุของปัญหาการดำเนินงานของศูนย์-
อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด เขตการศึกษา 12. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา).
ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.

ประภาพร พรหมวันทา. (2536). การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการศึกษา
ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การบริหารการศึกษา).
ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.

มานพ เมธิโยธิน. (2542). ศึกษาปัญหาและสาเหตุของปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรม
เด็กก่อนเกณฑ์ในวัด เขตการศึกษา 12. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การบริหารการศึกษา).
ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.

ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. (2538). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

ศึกษา คชโคตร. (2548). การศึกษาปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด
จังหวัดยโสธร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัย-
มหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2539). แนวปฏิบัติการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในสถานศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สมบัติ สะเกต. (2543). ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดระยอง.
วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2538). *แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับ
ก่อนประถมศึกษา : ทศวรรษที่สองของอนุบาลชนบท (พ.ศ. 2539-2548)*. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์การศาสนา.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2546). *คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช
2546 (สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี)*. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2545-
2549*. กรุงเทพฯ: กองแผนงานสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. (2536). *เอกสารประกอบการบรรยายหลักสูตรการ-
อบรมผู้บริหารและครูโรงเรียนอนุบาลเอกชน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตการศึกษา 12. (2537). *รายงานการจัด
การศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตการศึกษา 12
ประจำปีการศึกษา 2536*. สงขลา: กลุ่มงานนิเทศการศึกษาเอกชน ประจำเขต-
การศึกษา 12.

สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ. (2547).
ยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กอายุ 3-5 ปี : การอุดหนุนค่าใช้จ่าย. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการ
สภาการศึกษา.

สุนันท์ ปิวะศิริ. (2539). *การศึกษาสภาพการดำเนินงานศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดจังหวัด
นนทบุรี*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย-
ศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

อุทัย บุญประเสริฐ และชโลมจิต ภิงคารวัฒน์. (2528). *หลักและแนวทางในการนิเทศภายในสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: รุ่งเรืองสาส์นพิมพ์.

เอกวิทย์ ณ ถกลาง. (2526). *หลักการบริหารทั่วไป*. กรุงเทพฯ: อนงค์ศิลป์การพิมพ์.

Best, John W. (1977). *Research in Education*. 3rd ed. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall, Inc.

Cronbach, Lee J. (1990). *Essentials of Psychological Testing*. 5th ed. New York: Harper Collins Publisher, Inc.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์

ภาคผนวก ข

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

1. ดร.แพก สิทธิพันธ์
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปรีดีมน นครินทร์
3. คุณเจริญ บางเสน

ภาคผนวก ค

รายชื่อศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา

รายชื่อศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา จำแนกตามขนาด

ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
1. วัดเกษตรชลธีต.ตะเครีเยะ อ.ระโนด	1. วัดไทรงาม ต.บ่อยาง อ.เมืองสงขลา	1. วัดห้วยพุด ต.รำแดง อ.สิงหนคร
2. วัดเถรแก้ว ต.ระวะ อ.ระโนด	2. วัดจาก ต.ระโนด อ.ระโนด	2. วัดลำไพล ต.ลำไพล อ.เทพา
3. วัดใหญ่ ต.ระวะ อ.ระโนด	3. วัดหัวป่า ต.บ้านขาว อ.ระโนด	3. วัดบ่อสระ ต.ชิงโค อ.สิงหนคร
4. วัดแจ้ง ต.ระวะ อ.ระโนด	4. วัดเขาพระ ต.เขาพระ อ.รัตภูมิ	4. วัดโล伽ราม ต.สะทิงหม้อ อ.สิงหนคร
5. วัดพังตรี ต.ระวะ อ.ระโนด	5. วัดแสงอรุณ ต.บางเหรียง อ.ควนเนียง	5. วัดบางदान ต.พะวง อ.เมืองสงขลา
6. วัดท่าบอน ต.ท่าบอน อ.ระโนด	6. วัดลำซิง ต.คลองทราย อ.นาทวี	6. วัดคลองแห ต.คลองแห อ.หาดใหญ่
7. วัดสามี่ ต.พังยาง อ.ระโนด	7. วัดหนองหอย ต.วัดขนุน อ.สิงหนคร	7. วัดคูหา ต.คูหา อ.หาดใหญ่
8. วัดหัวถิน ต.พันยาง อ.ระโนด	8. วัดพรตุ ต.เกาะสะบ้า อ.เทพา	
9. วัดขุนยสังข์ ต.แค อ.ระโนด	9. วัดคลองยอ ต.วังใหญ่ อ.เทพา	
10. วัดน้ำขาวนอก ต.น้ำขาว อ.จะนะ	10. วัดหัวคุ้ง ต.คลองแดน อ.ระโนด	
11. วัดชลธารประสิทธิ์ ต.คูเต่า อ.หาดใหญ่		
12. วัดคงคาสวัสดิ์ ต.สะกอม อ.เทพา		
13. วัดทุ่งลุง ต.พะวง อ.หาดใหญ่		

ภาคผนวก ง

ผลการวิเคราะห์ค่าความตรงเชิงเนื้อหา

ผลการวิเคราะห์ค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)
โดยใช้สูตร IOC ของแบบสอบถาม

ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			คะแนน รวม	ค่า IOC	ความ เหมาะสม
	1	2	3			
ด้านอาคารสถานที่						
1	+1	+1	+1	3	1.00	เหมาะสม
2	+1	+1	+1	3	1.00	เหมาะสม
3	+1	+1	+1	3	1.00	เหมาะสม
4	+1	+1	+1	3	1.00	เหมาะสม
5	+1	+1	+1	3	1.00	เหมาะสม
6	+1	+1	+1	3	1.00	เหมาะสม
7	+1	+1	+1	3	1.00	เหมาะสม
ด้านวัสดุ อุปกรณ์						
1	+1	+1	+1	3	1.00	เหมาะสม
2	+1	+1	+1	3	1.00	เหมาะสม
3	+1	+1	+1	3	1.00	เหมาะสม
4	+1	+1	+1	3	1.00	เหมาะสม
5	+1	+1	+1	3	1.00	เหมาะสม
6	+1	+1	+1	3	1.00	เหมาะสม
7	+1	+1	+1	3	1.00	เหมาะสม
ด้านบุคลากร						
1	+1	+1	+1	3	1.00	เหมาะสม
2	+1	+1	+1	3	1.00	เหมาะสม
3	+1	+1	+1	3	1.00	เหมาะสม
4	+1	+1	+1	3	1.00	เหมาะสม
5	+1	+1	+1	3	1.00	เหมาะสม
6	+1	0	+1	2	0.68	เหมาะสม

ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			คะแนน รวม	ค่า IOC	ความ เหมาะสม
	1	2	3			
ด้านงบประมาณ						
1	+1	+1	+1	3	1.00	เหมาะสม
2	+1	+1	+1	3	1.00	เหมาะสม
3	+1	+1	+1	3	1.00	เหมาะสม
4	+1	+1	+1	3	1.00	เหมาะสม
5	+1	+1	+1	3	1.00	เหมาะสม
6	+1	+1	+1	3	1.00	เหมาะสม
7	+1	+1	+1	3	1.00	เหมาะสม
ด้านการประเมินผล						
1	+1	+1	+1	3	1.00	เหมาะสม
2	+1	+1	+1	3	1.00	เหมาะสม
3	+1	+1	+1	3	1.00	เหมาะสม
4	+1	+1	+1	3	1.00	เหมาะสม
5	+1	+1	+1	3	1.00	เหมาะสม
ด้านมาตรการป้องกันความปลอดภัย						
1	+1	+1	+1	3	1.00	เหมาะสม
2	+1	+1	+1	3	1.00	เหมาะสม
3	+1	+1	+1	3	1.00	เหมาะสม
4	+1	+1	+1	3	1.00	เหมาะสม
5	+1	+1	+1	3	1.00	เหมาะสม
ด้านการจัดกิจกรรมให้บริการแก่เด็ก						
1	+1	+1	+1	3	1.00	เหมาะสม
2	+1	+1	+1	3	1.00	เหมาะสม
3	+1	+1	+1	3	1.00	เหมาะสม
4	+1	+1	+1	3	1.00	เหมาะสม
5	+1	+1	+1	3	1.00	เหมาะสม

ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			คะแนน รวม	ค่า IOC	ความ เหมาะสม
	1	2	3			
ด้านความสัมพันธ์ชุมชนและการประชาสัมพันธ์						
1	+1	+1	+1	3	1.00	เหมาะสม
2	+1	+1	+1	3	1.00	เหมาะสม
3	+1	+1	+1	3	1.00	เหมาะสม
4	+1	+1	+1	3	1.00	เหมาะสม
5	+1	+1	+1	3	1.00	เหมาะสม
6	+1	+1	+1	3	1.00	เหมาะสม
ด้านการรายงานเกี่ยวกับเด็กและรายงานผลการดำเนินงาน						
1	+1	+1	+1	3	1.00	เหมาะสม
2	+1	+1	+1	3	1.00	เหมาะสม
3	+1	+1	+1	3	1.00	เหมาะสม
4	+1	+1	+1	3	1.00	เหมาะสม
5	+1	+1	+1	3	1.00	เหมาะสม
ด้านการจัดบริการเสริมอื่น ๆ						
1	+1	+1	+1	3	1.00	เหมาะสม
2	+1	+1	+1	3	1.00	เหมาะสม
3	0	+1	+1	0	0.68	เหมาะสม
4	+1	+1	+1	3	1.00	เหมาะสม
5	+1	+1	+1	3	1.00	เหมาะสม

ภาคผนวก จ

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง

ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในจังหวัดสงขลา คำตอบของท่านจะไม่มีผลกระทบที่เป็นโทษต่อตัวท่านแต่อย่างใด แต่จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการนำไปประมวลวิเคราะห์เป็นภาพรวม เพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในจังหวัดสงขลาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในจังหวัดสงขลา

ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาและข้อเสนอแนะการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในจังหวัดสงขลา

ในการตอบแบบสอบถาม ขอให้โปรดตอบตามความเป็นจริง ตอบทุกตอน ทุกข้อ เพื่อจะได้เป็นข้อมูลที่สมบูรณ์ ครบถ้วน เพื่อช่วยให้การวิจัยครั้งนี้ น่าเชื่อถือและนำไปใช้ประโยชน์ได้ ส่วนคำตอบของท่าน ผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับและจะไม่มีผลกระทบต่อการทำงานของท่านแต่ประการใด และกรุณาเก็บแบบสอบถามไว้ที่ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ของท่าน และผู้วิจัยจะมารับด้วยตนเอง จักขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง

พระครูวิจิตรศีลาจาร

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพของท่านในปัจจุบัน

1. ตำแหน่งงานของท่านที่ปฏิบัติอยู่ในศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในจังหวัดสงขลา
 - ผู้บริหารศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด
 - ครูพี่เลี้ยงศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด
2. ขนาดของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดที่ท่านปฏิบัติอยู่
 - ศูนย์ขนาดเล็ก (มีนักเรียนต่ำกว่า 50 คน)
 - ศูนย์ขนาดกลาง (มีนักเรียนระหว่าง 51-75 คน)
 - ศูนย์ขนาดใหญ่ (มีนักเรียนมากกว่า 76 คน)

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดสงขลา ซึ่งครอบคลุมงาน 11 ด้าน จำนวนทั้งหมด 58 ข้อ

2. โปรดอ่านรายการที่เป็นการปฏิบัติงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ของท่านแล้วพิจารณาว่า ในศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ที่ท่านอยู่ มีปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับใดแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่อยู่ทางขวามือของท่านเพียงช่องเดียว ซึ่งแต่ละช่องจะมีคำตอบให้ท่านเลือก คือ ระดับปัญหา มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ลักษณะของปัญหา		ปัญหา				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านอาคารสถานที่						
1.	ความเหมาะสมของสถานที่ตั้ง อาคาร และสภาพแวดล้อม					
2.	ความเหมาะสม เพียงพอ ของห้องเรียน พื้นที่ และ มุมประสบการณ์ สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
3.	ความเหมาะสมของสถานที่เล่นกลางแจ้ง สนามเด็กเล่น และการมีวัสดุอุปกรณ์และเครื่องเล่นเพียงพอ					
4.	การจัดให้มีบุคลากรรับผิดชอบในด้านอาคารสถานที่ และบริเวณศูนย์ให้สวยงาม รมรื่น และปลอดภัย อยู่เสมอ					
5.	การจัดสถานที่รับประทานอาหารไว้อย่างเป็นสัดส่วน					
6.	การจัดห้องน้ำห้องส้วมให้เพียงพอ และรักษาความ สะอาดให้ถูกสุขลักษณะ อยู่เสมอ					
7.	การจัดถังขยะและที่เก็บสิ่งปฏิกูล					
ด้านวัสดุ อุปกรณ์						
1.	การจัดที่สำหรับจัดเก็บวัสดุ อุปกรณ์ ต่าง ๆ เพียงพอ และจัดเก็บของได้อย่างเป็นระเบียบ					
2.	การจัดของเล่นประจำมุมประสบการณ์ให้เด็กได้เล่น อย่างครบถ้วน เพียงพอ					
3.	การจัดหา ผลิต สื่อการสอน วัสดุการเรียนสำหรับ พัฒนาผู้เรียน					
4.	การจัด เครื่องนอน เครื่องใช้ เพียงพอ					
5.	การจัดโต๊ะ เก้าอี้ เพียงพอ เหมาะสมกับวัยผู้เรียน					
6.	การจัดให้มีภาชนะใส่อาหาร แก้วน้ำ ที่สะอาด เพียงพอ และได้รับการรักษาความสะอาด จัดเก็บ เป็นอย่างดี					
7.	การจัดให้มีเครื่องเล่นกลางแจ้ง/เครื่องเล่นสนาม เพียงพอ ได้รับการดูแลรักษาให้เกิดความปลอดภัย อยู่เสมอ					

ข้อที่	ลักษณะของปัญหา	ปัญหา				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านบุคลากร						
1.	คณะกรรมการบริหารศูนย์จัดตั้งได้ถูกต้อง ครบถ้วน สามารถทำงานพัฒนาให้กับศูนย์ได้และให้คำปรึกษา แนะนำดูแลการดำเนินงานของศูนย์ได้					
2.	ผู้บริหารศูนย์มีความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการ					
3.	ครูพี่เลี้ยงมีความรู้ความเข้าใจในหน้าที่รับผิดชอบ ตลอดจนมีประสบการณ์ในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก					
4.	ครูพี่เลี้ยงได้รับการฝึกอบรม ศึกษาดูงาน เพื่อการพัฒนา ปฏิบัติงานหน้าที่อย่างสม่ำเสมอและทั่วถึง					
5.	ครูพี่เลี้ยงได้รับสวัสดิการและมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน					
6.	คณะกรรมการบริหารฯ ผู้บริหารศูนย์ และครูพี่เลี้ยงมีการ ประชุมเพื่อการปฏิบัติงานประจำเดือนร่วมกัน					
ด้านงบประมาณ						
1.	มีการวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน					
2.	มีการใช้จ่ายเงินงบประมาณตามแผนงาน โครงการ					
3.	งบประมาณเพียงพอกับความต้องการ					
4.	มีการจัดทำรายงานผลการดำเนินงาน					
5.	การเบิกจ่ายงบประมาณถูกต้อง เป็นไปตามระเบียบ					
6.	มีการจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง					
7.	มีการตรวจสอบภายใน					

ข้อที่	ลักษณะของปัญหา	ปัญหา				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการประเมินผล						
1.	มีการประเมินผลเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กแต่ละคน ครอบคลุมพัฒนาการ คุณลักษณะและทักษะ					
2.	มีการประสานกับผู้ปกครองมาสนทนาพูดคุยเกี่ยวกับพฤติกรรม ของนักเรียนเพื่อแก้ไขปัญหาของนักเรียน					
3.	มีการจัดให้เด็กได้แสดงออกถึงผลการเรียนต่อ สาธารณชน อย่างน้อยปีการศึกษาละ 1 ครั้ง					
4.	มีการประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์ทุกด้าน					
5.	การนำผลประเมินไปปรับปรุงพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง					
ด้านมาตรการป้องกันความปลอดภัย						
1.	การติดตั้ง ตรวจสอบเครื่องตัดไฟหรือเครื่องดับเพลิง อย่างดี เพื่อความปลอดภัย อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง					
2.	การจัดหาของเล่นวัสดุการเรียนที่มีความคงทน ไม่แตกหักง่ายและไม่เป็นอันตรายต่อเด็ก					
3.	การติดตั้งปลั๊กไฟฟ้ามีความปลอดภัยโดยติดตั้งไว้สูงหรือมีฝา ปิดที่ปลั๊ก					
4.	การฉีดยาป้องกันยุงตามบ่อน้ำหรือบริเวณศูนย์อยู่เสมอ					
5.	การปรับปรุง ดูแล บริเวณศูนย์ อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ฯลฯ ให้เกิดความปลอดภัยอยู่เสมอ					

ข้อที่	ลักษณะของปัญหา	ปัญหา				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการจัดกิจกรรมให้บริการแก่เด็ก						
1.	การให้บริการตรวจสอบสุขภาพและฉีดวัคซีนป้องกันโรคสำหรับเด็ก					
2.	การให้บริการด้านโภชนาการที่ถูกสุขลักษณะ โดยเน้นให้นักเรียนมีสุขนิสัยที่ดี					
3.	การจัดกิจกรรมนันทนาการ และการออกกำลังกายเป็นประจำทุกวัน					
4.	การจัดกิจกรรมแปรงฟันเป็นประจำทุกวัน					
5.	การจัดให้เด็กได้นอนพักผ่อน (นอนกลางวัน) อย่างเพียงพอทุกวัน					
ด้านความสัมพันธ์ชุมชนและการประชาสัมพันธ์						
1.	การประชุมชี้แจงการดำเนินงานของศูนย์ อย่างสม่ำเสมอ					
2.	การสนับสนุนของชุมชนด้านงบประมาณให้แก่ศูนย์					
3.	การจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนในวันสำคัญต่าง ๆ					
4.	การรับฟังความคิดเห็นของชุมชนเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาศูนย์					
5.	มีการแจ้งข่าวสารของศูนย์ผ่านทางสื่อต่าง ๆ อยู่เสมอ					
6.	การร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน					

ข้อที่	ลักษณะของปัญหา	ปัญหา				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการจัดทำทะเบียนและการจัดทำข้อมูล						
1.	ศูนย์จัดทำข้อมูลและทะเบียนต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาได้ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน					
2.	ครูพี่เลี้ยงมีการบันทึกผลการเรียนของนักเรียนจากผลงานหรือการสังเกตพฤติกรรม					
3.	ครูบันทึกข้อมูลในสมุดบันทึกประจำตัวนักเรียนมีความถูกต้องเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ					
4.	ความร่วมมือในการให้ข้อมูลของผู้ปกครองและจัดเก็บข้อมูลของครู					
5.	การจัดให้ครูรับผิดชอบจัดทำทะเบียนและจัดเก็บข้อมูล					
6.	การจัดระบบคอมพิวเตอร์เพื่อจัดทำข้อมูลสารสนเทศ					
ด้านการรายงานเกี่ยวกับเด็กและรายงานผลการดำเนินงาน						
1.	มีการบันทึกและจัดทำข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล					
2.	มีการรายงานข้อมูลเด็กให้ผู้ปกครองทราบทุกภาคเรียนและแจ้งข้อมูลที่เป็นปัญหาประสานให้ผู้ปกครองทราบเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาให้นักเรียนอย่างต่อเนื่อง					
3.	ศูนย์มีการแจ้งและรายงาน ข้อมูล ข่าวสาร ให้ผู้ปกครองทราบเป็นประจำ โดยวิธีการต่าง ๆ					
4.	กรณีที่ได้ย้ายไปศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นหรือย้าย ศูนย์ จัดเตรียมเอกสารที่เกี่ยวข้องได้ครบถ้วน ถูกต้อง					
5.	ศูนย์ได้จัดให้มีการรายงานผลการดำเนินงานต่อหน่วยงานต้นสังกัด ทราบทุกภาคเรียน					

ข้อที่	ลักษณะของปัญหา	ปัญหา				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการจัดบริการเสริมอื่น ๆ						
1.	มีบริการรถรับส่งนักเรียนที่ปลอดภัย ได้แก่ พนักงานขับรถ ครูดูแลนักเรียน สภาพรถ ฯลฯ เหมาะสม					
2.	ศูนย์ช่วยเหลือเด็กนักเรียนที่ขาดแคลนในรูปแบบต่างๆ เช่น ตั้งกองทุน มูลนิธิ ให้เสื้อผ้า เครื่องเรียน เป็นต้น					
3.	มีการจัดอาหารกลางวัน น้ำดื่ม และอาหารเสริมนม ที่ถูกหลักอนามัยให้เด็กได้รับครบทุกวัน ครบทุกคน					
4.	มีการจัดห้องพยาบาล และเครื่องใช้เวชภัณฑ์สำหรับการปฐมพยาบาลเบื้องต้นให้พร้อมใช้งานได้ตลอดเวลา					
5.	มีการระดมทรัพยากรเพื่อสนับสนุนดำเนินงานของศูนย์และงานในชุมชน					

ตอนที่ 3 สาเหตุของปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์
ในวัด ในจังหวัดสงขลา

คำชี้แจง โปรดพิจารณาถึงสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานของหน่วยงานของท่าน
และเขียนสาเหตุของปัญหาพร้อมทั้งข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา ลงในแบบสอบถาม
ข้างล่างนี้

สาเหตุของปัญหา	ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา
1. ด้านอาคารสถานที่
2. ด้านวัสดุอุปกรณ์
3. ด้านบุคลากร
4. ด้านงบประมาณ

สาเหตุของปัญหา	ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา
5. ด้านการประเมินผล
6. ด้านมาตรการป้องกันความปลอดภัย
7. ด้านการจัดกิจกรรมให้บริการแก่เด็ก
8. ด้านความสัมพันธ์ชุมชนและการ ประชาสัมพันธ์
9. ด้านการจัดทำทะเบียนและการจัดทำ ข้อมูล

สาเหตุของปัญหา	ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา
10. ด้านการรายงานเกี่ยวกับเด็กและ รายงานผลการดำเนินงาน
11. ด้านการจัดบริการเสริมอื่น ๆ

ประวัตินักศึกษา

ชื่อ	พระครูวิจิตรศีลาจาร (ประสิทธิ์ กิติโกพะ)
วัน เดือน ปีเกิด	3 สิงหาคม 2508
สถานที่เกิด	สงขลา ประเทศไทย
การศึกษา	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช พุทธศาสนบัณฑิต สาขาวิชาศาสนา, 2547 มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, 2551
สถานที่ทำงาน	วัดห้วยพุด เลขที่ 11 หมู่ที่ 2 ตำบลรำแดง อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา
ตำแหน่งปัจจุบัน	เจ้าอาวาสวัดห้วยพุด เจ้าคณะตำบลบ่อยาง (อำเภอเมืองสงขลา) ผู้บริหารศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด วัดห้วยพุด อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา